

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

(10/136) NO.LU ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN KEŞFİ, EĞİTİMLERİYLE İLGİLİ SORUNLARIN TESPİTİ VE ÜLKEMİZİN GELİŞİMİNE KATKI SAĞLAYACAK ETKİN İSTİHDAMLARININ SAĞLANMASI AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

18 Nisan 2012 Çarşamba

(10/136) NO.LU ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN KEŞFİ, EĞİTİMLERİYLE İLGİLİ SORUNLARIN TESPİTİ VE ÜLKEMİZİN GELİŞİMİNE KATKI SAĞLAYACAK ETKİN İSTİHDAMLARININ SAĞLANMASI AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

18 Nisan 2012 Çarşamba

---0---

K O N U

Üstün yetenekli ve engelli çocuklar hakkında

Sayfa

1:58

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:13
Prof. Dr. Ayşegül ATAMAN	1:2, 2:3, 4:6, 6:7, 7:8, 8:9, 10, 11:13
Yüksel ÖZDEN (Muğla)	2, 7, 10, 12
Mustafa ATAŞ (İstanbul)	3:4, 5
Ahmet Duran BULUT (Balıkesir)	5, 10
Fatma Nur SERTER (İstanbul)	6:7, 8
Temel COŞKUN (Yalova)	9
Tülay SELAMOĞLU (Ankara)	11
İKİNCİ OTURUM	14:40
Prof. Dr. Ferhunde ÖKTEM (Hacettepe Ü. Çoc. ve Ergen Sağ. ve Hast. Anabilim Dalı Öğretim Üyesi)	14:18, 18:26, 26:27, 27:28, 30, 31:34, 34:38, 38:39
Yüksel ÖZDEN (Muğla)	14
Alper YATMAZ (Kalkınma Bankası Planlama Uzmanı)	18
Prof. Dr. Necate BAYKOÇ DÖNMEZ	21, 25, 26:27, 30:31, 39:40
Necati BİLGİÇ (MEB Özel Eğit. ve Rehberlik Hiz. Şb. Md.)	26, 31:32
Fatma Nur SERTER (İstanbul)	27
Çiğdem Münevver ÖKTEN (Mersin)	28:29
Hüseyin BÜRGE (İstanbul)	29, 34:36
Recep GÜRKAN (Edirne)	29:30
Tülay SELAMOĞLU (Ankara)	30
Dilek YÜKSEL (Tokat)	34

Korkut TÜRKYARAR (Komisyon Uzmanı)		35
Ahmet Duran BULUT	(Balıkesir)	38:39

ÜÇÜNCÜ OTURUM **41:58**

Çiğdem Münevver ÖKTEN	(Mersin)	41:42
Prof. Dr. Ferhunde ÖKTEM (Hacettepe Ü. Çoc. ve Ergen Sağ. ve Hast. Anabilim Dalı Öğretim Üyesi)		41:43, 43:44, 45:48, 49:53, 54:55, 56:57, 58
Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY	(Mardin)	43:44
Mustafa ATAŞ	(İstanbul)	44:45
Hüseyin BÜRGE	(İstanbul)	48:52, 57
Tülay SELAMOĞLU	(Ankara)	53:54
Özlem MISIRLI TAŞDEMİR (Yasemin Karakaya Bilim Sanat Merkezi Psikolojik Danışman)		54:55
Alper YATMAZ (Kalkınma Bankası Planlama Uzmanı)		55

Açılma Saati: 14.24

Kapanma Saati: 19.12

18 Nisan 2012 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.24

BAŞKAN : Halide İNCEKARA (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Yüksel ÖZDEN (Muğla)

SÖZCÜ : Çiğdem Münevver ÖKTEN (Mersin)

KÂTİP : Temel COŞKUN (Yalova)

----- 0 -----

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, toplantıyı açıyorum. Bugün iki değerli hocamız var; Profesör Doktor Ayşegül Ataman Hocamız, diğer hocamız da Ferhunde Öktem Hocamız; o da üçten sonra inşallah katılacaklar.

Hocam kendini tanıtsın. Ben okusam bile yeterli olmayacağını düşünüyorum. Bir de Hocamın arzusu, sorularla toplantıya başlamak. Bence de makul. Sizce de uygunsa sorularımızı soralım, Hoca anlatırken konunun içine serpiştirir hem zamandan da kazanmış oluruz diye düşünüyorum.

Hocam, hoş geldiniz.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Hoş bulduk.

BAŞKAN – Daha önce biz Şiddet Araştırmada birlikte olduk, keyifli bir toplantıydı, çok şey de öğrendik. O günden beri başlayan o mücadelemiz üstün yetenekli çocuklarla, elhamdülillah, özel başlıklı bir komisyon kuracak hâle geldik. Bundan sonra siyasetin, -iktidarın da muhalefetin de- bu konuda daha hassas olacağına inanmak istiyorum inşallah.

Buyurun Hocam, söz sizin.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN - Ben, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölüm Başkanıyım. Bu sene meslekteki kırk üçüncü yılım. Lisans üstüne Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesini bitirdim. Yüksek lisans, doktora, doçentlik ve profesörlük çalışmalarım üstün yetenekli çocuklar üzerinedir. Bu alanda hem aile danışmanlığı hem çocuk değerlendirilmesi hem de değişik yayınlarla Türkiye'deki yazına katkı yapmaya çalışıyorum.

Bunun dışında, üstün yetenekli çocuklar konusunun ayrı bir araştırma komisyonu olması bizi çok mutlu etti. Şimdiye kadar bu konuda çok yoğun bir çalışma olmadı. Biliyorum, değişik dönemlerde üstün yetenekli çocuklarla ilgili değişik soru önergeleri oldu ve değişik tartışmalar yapıldı ama böyle kapsamlı bir komisyon oluşmamıştı. Kaldı ki ülkemiz 1940'lı yıllardan beri üstün yetenekli çocuklar konusunda çok ciddi çalışmalar yapan bir ülke. Ondan önce de altı yüz yıl enderun okullarıyla Osmanlı İmparatorluğu'nda yönetim kadrolarını seçerek aldığı kişilerle götürülen bir ülke. Bu kadar deneyime rağmen, dünya çapındaki ülkelere baktığımızda üstün yetenekler konusunda çok da yol katettiğimizi söylemem mümkün değil.

Sorularınıza göre ben size daha ayrıntılı bilgiler vermeye çalışacağım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Hocam.

Sorusu olan arkadaşlarımız?

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Başkanım, konunun içinden sorular soralım, daha iyi olur.

BAŞKAN – Öyle mi arzu ediyorsunuz?

Peki Hocam, buyurun.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – O zaman şu benim yansıdan hareket edersek birinciye açarsanız...

Bir defa, bilmemiz gereken şu: Üstün zekâlının herkes tarafından benimsenmiş bir tanımı yok. Her kurama, her araştırıcıya, her yaklaşıma göre farklı farklı tanımlaması yapılıyor. Yani bana üstün zekâlı, üstün yetenekli çocuğu tanıla deseniz, ben kendi bilgilerim ve doğrularım çerçevesinde bunu tanılarım ama kabul görülen bir nokta var, genellikle toplumun yüzde 2 ila 2,5' u üstün zekâlı çocuklardır.

“Üstün yetenekli çocuklar” dediğimizde bunun sayısını biraz daha artırmak mümkün. Son teknolojik gelişmeler ve de ilerlemeler sonucu bu 2,5 sayısını biraz daha aşağıya çekmek mümkün, 3-4 civarında kabul edilebilir; yetenek alanlarının çeşitlendiğimizde yüzde 10'a kadar ulaşmak mümkün üstün yetenekli çocuklar konusunda.

Hem ana babaların hem de öğretmenlerin üstün zekâlılarla ilgili kafaları oldukça karışık ve oldukça fazla da bu konuda söylence var. Bu söylenceler de zaten üstün yetenekli çocukların eğitimindeki en büyük engellerden birisi olarak karşımıza çıkıyor.

Şimdi, neler var? Bir defa, şunu söylüyor kaynaklar: “Üstün zekâlı çocuklar başkaları kendilerine söylemedikçe farklı olduklarını bilmezler.” diyorlar. Bu çocuklar biliyorlar. Çok küçük yaştan itibaren, farklı olduklarının farkındalar ama biz, sanki bilmiyorlarmış gibi davranıyoruz bu çocuklara.

Yardım almaksızın kendi yollarını kendileri bulur. “Zaten adı üstünde bunlar ‘üstün’, bir de bunlara artı bir şey verip de başımıza bela oluşturup bir elit sınıf mı oluşturacağız? Bunlar her ortamda kendilerini geliştirirler.” kanısı var. Bu tabii, 1789’lardan bu yana gelen bir şey; Fransa İhtilali’nden bu yana bir elit sınıf oluşturmamak için, hızlı gelişen üstün yetenekli çocuklara ayrı bir eğitim ortamının sunulması pek revaçta olmamış, “zaten üstünler” diye ama bu çocuklara biz yardım etmezsek, gerekli eğitimi vermezsek bu yeteneklerinin körelme tehlikesi var. Onun için de üstün yetenekli çocukların ve üstün zekâlı çocukların mutlaka eğitimle desteklenmeleri gerekiyor.

RECEP GÜRKAN (Edirne) – Haricen mi Hocam? Yani normal örgün eğitime devam edecek ama...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – İkiyle birlikte. Yani değişik alternatifler var, biraz sonra söyleyeceğim. Hem akranlarıyla birlikte olabilir hem ayrı olabilir. Hem akranlarla birlikte okurken başka bir kuruma -Bilim Sanatlarda olduğu gibi- gidebilir ama ayrı eğitim kurumları da açılabilir. Ki bunu açtık biz, 1964’te fen lisesiyle açtık. Fen ve matematik alanındaki üstün yetenekli çocuklar için açılmış olan bir okuldur orası. İlk üç yılda fevkalade çalıştı, ondan sonra Ford Vakfı devreden çıkınca Millî Eğitim Bakanlığı gerekli desteği vermediği için öğretmenler okuldan ayrıldı. O ayrılanların büyük bir kısmı da fen lisesine öğrenci yetiştirmek için dershaneyi açtılar. Arı Dershanesinin başlangıcı öyledir. Ondan sonra da dershane olayı kambur gibi sırtımıza, fen lisesinden ayrılan hocaların açmış olduğu ilk uygulamalarla, fen lisesine öğrenci yetiştirmeye girmiş oldu. Başlangıç noktası da 1966 yılı çünkü bu çocuklar üniversite sınavında ilk 500’e girdiler, liseler arası yarışmada hep 1’inci, 2’nci, 3’üncü oldular, bütün atletizm yarışmalarında başarı kazandılar. “Allah Allah, bu nasıl bir okul, bu çocukların hepsi giriyor?” Ve 96 tane alınıyor, 96’sı birden üniversiteyi kazandı. Ya, benim çocuğum da gitsin. Nasıl gitsin, ne yaparım? Bakanlık da gerekli desteği vermeyince hocalar dediler ki: “Bakin, biz sizin çocuğunuzu fen lisesine hazırlarız, özel ders veririz.” İlk dershane başlangıcı odur ve ondan sonra da pıtırak gibi buraya kadar geldi. Ama fen lisesi önemli bir lise; fen ve matematik alanında Türkiye’nin ihtiyacı olan bilim insanını yetiştirmek üzere kurulmuş bir lise. Benim doktora tezim de orası ama bilim insanı olanlarının sayısı çok azdı, hepsi uygulamalı bilimlere gittiler, fen ve mühendislik alanlarına ve tıbbı gittiler ama büyük bir kısmı da yurt dışında Stanford Üniversitesi dâhil orada öğretim üyesi olarak çalışıyorlar. Bir tanesini bilirsiniz, Bilkent’in Rektörü Abdullah Atalar, onlardan bir tanesi.

Evet, Yüksel Bey...

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Hocam, çok şey özetlediniz ama konuya ilişkin bir iki detay, ayrıntı koyabilir misiniz çünkü fen lisesi deneyimi ilk deneyim, bilim mesleğini nasıl tükettiğimiz, harcadığımız bakımından da... Sonucu güzel özetlediniz ama bir iki ayrıntı daha eklerseniz sevinirim.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Şimdi, fen lisesi diğer liselerden ve öğretim kurumlarından farklı bir biçimde yapılandı. Önce bu konuda Ford Vakfının Türkiye temsilcisi Ochen Northrup Büyük Millet Meclisine bir yazı gönderdi. Bu yazıda dedi ki: “Siz Türkiye Cumhuriyeti, güzel sanatlar alanında yetenekli olan çocuklar için özel yasa çıkartmış bir ülkesiniz.” İdil Biret ve Suna Kan Yasası, 1948; 1948’de yasa çıktı, sonra o 1957’de 6660 sayılı Müzik ve Plastik Sanatlarda Olağanüstü Yetenekli Çocuklar Yasası hâline döndü. Hâlen yürürlükte ama kadük olmuş vaziyette, kimse yararlandırılmıyor. “Siz bunu yapmış bir ülkesiniz. Üstelik, enderun gibi bur kurumdan siz devlet yöneticileri yetiştirdiniz. Niçin fen ve matematik alanındaki yetenekli çocuklar için lise açmıyorsunuz?” denildi. Bunun başlangıç noktası da 1957; 1957’de Ruslar uzaya Sputnik’i attı. Sputnik’i atınca Batı paniğe kapıldı, “Vay canına, Ruslar artık yatak odamızı bile gözleyecek.” diye.

“Acaba neden Rusya bu işi becerdi de Batı bu işi yapamadı?” diye bakıldığında, Rusya’da programların üstün yetenekler ağırlıklı olduğu görüldü; beş yaşından itibaren çocukları alıp yetenekleri doğrultusunda yetiştiriyorlardı, Batı’da böyle bir şey yoktu ve kıyamet koptu. Onun üzerine modern fen programları geliştirildi, hem Amerika’da hem de İngiltere’de bu konuda yoğun çalışmalar yapıldı ve bunun esintisi ülkeye geldi. Gelince, “Türkiye’de de böyle bir şey yapılsın, hem laboratuvar okulu olsun hem de fen ve matematik alanındaki bilim insanları yetişsin.” diye iki amaçla bu lise oluşturuldu. Lise oluşturulurken Ford Vakfı dedi ki: “Ben size, üç yıl öğretmenlerinize ekstra ücret veririm, artı, Florida Üniversitesinde artı bir eğitim almasını sağlarım öğretmenlerin.” Orta Doğu Teknik Üniversitesi de dedi ki: “Ben arazimi veririm ve mimari planları yaparım.” Ankara Üniversitesi de dedi ki: “Ben öğretmenleri

yetiştirim.” Millî Eğitim de dedi ki: “Ben de öğretmenleri seçerim.” Üç yıl üst üste iyi tezkiye almış öğretmenler seçildiler, Ankara Fen Fakültesinde bir yıl eğitim aldılar, sonra da Florida Devlet Üniversitesine ihtisas görmek üzere gittiler.

Bu arada New York’taki Bronx Fen Lisesinin programı Türkiye’ye çevrildi, adapte edildi ama kimsenin haberi yok bunlardan. Bunlar hazırlandı, öğretmenler hazırlandı, binalar yapıldı -Çiğdem Mahallesi’ ndedir Ankara Fen Lisesinin yeri- ondan sonra sıra öğrenci seçimine geldi. Öğrenci seçiminde denildi ki: “Matematik, Türkçe, fen derslerinden ortalaması 7 olan öğrencileri Öğretmenler Kurulu aday gösterecek.” Bir iç sirkülasyonla bütün okullara gönderildi ve öğretmenler, ortaokuldaki öğrencileri, son sınıftaki öğrencileri aday olarak seçtiler, “Evet, bu ayrı bir okula gidebilir.” dediler. Ondan sonra iki aşamalı sınav yapıldı. Birinci aşama genel kültür ve bilgi, ikinci aşama da yetenek. Genel kültüre 10 bin küsur kişi katıldı ilk sene.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Test mi klasik mi?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Test. Hiç klasik yönü yok. 1964... 63 yılında yapılıyor, 64’ te öğretime başladı.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Hazırlık 57’ de başlamıştı.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – 57’ de başladı hazırlık.

Birinci aşamaya 10 bin kişi girdi ve bu 10 bin kişinin en üst puan alan yüzde 10’ unu ikinci aşamaya çağırıldılar. İkinci aşamada da üst yüzde 1’ e giren 96 kişiyi fen lisesine kaydettiler. Sınıf mevcutları 24 kişi. Ben araştırmamı yaparken her öğrencinin mikroskobu vardı -1970’ llerde yaptım ben araştırmamı- ODTÜ’ ye denk bir kütüphanesi vardı, müthiş donanımlıydı ve bu çocuklar burada hem laboratuvar yaptılar, kurbağaların açık ameliyatlarını seyrettim çalışmam sırasında, kalp nakillerini seyrettim, çok güzel. Hatta bir anım var; Hoca girdi, cebir dersinde bir denklem sordu ve o denklemin olası üç tane çözüm şeklini tahtaya yazdı ve dedi ki: “Sizden farklı dört-beş tane daha çözüm bekliyorum.” “Herhâlde yoktur.” dedim. On tane farklı çözüm çıktı. Bu kadar üst düzeyde çocuklar ve bunlar 67’ de, 68’ de ve 69’ da mezun oldular. Ondan sonra da Ford Vakfı dedi ki: “Tamam, siz bu işi öğrendiniz, ben gidiyorum.”

Şimdi, öğretmenler özel seçilmiş, özel yetiştirilmiş, her şey özel. Millî Eğitim dedi ki: “Burasının benim düz liseden hiçbir farkı yok, ben fazla bir şey veremem.” Bir kısmı üniversiteye öğretim üyesi olarak gitti, profesör olarak emekli oldu -hocalarımın bir kısmı- bir kısmı da dediğim gibi, dersane açıp fen lisesine öğrenci yetiştirdiler. Ama fen lisesinde geliştirilen programların devlet liselerine yaygınlaştırılması için de Ankara Deneme Lisesi kuruldu. Deneme Lisesinin adı odur. Modern fen programlarının normal çocuklara uygulanması için kurulmuş bir lisedir. İki sene sonra Deneme Lisesinde uygulanan program sonucu alınmadan –ki biz bayılırız böyle şeylere millet olarak- yaygınlaştırıldı program. O lisenin adı da “Deneme Lisesi” olarak hâlâ devam ediyor. Kuruluş amacı, oradaki programların laboratuvar okuluydu. Fen lisesi örneğimiz bu.

Yedi sene sonra, işte iki basamaktan tek basamağa düştü üç sene sonra, tek basamaktan sonra sıradan oldu ve fen liselerinin sayıları arttı. Oraya gelen çocuklar da yetenekli çocuklar ama ilk gruptaki gibi değil; ilk gruptakiler çok özeldi. Sınıfta kalmak yok, bütünlemeye kalmak yok fen lisesinde. Çocukların ikmali söz konusu olursa, bütünlemesi söz konusu olursa başka bir okula gönderilmeleri söz konusu. Bütünlemeden sonra bir üst sınıfa devamlarına izin verilmiyordu. Sonra yönetmelikler değişti, sıradan bir lise şekline dönüştü. Yani ilk köklü denememiz bu.

Ama bu arada, 1964-72 yılları içinde Ankara, İstanbul, Eskişehir, Bursa illerinde üst özel sınıf uygulaması yapıldı, türdeş yetenek grubu uygulaması yapıldı -bunlar hep üstün yetenekli çocuklar için- A, B, C sınıfları uygulaması yapıldı. Bunlar da kademeli olarak -beş yıl dahi uygulama yapılmaksızın- değişik nedenlerle kapatıldı. Korktuk biz bu çocuklara ayrı bir eğitim vermeye. Ama eğitim vermezsek ne olur? Onun tartışılması lazım.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Yani bu deneyimler, neyin, niçin olduğu için çok önemli çünkü aileler olarak arkasındayız.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – “Ben üstün yetenekliyim, benim çocuğum da üstün yeteneklidir, benim çocuğumu almazsanız bu uygulamanın bitmesi gerekir.” Temel mantık buydu. İlgili kişilerin çocukları o yerlere giremeyince hesap soruldu İlköğretim Genel Müdüründen. İlköğretim Genel Müdürü de uygulamayı bitirdi, aynı kredili sistem gibi. Aynı Başbakan kredili sistemi başlattı, kendisi ayrılmadan, kredili sistemi uygulayamadıkları için sona erdirdiler.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Hocam, bu kadar yalın bir gerçek var mı?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Bu kadar yalın bir gerçek var, evet.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Bir soru sorabilir miyim?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Evet.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli üyeler; önce hepinize saygılar sunuyorum. Hocamıza da verdiği bilgilerden dolayı ve Komisyonumuza teşekkürlerinden dolayı hoş geldiniz diyorum, teşekkür ediyorum.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Ben teşekkür ederim.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Şimdi tabii, siz bir ön bilgi mahiyetinde bilgiler sundunuz. Ben belki konunun tamamıyla ilgili bir soru yöneltmek istiyorum, bu konuda da sizin görüşlerinizi almak istiyorum.

Size bir yetki ve sorumluluk verilse Türkiye’de, üstün yetenekli çocuklarla ilgili izlenmesi gereken yol, süreç... İlköğretimde, ortaöğretimde ve üniversitede nasıl bir yol izlenmelidir? Hangi usullerle bu çocuklara yönelinmelidir? Bunları bir süreç hâlinde bizimle paylaşırsanız...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Hayhay , memnuniyetle.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Bunu öğrenmek istiyorum.

Türkiye’de şu ana kadar yapılan çalışmalarla ilgili gördüğünüz eksiklikler, eleştiriler, tenkitler nelerse bunları öğrenmek istiyorum.

Bir diğeri de nasıl bir müfredat uygulanmalıdır? Yani üstün yetenekli çocukları diğerlerinden ayıran birtakım özellikler var. Bunlarla ilgili, Millî Eğitim Bakanlığı mı, başka kurum mu, nasıl bir müfredat olmalıdır? Yeteneklerine ve branşlarına göre çocuklara nasıl bir süreç izlenmelidir, öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Bakın, şurada da belirttiğim gibi, eğer çocuk bir buçuk yaşında okuyup yazıyorsa... Ki bana yirmi iki ayda ve daha küçük okuyup yazmayı öğrenen çocuk geldi, ağzında memesi, poposunda bezi ama okuyor, yazıyor. Şimdi, böyle bir çocukta “Bu çocuğumuz üstün mü?” diye sorgulamanıza gerek yok, bunun üstün olduğu aşikâr ama “Kırk dört yıl içinde kaç tane rastladınız?” dersiniz, 5’i geçmez bu.

BAŞKAN – Hocam, ana karnında mı başlıyor kerata, nasıl?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Ana karnında başlıyor efendim, evet. Ana karnında yedi aydan itibaren, hatta daha önceden işitme kanalının çalışmasıyla çocuklar dil becerilerini geliştiriyorlar ve de dil öğrenmeye başlıyorlar. Çok hızlı gelişen çocuklarda bunu gözlüyoruz biz. Beyin çalışmaları da bunu gösteriyor.

Şimdi, bu çocukları bizim ayrıca tanılamamıza gerek yok. Peki, biz bu çocuklar için ne yapıyoruz? Bir buçuk yaşında geldi, okuyor, yazıyor, sayıyor, sizinle oturuyor kara delikleri tartışıyor, “Tanrı var mıdır, yok mudur?” diyor, “Niye o beni görüyor da ben onu görmüyorum?” diyor, ana babayı köşeye kısıtıp olmadık sorular soruyor. Ana babalar uzmanlara geliyorlar “Ne yapalım?” diye.

Bizim söylediğimiz şu: Bu kadar küçük yaş grubu için yapabileceğimiz hiçbir şey şu anda Türkiye’de yok. Yani bu çocukları tanılayacak ölçek yok. Zaten ölçek olması da doğru değil. Çocuğun yetenek ve kapasitesinin belli bir düzeye erişmesi için beş-altı yaşlarına gelmesi lazım.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Dünyada?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Dünyada da öyle. Bebek testleri var ama yetenek, kendini geliştiren bir alan olduğu için, son çalışmalar bize “Bir buçuk yaşında bu budur.” deyip etiketi koyup yetmiş yaşında da öyle olmasını beklemeyi gerektirmiyor çünkü yetenek, gelişen bir özellik, kapasitenin ölçülmesi lazım, ne kadar yoğun olduğunun ölçülmesi lazım.

Şimdi, “150 ve üstü” dedim ben zekâ bölümü. Bunun için 2,5-3 milyon çocuğu taramamız lazım bu düzeyde bir çocuğu yakalamak için. Elimizde de bir Geiger aracı yok ki kafanıza tutayım, “Sen zekisin, sen değilisin.” diyeyim.

İkincisi, tanılamada zorluk çektiğimiz, normal sınırıyla üstün zekâ arasında olan grubun tanılanması. Burada Türkiye’nin tanılamada problemi var. Birincisi, ölçeklerimiz yok, elimizdeki zekâ ölçekleri sınırlı ve de bunların zenginleştirilmesi lazım. Millî Eğitim Bakanlığının sivil toplum örgütleriyle, Psikologlar Derneğiyle, vesaireyle çalışıp zekâ ölçeklerini çeşitlendirmesi lazım. Bunlar bireysel ya da grup zekâ testleri oluyor. Grubu, tarama amaçlı kullanıyoruz kabaca ama tanılama için bireysel zekâ ölçeklerinin kullanılması lazım.

Küçük yaş grubu için, özellikle üç-altı yaş grubundaki çocuklar için elimizde ölçek olmadığına göre ne yapmamız lazım? Bunlar çok önemli bir potansiyel. Bunlar için de okul öncesi eğitimin yaygınlaşması gerekiyor. Okul öncesi eğitimde de bu çocukların yetenek alanlarını zenginleştirici programların uygulanması gerekiyor.

Onun için, okul öncesi eğitim, özellikle üstün yetenekli çocuklar açısından çok çok önemli. Dün bana bir çocuk geldi, bir tanıdık babaya “Götür.” demiş. Baba çocuğunun farkında değil. Çocuk altı yaşında; herhangi bir şey verilmiş ama yetenek

alanlarından iki-üç tanesinde akrabalarından iki-üç yaş ileride. Babaya dedim ki: “Şunu şöyle şöyle yapacaksın çocuğunla ilgi.” Yüzüme baktı. Ana babalar bilgisiz. Özellikle orta ve ortanın altı, okuma yazmayı çok kullanmayan, evine kitap girmeyen, bu konuda kıstlı olan ailelerin çocukları sosyal engellerle karşı karşıyalar, kendilerini geliştirecek ortamları yok.

O nedenle, bizim problemimiz, okul öncesi dönemin mutlaka yaygınlaştırılması ve bu bağlamda çocukların erken tespiti. Tespit ettik. Bu çocukların bir kısmının ihtiyaçlarını ailesi karşılayabilir ama büyük bir kısmının alt sosyoekonomik düzeydeki aile çocuklarının ve ortanın altında olan aile çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayacak kurumların oluşması lazım. Burs imkânı, bunların yaz kamplarına gitmesi, işte şeyin açmış olduğu değişik kamplar var, TÜBİTAK’ın desteklediği kamplar var, TÜRKSAT’ın desteklediği kamplar var, buralara çocukların gitmesi. Bilim Sanatların yaptığı kamplara gidebilmesi için ailelere maddi destek verilmesi lazım. Ama yetenekli çocuklara ayrılan burs programlarına baktığımız zaman biz, genellikle lise döneminde ya da lise üstü olduğunu görüyoruz. Yani erken çocukluk dönemiyle liseye kadar olan dönemde çocukları, ailelerini maddi açıdan destekleyen bir kurum yok. Kaldı ki bunlar özel gereksinimli çocuklar. Devletimiz zihin engelli, görme engelli, işitme engelli çocukların eğitim giderlerini karşılıyor ama üstün yetenekli çocukların eğitim giderlerini devletimiz karşılamıyor “Onlar zaten üstün.” diye. Yani özel eğitim kapsamı içindeyse bu çocuklar, onlara da katkı payının verilmesi lazım.

Demek ki tanılamada ölçekler açısından problemimiz var bizim. Erken çocukluğun yaygınlaşması için de okul öncesinin oluşması lazım.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Affedersiniz Hocam, okul öncesi bu yeteneklerin tespiti hangi şekilde, hangi metotla yapılacak? Sayın Vekilimiz sordu, gerçekten, muhteşem bir...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Şimdi elimizde, yetenek alanlarını belirleyen, erken çocukluk döneminden, üç yaştan itibaren yetenek alanlarını belirleyen, zekâ alanlarını tespit eden envanterler var. Bunlar eğilim ölçekleri. Çocuğun hangi alana eğiliminin olduğunu gösteriyor. Siz o alana göre çocuğu tetiklerseniz o alandaki potansiyelini ortaya çıkarıyor.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Hangi kurum yapmalı bunu?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Şimdi, bunların ayrı bir kuruma gitmesi mümkün olabilir, çok basit ölçekler olduğu için okullardaki rehber öğretmenler bunları rahatlıkla uygulayabilirler. Çok fazla ayrıca bir kurum oluşturmaya gerek yok okul öncesiyle ilgili, çocuk gelişimciler bunları rahatlıkla uygulayabilirler. Ondan sonra da uzman yardımıyla yönlendirilmesi yapılabilir. Mesela, diyelim ki mantık matematik zekâsı gelişkin olan bir çocuk için nasıl bir program uygulanması lazım? Burada mutlaka uzman desteğinin alınması lazım. Sözel tinsel alanda ne yapılması gerekiyor? Uzman desteğinin alınması lazım ama elimizde uluslararası bağlamda kullanılan ölçekler, daha doğrusu eğilim envanterleri var çünkü ölçek olunca standardizasyonu söz konusu ve bunların geçerlilik, güvenilirlik çalışmalarının yapılması söz konusu. Zaten altı yaşa kadar da böyle bir şey yapamayız. Çocuk her an başka bir alanda kendini geliştirebilir. Yani yeteneği otuz yaşında da ortaya çıkan insanlar var, emekli olduktan sonra da ortaya çıkan insanlar var. Yani illa da “Şu yaşta yetenek belirlenir, ondan sonra da üstüne bir şey konulamaz.” diye bir sonucumuz yok. Son araştırmalar onu gösteriyor; yeteneğinizi her zaman ortaya koyabilirsiniz imkân bulursanız, süreç açısından baktığımızda.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Hocam, burada katkı anlamında bir şey daha sorayım da belki daha iyi açılır konu.

Şimdi, çocukların üç-altı yaş arasında yeteneklerine göre tespitlerinin yapılması en doğru yöntem. Türkiye’de bunu yapabilecek düzeyde yeterli öğretmenlerimiz, eğitimcilerimiz var mı yok mu?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Hayır yok.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Yoksa ne yapılması gerekiyor?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Vallahi, üstün yeteneklilerin ayrı bir eğitim kurumunda eğitilmesine ben taraftar değilim. Mutlaka ve mutlaka, yetenek belli alanlarda ve belli zamanlarda ortaya çıktığı için genel eğitim içinde ele alınması lazım. Genel eğitim içinde ele alınırken üstün yetenekli çocuklar, bunların bütün öğretmenler tarafından doğru biçimde algılanması gerekir, “ukala, kendini beğenmiş, işte baş belası” gibi algılama yerine. Bunu yabancı dil öğretmeni de diyecek, sınıf öğretmeni de diyecek, fen bilgisi öğretmeni de diyecek. Onun için, ayrı bir öğretmenlik programı ben önermiyorum üstün yetenekli çocuklar için ama açıldı ülkemizde, iki tane açıldı; bir Maltepe’de var, bir de İstanbul Üniversitesinde var.

Bunların nereye atanacakları da büyük problem Bakanlık için. Benim önerim, yüksek lisans düzeyinde tezsiz yüksek lisans programlarıyla öğretmenler belgelenebilirler üstün yetenekli çocuklar konusunda. O zaman da sınıflarına geldiği zaman, hangi işaretlere bakıp çocuğun yetenekli olup olmadığını, ne tür düzenlemeler yapabileceğini öğretmenler kestirebilir. Yüksek lisans, tezsiz yüksek lisans programlarıyla yetiştirilebilir öğretmenler.

Artı, sınıf öğretmenliği programlarında mutlaka program içine bu çocuklarla ilgili artı bir bilgilerin konması lazım. Sınıf öğretmenliği programlarımızda sadece üstün yetenekler değil, olağan, özel gereksinimli diğer çocuklarla da ilgili çok fazla bilgi yok. Onun için de Türkiye’de kaynaştırma programımız çok sağlıklı gitmiyor. Temel nedenlerinden birisi de bu.

Süreç içinde baktığımızda, ben ilköğretim-ortaöğretim-üniversite ayağı açısından bakınca, ilköğretim de kesinlikle ayrı bir eğitim kurumu düşünmüyorum. Bunların akranlarıyla birlikte olması lazım çünkü onlar için ayrı bir toplum oluşturmuyoruz biz. Onlar bu toplumda yaşayacaklar kendilerine benzeyenlerle ve benzemeyenlerle. O zaman, benzemeyenlere tahammül etmeyi öğrenmeleri lazım, onlarla birlikte iş birliğiyle çalışmayı öğrenmeleri lazım. Bu bağlamda, belki 4+4+4’ün temel yarar sağlayacağı grup üstün yetenekliler olabilir ikinci 4 yıldan itibaren. Yani sınıflar yerine derslerin çıkılması, sınıf sisteminden vazgeçip ders sistemiyle çocuğun kendi hızında yürümesini sağlayacak bir sistem. Çocuk akranlarıyla sınıfa gelecek, “Ben Türkçede birinci gruptayım ama Ahmet Türkçede beşinci grupta.” Çünkü Ahmet sözel tinsel zekâda çok çok ileri giden bir çocuk ama arkadaşlarından ayrılmıyor, aynı eğitim ortamında. Sarmal bir sistemle çocuk, yetenekli olduğu alanda çıkabildiği en üste kadar çıkmalı ama bunların değerlendirilmesinin farklı olması gerekiyor.

Şimdi, 5’lik sistemle bu çocukları değerlendirirseniz, bu çocuklar böyle bir sisteme yaşmazlar. Beyazıt İlköğretimde uygulanan yüzde 50+yüzde 50 yapılan kaynaştırma, üstün yetenekli ve normal çocukların programında, 6’ncı sınıftan bir çocukla konuşuyorum, dedi ki: “Öğretmenim, ben zenginleştirilmiş program alıyorum. Bana üniversiteden hocalar geliyor, cuma, cumartesi, pazar ders veriyor, her bir şey yapıyor.” “Evet...” “Arkadaşım da –sınıfta, kaynaştırma öğrencisi var bir tane de zihin engelli- yapıyor, ikimize de 5 veriyorsunuz. Bu hakkaniyet mi, 5’lerimiz aynı mı olmalı?” dedi.

Şimdi, o zaman bizim temel eğitimde değerlendirme sistemini değiştirmemiz gerekiyor. Belki bir 7’li sistem olabilir. Hem not karşılığının kredileri farklılaşabilir, bu farklı kredi toplamıyla üniversiteye girişte bir öncelik tanınabilir ve de erken üniversiteyi bitirme fırsatı sağlanabilir. Devlet üniversiteleri dışında vakıf üniversitelerinde bu var ama devlet üniversitelerinde kredili sistem çok uygulanmıyor. Kredili sistem varmış gibi ama çakılı programların büyük bir kısmı; çocuk o programı bitirmek zorunda ama açıkçası, programların büyük bir kısmını, hızlı gelişen üstün yetenekli çocuklar iki yıl, iki buçuk yılda bitirebilirler ama 2547’nin temel yapısı nedeniyle biz bunları en az bir sömestr öne çekebiliyoruz, yedi sömestrde bitirebiliyor. Hâlbuki bu çocuklar dört buçuk sömestrde, beş sömestrde bitirip hayata atılabilirler, daha erken yaşta üretici olabilirler. Onun için, oranın değişmesi lazım.

Sonra, üniversite sınavında bu çocukları –tabirimi mazur görün- sütün beygirleriyle yarış atlarını aynı yarışa koyuyorsunuz. Aşağıda emek veriyorsunuz fen lisesi için, Anadolu lisesi için, üst yüzde 10’lara alıyorsunuz, özel yetiştiriyorsunuz, bombardıman ediyorsunuz, sıradan lise öğrencileriyle aynı sınava sokuyorsunuz. Hem sıradan lise öğrencileri için uygun olmuyor bu hem de onlar için uygun olmuyor.

Onun için, lisede topladıkları kredilerin bir işe yaraması lazım. Bu kredilendirme sistemini Bilim Sanat için de düşünebiliriz. Oraya gidiyor çocuklar ama genel eğitime aksettiremedikleri için orada yaptıklarını, Bilim Sanatlar havada kalıyor bir yerde. Bunların kredilendirilmesi, genel eğitime katkı yapması lazım ve Bilim Sanatların en büyük katkısı temel eğitime, genel eğitimin niteliğini artırıyor olması oldu. Ben başında karşı çıkan bir kişiydim Bilim Sanatlara ama Bilim Sanatların açık olduğu illerde oraya giden çocukların okullarına döndüğü zaman öğretmenlerine anlattıklarıyla, öğretmenlerin Bilim Sanatta ne olup ne bittiğini merak edip kendileri de oradan bir sanki hizmet içi almış gibi, eğitim niteliklerini artırdıklarını gözdüm. Onun için, Bilim Sanatların da kredilendirilmesi lazım, yapısının olması lazım.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Bir şey sorabilir miyim?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Evet, buyurun.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Önce hoş geldiniz, çok teşekkür ediyoruz.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Teşekkür ederim.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Bir şey sormak istiyorum. Şimdi, bu kaynaştırma sınıfları... Tabii, çok anlıyorum gerekçelerini ama acaba üstün yetenekli çocukla normal yetenekli çocuğun aynı sınıfta olması, özellikle okula ilk başladığı yıllarda normal çocuklarda bir öz güven kaybına ve eğitimden soğumaya yol açabilir mi?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – ayın Vekilim, ben şöyle bir yüksek lisans araştırması yaptım; ilköğretime başlayan üstün yetenekli bir çocuğa, zenginleştirme programını sınıf genelinde uygulatarak “Diğer arkadaşlarıyla sosyal bağlamda nasıl oluyor, itiliyorlar mı, kakılıyorlar mı?” diye araştırmak üzere. Çocuğun özelliğini şöyle söyleyeyim: Dört yaşına geldiğinde evdeki bütün kitaplar bitmiş, anne, işte konu komşudan kitap istemeye başlamış. Demişler ki: “Senin çocuğun daha çok küçük.” “Ama okuyor.”

demiş. Onun üzerine getirdiler. Sesli okuttum; göz takibi sesli okumadan o kadar hızlıydı ki sonunu yutuyordu. Bu kadar hızlı gelişen bir çocuk. Müzikte çok iyi, matematikte çok iyi, dört yaşta bilgisayarda her bir şeyleri yapıyor ve bu bir okula girdi. Girdiği sene de biz araştırmayı başlattık. Diğer arkadaşlarıyla birlikte ve iki sene sonra araştırma sonuçlandı, 3'e geçtiğinde. Bütün sınıfı lokomotif olarak aldı götürdü. O 5 kitap okuyor, öbürü de diyor ki: "Ben de okuyacağım." diyor, 3 kitap okuyor. Yani eğitimin standardını yükseltti, biri bu.

Biri de geçen sene biten doktora çalışması. Ona da gene zenginleştirme yaptık, normal sınıflardaki çocukları belirledik ve bütün sınıfa uygulama yaptık. Dört okulda yaptık, iki devlet okulu, iki özel okul olmak üzere. Bizim amacımız, sadece oradaki üstün yetenekli çocukların değerlendirilmesiydi. Sonra uygulama sırasında bir gördük ki bütün sınıf çok güzel yapıyor. Öyle projeler çıktı ki inanamazsınız. Yani çocuklar kendilerine uygun bir yapılanma olduğunda -ki 1'inci sınıfları 3'üncü sınıf programından zenginleştirme yaptık biz- bütün sınıfı alıp götürdüler. Anneler memnun, öğrenciler memnun, tek memnun olmayan öğretmenlerdi. Sonra dediler ki: "Biz çocukları çok yanlış algılamışız, meğer bu çocuklar çok şey yaparmış."

Onun için, ayrı eğitim yerine, özellikle temel eğitimde birlikte olmaları, kimlerle baş etmeleri gerektiğini öğretiyor çocuklara. Ayırdığımız zaman, mesela birinci gruptakileri ayırmak zorundasınız siz, ayrı bir eğitim ortamına almak zorundasınız ama ikinci gruptakilerin, akranlarıyla birlikte eğitim alması lazım.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Tamam, birinci grubu ayırıyorsunuz...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Birinci grubu ayırmak zorundasınız çünkü olağan akranlarından dört-beş yaş ileride gidiyor bunlar çoğu yetenek alanında. Onlarla öbürlerini birleştirmeniz zor. Madalyon okullar olabilir, fen lisesi gibi ayrı okullar olabilir ama sosyal kaynaşmayı sağlamak koşuluyla, tecrit ederek değil.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Teşekkür ederim.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Rica ederim.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Benim de bir sorum olacak.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Buyurun.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Hocam, deminden beri bahsettiğiniz modeli tekrarlamak ve ana parçalarını oturtmak için.

Sizin önerdiğiniz şey, ayrışan bu şeyler hariç, bu 150+ kısmı hariç, şimdi yüzde olarak ne kadardır 150 üstü?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – 150 üstünün oranı işte 2,5 milyon çocuk tararsan 1 tane.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Milyonda 1... Yani çok düşük...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Milyonda 1 gibi. Çok düşük.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Yani çoğunlukla, esasen önerdiğiniz model ikincisi; herkesle birlikte olan.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Evet, ikincisi.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Şimdi, burada okulu nasıl yapılandıracağız? Bu durumda BİLSEM'in ve benzer kurumların rolü ne olacak ve bunun hazırlığı yani böyle bir karar alındığında uygulaması ne zamana başlayabilir?

BAŞKAN – Ben bir şey ekleyebilir miyim Hocam, izin verirseniz özellikle.

Şimdi, bu BİLSEM'ler, yani -İstanbul için konuşuyorum- nereye BİLSEM kurarsanız kurun, her okuldan 10 çocuk çıkmayacağına göre, en azından yüzde 90'ına uzak bir kere. Yani mekân olarak kurumu kurduğunuz yer, yani Ümraniye'de kurduğunuz düşünün, Ümraniye'nin nüfusu zaten 1 milyon. Tarama yaptınız, 10 çocuk. Geçiyorsunuz öbür ilçeye; oranın nüfusu 600 bin; tarıyorsunuz, 30 çocuk. Kadıköy'den aldınız. Her hâlükârda orada devam eden çocuğun yüzde 90'ı mesafe olarak uzak, zaman kaybı çok. Onun için, kendi içinde iyi olan yapı İstanbul gibi yerde iflas ediyor.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Olabilir.

BAŞKAN - Ama bir Anadolu şehrinde birbirine en uzak mesafe 10 kilometre olan bir Ankara için iki tane çok ideal olabildiği hâlde, İstanbul'a geldiğinizde bir ilçeye bile olmuyor. Onun için, belki genelde hani aynı modeli uygulamak gerekiyor mu?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Sayın Başkanım, şöyle bir şey söz konusu. Şimdi, büyük iller için farklı çözümler önerilebilir ama genel eğitim içinde baktığımızda zaten şu anda mevcut yönetmeliklerde ve Özel Eğitim Yönetmeliği'nde özellikle destek odalar var, kaynak odalar var. Yurt dışında, Amerika'da da kaynak odalar kullanılıyor, her çeşit özel gereksinimli çocuklar için kullanılıyor. Eğer siz matematikte çok çok zeki bir çocuk için kaynak odaya özel bir gezici öğretmen getirirseniz çocuğun ihtiyacını karşılamış oluyorsunuz. Küçük iller için BİLSEM'ler düşünülebilir ama büyük iller için ulaşım çok önemli, çünkü çocuklar boş vakitlerinde gitmek durumundalar. Bir de yaptıkları işin genel eğitimde bir artışı yok, sadece egolarını tatmin ediyorlar, araştırma yapma

ihtiyaçlarını gideriyorlar. Eğer genel eğitime aksettirebilirsek ki 8'inci sınıfa gelen çocukları göndermiyor veliler, BİLSEM'lerin üzerinde yaptığımız araştırmalar bunu gösteriyor, "Sınava girecek." diyor, "Üniversiteye hazırlayacak mısınız?" diyor, "Liseye hazırlayacak mısınız?" diyor. "Yok, işte biz de program yaptırıyoruz." deyince, "Ben ne yapayım onu, benim çocuğumun üniversiteye girmesi lazım." diyor, velinin beklentisi farklı. Ama çocuklar çok mutlu orada. O zaman mutluluk ve beklentiyi birleştirecek bir formül bulmamız lazım yani BİLSEM'lere bir kredi vermemiz gerekiyor. Burada aldıkları eğitimin genel eğitime sınıf geçmede en azından belli bir yüzdelikle aksetmesi gerekiyor. Bunların hepsini önerdik. Onlar bir tarafa, BİLSEM'leri bir yere koysak, okuldaki 4+4+4'te ders geçme sistemi konulduğu takdirde, bir de "Seçenek sunulacak." denildi okuduğumuz kadarıyla, hangi dersler, nedir, içeriklerini bilmiyoruz ama seçmeli bayağı orada dersler bekliyoruz biz çocukları orada kendi yetenek alanlarına göre geliştirecek. Burada topladıkları krediler ne olacak? Kredilerin ağırlığı ne olacak? Bunlar ciddi çalışma gerektiren bir şey. Ondandır işte tek faydalanacak olan kendi hızında hızlı hızlı giden çocuklar olacaktır diye düşünüyorum. Küçük okullar için ayrı formül düşünülür, büyük okullar için ayrı formül, eğer bir okulda 50 tane çocuk bulduysak bunlar için bir BİLSEM açmaya gerek yok, üç tane üst özel sınıf açarsınız, alt özel sınıfta olduğu gibi, çocuklar burada kendileri yetenekli oldukları alanlarda giderler, onun dışında boş zamanlarda diğer arkadaşlarıyla birlikte olurlar. Bütün seçenekleri dikkate almamız gerekiyor. Anadolu Üniversitesinin yapmış olduğu bir çalışma var, oradaki bir arkadaşımız bu işi götürüyor -Uğur Sağ- hafta sonları çocuklar geliyorlar, matematik alanında yetenekli olanlar oradaki kendilerini geliştiriyorlar. Üniversiteler bunu götürebilir ve zannediyorum bütün illere bilim, teknoloji merkezleri açılacak, o merkezlerden faydalanılabilir, mentorlar kullanılabilir yani seçenek çok fazla.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Esnek ve çoğulcu bir...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Esnek ve çoğulcu bir yaklaşımla olur.

Fen liselerinin niteliği düzenlenebilir ama lise türlerinin sayısının azalması lazım, çok fazla. Sonra bunların yurt dışına gidişleri, orada doktora yapmalarıyla ilgili bazı yükümlülüklerin getirilmesi lazım. 1416'yla gidenlerin yüzde 60'ı dönmüyor Türkiye'ye. Bizden burs alıyorlar, orada Stanford'da çalışıyor. Niye orada çalışıyorlar? Çalışma ortamı farklı, liyakate göre yükseliyorlar. Yani 657'deki gibi bekleyip her sene kademe, iki senede bir derece almıyor oradakiler, ürettiklerine göre alıyorlar, bunun değişmesi lazım. Bu olmadı mı vallahi ben 657'ye düşman olmaya başladım kusura bakmayın.

BAŞKAN – Hocam, şu 657 hayatımıza neler kaybettiriyor ya.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Bakın, öğretmen açısından çok büyük kaybı var, öğretmenin hesap verilebilirliği yok eğitim sistemimizde. Sınıfa giriyorsunuz, "Bu çocuğa niye böyle yaptın?" diye hesap soramıyorsunuz öğretmene. Denetim sistemi işlemiyor, denetleme yok, işini yapamayan için bir şeyler yapılmıyor. Ben özel eğitim okullarından biliyorum, canlarını çıkarıyorum yetiştirirken, sınıfa müfettiş giriyor, gözyaşıyla çıkıyor, "Aa, Hocam, sizi kutlarım, körlere ne güzel ne yaptınız?" diye. Ben arkasından sınıfa giriyorum, öğretmene "Ben sana böyle mi öğrettim, niçin böyle öğretmenlik yapıyorsun?" diyorum. Onun için yeterlik ağırlıklı olması lazım bu işlerin ve öğretmenin çok iyi yetiştirilmesi lazım.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Bir şey sorabilir miyim.

Şimdi, "Normal okullarda ayrı sınıflar veya odalarda bu farka ilişkin eğitim verilebilir." dediniz. Bu normal ders saatleri içinde mi, ders saatleri dışında mı diye düşünüyorsunuz? Bu birinci sorum.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Hemen ona cevap vereyim unutmadan.

Birincisi, eğer benim dediğim gibi ders sistemi ağırlıklı giderse, sınıf sistemi değil, yani 1'inci sınıf, 2'nci sınıf, 3'üncü sınıf yerine, Türkçe sınıfı, matematik sınıfı gibi giderse o çocuğun alacağı ders saatinde diğerleri de başka yerlerde alıyorlar o dersi zaten.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – İçinde oluyor yani.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – İçinde olması lazım. Artı, zaten ders saati dışındaki uygulamalar ülkemizde mevcut, bunlar "müfredat dışı faaliyetler" dediğimiz işte bale dersi, satranç dersi, yabancı dil dersi, okullar bunları sunuyorlar kulüpler şeklinde. Onlar da devam edebilir ama çocuk matematikte üç sınıf yukarıdaysa üç sınıf yukarıdaki dersi alır, kimse yetmiyorsa kaynak odada öğretmen gelir ona ihtiyacı bilgiyi verir ama gezici öğretmenlik var sistemde, bunu işletmemiz lazım, kaynak oda var sistemde, bunu işletmemiz lazım. Tek olmayan sınıf sistemi, bir de değerlendirmemiz bizim çok iyi değil.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Üniversite giriş sınavında -hâlâ bu sınav var olduğuna göre konuşuyorum tabii- bu çocukların eğitim sistemi içindeki başarılarını dikkate alacak bir modele ihtiyaç görüyor musunuz? Olmadığı takdirde normal bir sınav yarışması içerisinde bu çocukların da en azından psikolojik olarak itilmeleri ve bu dersane kâbusunun içine girmeleri hâlinde bu sistem başarıyla yürütülebilir mi?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Hayır, yürütülemez. Şöyle söyleyeyim.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – O çocukların durumlarının üniversiteye girişte değerlendirilmesi nasıl olabilir?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Şimdi Yüksel Bey, şöyle: Birincisi, İnanç Vakfı Lisesini bitiren şu anda Türk Eğitim Vakfında olan TEVİTÖL'ü bitirenlerin üniversiteye girişte zorlandıklarını gördük bir kısmının, ilk mezunların ve belli üniversiteler kontenjan verdiler. Birincisi bu. Bunları yaparsanız ne olur? Çünkü ölçülen ile gelen farklı.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Devlet üniversitesi mi verdi?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Hayır, özel üniversite verdi, vakıf üniversitesi, devlet üniversitesi vermez.

İkincisi, benim yaptığım doktora çalışmasında -ben boylamasına bir takip araştırması yapmışım çünkü yirmi yıllık bir dönemlerini araştırdım- bu çocuklar üniversiteye gittikleri zaman, üniversitede ilk sene -mesela ODTÜ'ye gittiler- kalkülüs okuyorlar, bunlar zaten lise 2'de okuyor kalkülüsü, tekrar olduğu için tembelleşiyor. Artı, klasik devlet üniversitelerine gidenler amfilerde ders almaya başlayınca şaşırıyorlar, başarısız oluyorlar, tekrara kalıyorlar. Bir örnek: Ahmet Karneci. Ahmet Karneci, benim deneklerimden birisidir, fen lisesi mezunudur, ODTÜ'ye gitmiştir, üç sene mimarlık okumuştur, içine sinmemiştir, vazgeçip üç sene felsefe okumuştur, o da içine sinmemiştir, sonra konservatuvara gitti, orada profesör oldu, klasik gitarla Türk halk müziğini dünyaya tanıtan kişidir ve Segovia altın ödülünü kazanmıştır. Şimdi, yeteneğin nerede ne zaman tezahür edeceğini kestirmemiz de pek mümkün değil, onun için yükseköğrenimin çok seçenekli olması lazım. Vakıf üniversitelerinin bir kısmı yapıyor bunu ama devlet üniversiteleri maalesef, kusura bakmayın, çok hantalız.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Tabii, tabii, sistemi bir bütün olarak değerlendirmek lazım.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Sistemi bir bütün olarak almamız lazım.

RECEP GÜRKAN (Edirne) – Üniversitelerde de programlar arası geçişlere de imkân vermek lazım.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Programı bırakın, siz seçimlik dersi değiştiremiyorsunuz, YÖK çakmış oluyor, kıpırdatamıyorsunuz.

BAŞKAN – Şimdi, şunu da bir ekleyeyim. Şimdi 4+4+4 hayata geçerken Hocam, Millî Eğitim şöyle bir şey yaptı mı üstün yetenekli çocuklarla ilgili, sizlerin yaptığı çalışmalarla ilgili? “Biz yeni müfredatı, yeni kademeleri oluştururken bu çocuklara da nasıl bir şey oluşturalım?” diye size hiç müracaat eden oldu mu?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Hayır.

BAŞKAN – Yani 4+4+4'ü yapılandırırken bu dediklerinizi yapının içine sokmayınca tekrar mı konuşacağız, tekrar mı yapıya müdahale edeceğiz?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Vallahi “Bizim oğlan bina okur, döner döner bir daha okur.” vaziyetindeyiz yani.

BAŞKAN – Yani, Millî Eğitim Bakanlığındaki Daire Başkanı arkadaşımız da burada...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Necati biliyor...

BAŞKAN – Necati Bey, ama bu çok ciddi bir şey gerçekten, diğer bölümler yani bu çalışmalarını yapan arkadaşlar kimse, bu 4+4+4'ü yapılandırırken tüm bunları...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Stratejik plan dâhi yapıldı.

BAŞKAN – Yani hocaların içinde olmadığı bir şeyi siz orada kendi kendine yaparak bir yere varamayız, hani “Ben biliyorum, zaten biliyorum.” diyerek. Ben izleyeceğim mesela süreci. Şimdi, “4+4+4'ü nasıl yapılandırıyor?” derken, “Hocalarımdan bir ekip alındı mı, alınıp da içine sokuldu mu?” diye bir bakacağız Komisyon olarak. Onun için sen bu arada bir ispiyon yap istersen oraya.

TEMEL COŞKUN (Yalova) – Buna ilave olarak...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Coşkun.

TEMEL COŞKUN (Yalova) – Değerli bilgileriniz için teşekkür ediyoruz, hoş geldiniz Hocam, çok akıcı ve güzel şeyler söylüyorsunuz.

Dediniz ki: “Fen liselerinin yerini dershaneler aldı.” Peki, dershanelerin çalışması ne? Ben onu merak ediyorum yani dershanelerin bu arada 67'lerden sonraki o devreye girişinde hep para kazanma odaklı bir şey mi, yoksa bu üstün zekâlı öğrencilerle alakalı özel bir çalışmaları, gayretleri var mı?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Sayın Vekilim, dershaneler, bilgim dâhilinde, öğrenciyi alırken teste tabi tutup başaracak öğrencileri alıyorlar büyük ölçüde, adı çıkmış olanlar ve dershanede öğretim yapılmıyor. Orada sadece “Çeldiricilerden nasıl doğru yanıtı ulaşırlar?” stratejisi öğretiliyor.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Başkanımız sormuştu ama ben daha özeline sorayım: Peki, 4+4+4’te yoksunuz, şu anki Bakanlığın veya TÜBİTAK’ın hazırladığı Strateji Belgesi çalışması içerisinde var mısınız?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Vardım.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Şu ankinde?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Bitmiş olanda vardım, şu andakininde yokum, bir şey gelmedi.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Yani şu an Genel Müdürlük bir taraftan “Biz yeniden yapacağız her şeyi.” diyor, öbür taraftan...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Bitmiş olan Stratejik Plan’a baksa Genel Müdürlük iyi yapar, çok emek verildi çünkü, sil baştan yapmanın hiçbir anlamı yok. Genel Müdür de öğrencim artı yani.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Efendim, müsaadenizle, Hocam...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Ben size cevap vereyim, ondan sonra uçağa yetişmem lazım. Bir daha çağırırsanız gene gelirim memnuniyetle, problem değil.

Buyurun lütfen.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Efendim, sizi keyifle dinliyoruz, gerçekten çok güzel geçiyor ama zamanınızın az olmasına üzüldüm. Ben sistemin kendi içerisinde nasıl telafi etme çabası içerisinde olduğunu örnekleriyle anlatmak istemiştım size bir katkı olsun diye. Eğitim yöneticileri, okulda verimliliği, başarıyı artırmak için yönetmelikleri filan bir kenara bırakır tecrübeli eğitim yöneticisi, çaktırmadan, öğretmenlere de duyurmadan baştan sınıflar oluşturur öğrencilerin seviyesine göre...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – A, B, C sınıfları.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – ...ve oraya özel öğretmenler verir. O özel öğretmenler dershaneye kaçmasın diye onlara, hiç kimsenin haberi olmaz, 2-3 tane öğrenciye ders verdirtir, onun paralarını ona verdirtir, okulun başarısını artırmak, hem o sınıfta öğrenciler arasındaki seviyeyi de kontrol etmek adına bu düzenin dışına çıkıp bir çalışma uygulurlar. Şimdi, sistemin içerisine bu çocukları katabilmek adına bu çocukların fen lisesi gibi seçilme olmadan genel sistemin içerisinde yine bu çocuklara bir şey veremeyeceğimiz bir gerçek.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Ben aynı kanıda değilim.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Ama bu bahsettiğiniz bu destek odalarının... “Var.” diyorsunuz.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Var.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Şu an hiçbir okulda yok diyebilirim yani Türkiye’de yüzde 90’ında...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Var, yani sistemde var da hepsinde çalışmıyor, bir de merdiven altına falan koyuyorlar çünkü daha çok engelli çocuklar oradan yararlandığı için. Zaten engelli çocuğu sistemde istemiyorlar, hiç kimse istemiyor, baş belası olarak görüyorlar ve çocuklar kaynaştırılmıyor da, kaynatılıp gidiyorlar, hiçbir işe yaramıyor. Onun için, kaynaştırma çok büyük bir problem, ona da bakmamız lazım yani üstün yeteneklilerin kaynaştırılması da önemli, engellilerin de kaynaştırılması önemli. Onun için, katılıyorum, yapıyorlar onu.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Hem bu akademik birikimin hem tecrübenin, Sayın Komisyon Başkanımızın ifade ettiği gibi, mutlaka bu eğitim sisteminde yeni sistemin içerisine, 4+4+4’e de katılarak verimliliğin daha faydalı olacağını, başarılı olacağını düşünüyorum.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – İnşallah. Sayın Vekilim, sorarlarsa ben dolmuş vaziyette, patlamaya hazır biçimde gelir bilgi veririm, “Otur, çalış.” derlerse gece yarısına kadar da çalışırım, rapor isterlerse raporu da yazarım ama bunlar bu işin yapılacağıının garantisi değil, onu söyleyeyim. Bu işin devlet politikası olarak ele alınması lazım çünkü siz sayısı çok az olan, Türkiye’yi bilgi toplumuna götürecek bireylerden bahsediyorsunuz, bütün partiler üstü bir politikayla devlet politikası olması lazım ve güncel uygulamalarla heba edilmemesi gerekir. Altı yüz sene nasıl götürdükse bu işi gümbür gümbür, gene götürebiliriz. Maya var, fırın var, ekmeğe pişebilir, hepsi var ama bununla ilgili kararlılık gerekli.

BAŞKAN – Ama Hocam, şimdi üstün yetenekli çocukların ihtiyacını yine üstün yetenekli kadrolar oluşturabilir. Bence bu konuyu çalışacak kişilerin de özellikle özel yeteneğe sahip olması gerektiğine inananlardanım. Yoksa lalettayın akılla, lalettayın yani benim gibi düşünüyorsa yapamaz.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Keşke herkes sizin gibi düşünse.

BAŞKAN – Ama bence özellikle bu alanda çalışacak ekibin de özel yeteneklilerden seçilmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani bazen soruyu bile anlamakta güçlük çeken insanların bunca problemi çözmekte nasıl başarılı olacağını anlamak zor ama niye, işte demin dediğiniz o 657, yani kendiliğinden bir sürü kabiliyetsizi de kuvvetli yapan bir önümüzde mekanizma var ve hareket kabiliyetiniz maalesef olamıyor.

Tülay Hanım, buyurun.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Çok kısa bir şey soracağım. Hocamız ayrılacakmış ama...

BAŞKAN – Hayır, uçağının iptal olma ihtimali de olabilir mi fırtınadan diye sen bir kalk, kendin görüş de.

KOMİSYON UZMANI KORKUT TÜRKYARAR - Görüştük efendim, iptal yok.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Pegasus uçar, Türk Hava Yolları değil, Pegasus uçuyor, onu biliyorum. Türk Hava Yollarında rötar olur ama Pegasus'ta olmaz, iniyor, alıyor, götürüyor adam yani o kadar.

BAŞKAN – O zaman Tülay Hanım, soruyu alalım, ben de sorayım, sonra Hocam'ı bir daha gerekirse çağırırım.

Sayın Milletvekilimiz Tülay Hanım, üstün zekâlı bir çocuk annesi aynı zamanda.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Hocam, öğrencilerde, biraz önce anlattığınız konuyla ilgili hani, “Tespitler yapıyoruz.” Dediniz. Mutlaka yapmışsınızdır ama tekrar konuşulsun diye söyledim. Üstün yetenekli çocuklar ilköğretimin ilk dört yılında arkadaşlarıyla çok değişik bir bağ kuruyorlar çünkü o zaman hırsların gelişmediği bir noktada oldukları için her şeyi paylaşıyorlar ve paylaşımında duyarlılıkları çok fazla. Ben çocuğumun aynı konuyu 3 arkadaşına, 3 arkadaşının farklı ilgi alanlarına göre örnekleyip anlattığını gördüm ama aynı konu. İnanın o çocukların ilk dört yıldaki o bire bir çocuklarla iletişimdeki ders anlatırken... Çünkü bilmediklerini soruyorlar, o anlatıyor ama biri araba meraklıysa araba örneğiyle, biri çok sevdiği bir meyve varsa örnek ona dönüşüyor, biri anneannesini çok anlatıyorsa örnekleme anneanne üzerinden yapıyor ama konu aynı. İnanın metot geliştiriyorlar çünkü duyguları çok hızlı alıyorlar, arkadaşlarına ona göre yaklaşıyorlar. Mutlaka bu tür çalışmalarınız vardır. Bunların da bu dört yıllık sistemin içerisine girmesi için ne yapabiliriz?

TEMEL COŞKUN (Yalova) – Önce Hocam'ın dört yıllık sistemin içine alınması lazım.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Başta o.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Valahi, sorulursa ne yapılması gerektiğiyle ilgili çok da ayrıntılı bilgi aktarabilirim size ama çok haklısınız yani arkadaşını kaybetmemek için yeteneğini daha alt düzeyde gösteren öğrenciler de var çünkü arkadaşlık çok çok önemli ilk dört yılda. Söylediğim gibi, o ilk dört sınıf içinde bütün sınıfı birden ele aldığınızda çocuğa karşı bir anti-pati oluşmuyor, lokomotif görevi yükleniyor ve öğretmen eğer bu işte biraz beceriliyse diyor ki: “Sen arkadaşına öğret bakayım.” Çünkü bazı çocuklar akran öğrenmesiyle daha iyi öğreniyorlar. “Sen sözcülük yap, sen şunu yap.” diyor. Var, çok nitelikli öğretmenler de var, hepsini bir tarafa ittirmemiz doğru değil, bu işte çok başarılı olanlar da var ama hepsinin yeterliliğini artırmamız gerekiyor. Yeterliği artırırsak öğretimin kalitesi artacak, daha nitelikli bir genel eğitim olacak, o da hepimizin istediği bir şey. Çocukların PISA'da falan daha yüksek not almalarının ön koşulu bu, evet.

BAŞKAN – Özür dilerim Hocam, ben de şu sorularımı bir sorayım çünkü vakit bitti, ne çabuk bitti. Niye bu kadar az vakit ayırdınız bize Hocam, güceniyorum, küser misiniz bana?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Hayır, küsmeyin lütfen.

BAŞKAN – İnşallah bir daha bir araya gelelim.

Hocam, bu çalışmalarını yaparken kamunun özellikle karşımızda direndiği yani “Kaynak aktarabilir misiniz?” dediğimizde “Aktaramam...” Bunlar, dediğiniz gibi “Problemlerini çözebiliyorlar...” “Peki, kardeşim, borçlandırın çocukları, borçlandırın sonra borçlarını ödesinler.” dediğimizde orada da yani duyarsızlık bir had safhada yürüyor. Ha, şunu en başta söylüyorlar: Bu çocukları “Tek tanım yok.” dediniz ya ve gerçekten dün de onu konuştuk ama onun gerekçeleri başka, birden bazı insanların çocuklarının çok üstün yetenekli olduğu ortaya çıkıp bir kayırmacılık zorlanmaya başlıyor. İlk fen lisesiyle başlayan iyi niyetli bir çalışma daha sonra ne oldu? Otuz altı çeşit bir lise oldu. Yani bazı çocuklar hiç hak etmediği hâlde süt beygiri muamelesi gördü, bütün işte bazı çalışanların çocukları süper liselere girer oldu falan. Bunların olmaması için bizim bu Komisyonunda iyi bir sonuç çıkarmamız lazım.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Katılıyorum.

BAŞKAN – Bir ortak tanı ve tanım -ki bürokratin elini de, siyasetçinin elini de güçlendirsın- bir ortak kanaat çıkarmamız lazım. Finansmanıya ilgili, üniversite ve sivil toplum iş birliğiyle ilgili buradan iyi bir çıktı almamız lazım. Tabii, daha çok tartışacağız, tartışıkça ortaya çıkacak. Okul birincilerine ayrılan kontenjanların mutlaka devlet üniversitelerinde bu çocuklar için de kullanılması için

bir zorlama yapmamız lazım. YÖK'ün daha duyarlı... Çünkü dün Genel Müdüre de sorduk, yani özellikle "Bu 4+4+4 yapılırken eğitim yani, YÖK, bir hareket kabiliyeti var mı?" diye, böyle bir şey yok, onu da bir taraftan zorlamak lazım. Ama şunu yapmayın Hocam: Sorarlarsa söyleriz, bir de soru sorması için bir yeterliliğe sahip olmak lazım. Ne yapalım, bırakalım da yani gitsin mi?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Sayın Başkanım, ben hep söylüyorum, beni tanıyan arkadaşlar var burada, ben hep söyleyen biriyim de yani...

BAŞKAN – Yani mesela önümüzdeki günlerde bol bol televizyon programları için önermeler yapalım, sizleri konuşabilir hâle getirmek için teşvik edelim ki toplumsal duyarlılık, sivil toplum duyarlılığı da artsın.

Hocam, şeyi konuşmak isterdik ama fırsat kalmadı, dünya örneklerinden bahsediliyor ama gördüğümüz kadarıyla dünya örnekleri içinde de pek böyle olmazsa olmazımız yok gibi.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Yok, evet. Üç aşağı beş yukarı aynıyız, evet.

BAŞKAN – Belki bu Komisyonda, sizlerin iş birliğiyle -çünkü hem sivil hem akademisyen olarak çok güçlü bir komisyon üyesi var burada- buradan belki dünyayı da model alabilecekleri bir şeyi çıkarma şansımız olabilir mi? Tabii, haftada üç gün burada iki saatlik toplantıyla olmaz ama önerirseniz...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Daha küçük komisyonlar...

BAŞKAN – Evet.

...vakti olan arkadaşlarla daha özel çalışmalar da yapabiliriz üniversitelerle.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Kesinlikle.

BAŞKAN – Belki bir model buradan çıkar, öneririz diye arzu ediyorum. Olabilir gibi de görünüyor.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Yani Güney Kore'nin çok iyi örnekleri var, Güney Kore'de üstün yeteneklerle ilgili yapılan uygulamalar bayağı iyi.

BAŞKAN – Onu işte konuşacağım da Hocam, şimdi bu Komisyonun yurt dışına çıkmak gibi bir imkânı yok, hem Güney Kore'nin çok uzak olması dolayısıyla...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Gitmemize gerek yok, bilgiler çok elimizin altında.

BAŞKAN – Şöyle bir şey düşündüm: Hem o bilgileri alalım, "Belki orada büyükelçilik, eğitim ataşeliği yapan insanları değerlendirebilir miyiz?" diye sizlerle iştirâ etmek istiyorum.

Peki, Hocam, uçağınız var diye...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Kusura bakmayın, yani ben saat 5'e kadar Ferhunde'nin konuşmasına da mâni olarak konuşabiliirdim de vaktim yok. Çok teşekkür ederim.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Hocam'dan şey istesek.

Hocam, bu, biz, ÖSYM'den son otuz yılın -ki mümkün- ilk 100'lerini istiyoruz. "Hangi verileri isteyelim, nasıl isteyelim?" konusunda bize yardımcı olacak...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Ne yapacaksınız o verileri?

BAŞKAN – Ne oldu, çocuklar toprak altında mı, toprak üstünde mi, coğrafya içinde mi?

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – O konuda yani bize yardımcı olacak birisini belirlersiniz. Daha istemedik. Hem neyi isteyelim, ne yaparız...

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Yani ÖSYM'den isteyeceğiz, ilk 100'e giren çocuklar, bunların hangi üniversiteye gittikleri.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Son otuz yıl.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Tamam. Ondan sonra ne oldu bunlar, bir de oraya bakmanız lazım, istihdamda.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – İşte orasına bakacağız.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Oraya nasıl bakacaksınız? Onunla ilgili yani mezunları takip -Alumni- uygulaması Türkiye'de yok, olsa o zaman...

BAŞKAN – Telefon dinleyerek...

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Hocam, artık TC kimlik var ve epey bir zamandır var.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Ama otuz yıl önce TC kimlik yoktu.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Yani şimdikiinde bakabileceğimiz, orada bize yardımcı olabilir misiniz?

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Yani TC kimliğinde her yere bilmiyorum...

BAŞKAN – Peki, Hocam, çok teşekkür ederiz.

PROF. DR. AYŞEGÜL ATAMAN – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Toplantının birinci kısmını kapatıyorum.

Kapanma Saati: 15.24

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.27

BAŞKAN : Halide İNCEKARA (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Yüksel ÖZDEN (Muğla)

SÖZCÜ : Çiğdem Münevver ÖKTEN (Mersin)

KÂTİP : Temel COŞKUN (Yalova)

--- 0 ---

BAŞKAN – Toplantının ikinci kısmını açıyorum.

Ayşegül Hocam'dan sonra yine değerli bir hocamız, Profesör Doktor Ferhunde Öktem Hocamız aramızdalar. Daha önce iki komisyonda da birlikte çalışma fırsatımız oldu. Bu Komisyona ulaşınca kadar birlikte çok mücadelelerimiz oldu ama nihayet buluştuk, ulaştık Hocam. İnşallah, bu Komisyonun da dünyaya örnek olacak model çıkarabileceği konusunda çok ümitkârim. Hoş geldiniz, sefa geldiniz.

Hocam, geçen seferler becerememiştım ama bu sefer bizden bir hatıra olsun, şöyle küçücük bir hediyemizle başlayalım ki keyifli geçsin. Açın, arkadaşlar da görsünler.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Çok zarif. Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, Ferhunde Hocam'a sözü veriyorum.

Buyurun Hocam.

Demin nerede kalmıştık? Kim anlatmak ister?

Yüksel Hoca, anlatmak ister misin Ayşegül Hocam'ın anlattıklarını özetle, yoksa başka bir profesöre mi vereyim ki devamlılığı sağlasın, tekrar olmasın konularda diye Ferhunde Hocam'a.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Zor bir görev, ben en azından bir kısmını yani bana düşeni aktarmaya çalışayım.

Sayın Hocam, Ayşegül Hoca'mız tanımdaki zorlukları ifade etti, 150 üstü ile altını ayırdı, "150 üstü için özel ama altı için genelin içerisinde destek sınıf, destek odalarıyla, BİLSEM destekleriyle işi yapalım." dedi, model olarak bunu önerdi. Diğer taraftan da Ankara Fen Lisesi macerasını, özellikle bizim sorumluz üzerine detaylı bir şekilde hazırlığı, başlangıcı ve bitişini anlattı, daha sonra da çocukların tanımlanması ile ilgili neler yapabiliriz konusu ve konuya hâkimiyetiyle... Hatta biz de, Başkanımız... En son öyle özetledi, dedi ki... Bizim buradan altı yüzyıl sonra tekrar kendi modelimizi çıkarabileceğimiz ümidini de doğuran, bu konudaki birikimimizi, deneyimimizi paylaşmış oldu. Ben en kısa özet şekilde böyle söyleyebilirim.

İlave eklemek isteyen arkadaşlarımız?

TEMEL COŞKUN (Yalova) – Yeni sistemin de bu konuda bir avantaj olduğunu söyledi.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – Evet, 4+4+4'ün yani bunun için bir avantaj olduğunu...

BAŞKAN – Tabii, kullanılabilirlerse eğer.

YÜKSEL ÖZDEN (Muğla) – "Yapılırsa, bu bir avantaj olabilir." dedi.

BAŞKAN - Hocam, özellikle şu anda Başkanlığını yaptığınız -yanlış bilmiyorum değil mi- Psikologlar Derneği...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Başkanı değilim ama hem Test Komisyonu hem Etik Kurulu Başkanayım.

BAŞKAN – Şimdi, özellikle derneğin çalışmaları, kuruluş maksadı, bir de bu testin tekelimişsiniz siz, değil mi?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet, zekâ testleri.

BAŞKAN – "Niye tekelsiniz? Niye işte dünya 5'inci seviyelere gelmiş de siz 2'lerdesiniz?" gibi hem derneğin çalışmalarını anlatan hem de burada oluşan sorulara cevap olacak şekilde söz sizde Hocam.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; ben derseniz hem mevcut eğitim sistemimizle paralelliğini kurarak hem de bir başka görevimi de aktararak, arz ederek başlayayım.

Ben Hacettepe Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesiyim. Ocak 1977’den itibaren bu görevdeyim. Onun için pek çok çocukla beraber olmak, pek çok komisyonda beraber çalışmak onuruna ve keyfine ulaştım. Çok sevgili öğrencilerim genel müdür oldu, onlarla da kıvanç duyuyorum. Onun için izninizle başka noktaları da birleştirerek biraz bütüncül bakmak istiyorum çünkü biz biraz, hani Türk milleti olarak azıcık heyecanlıyız, onun için çok kesitsel görebiliyoruz, hani sanki sorun sadece buymuş gibi. Ancak ne zaman ki fazla kapsamlı ya da diğer paydaşları da içine alarak bakarsak soruna biraz daha iyi yanıt bulabiliriz diye düşünüyorum.

Şimdi, biz büyümeyi dört ana alanda alıyoruz: Bedensel, zihinsel, ruhsal ve toplumsal. Bu görkemli ağaç ancak bu dört alanın da beslenmesiyle olur. Bunlardan herhangi birinde biraz daha üstüne düştüğümüzde ağaç böyle bir görkeme sahip olmuyor, sadece bir dalı yükseliyor ve diğer dalların ona destek olması, onun büyümesine yardımcı olması ve kuvvetlendirmesi söz konusu olamıyor. Sevgili Atalay Yörükoğlu Hocam ile çok fazla biz hem üstün zekâlı hem diğer sorunları olan çocukları gördük. Burada şöyle bir mutluluk verici olay geliyor: İnsanlar artık “Benim çocuğum çok güzel, benim çocuğum çok albenili.” diye gelmiyorlar, her insan ya da anne baba, çocuğunun üstün zekâlı ya da zekâsının iyi olması gibi bir noktadan hareket ediyor. Ancak “Kuzguna yavrusu şahin görünür.” hesabı burada pek çok yanlış tanı ya da bizim kendi aramızda -biraz belki argo olacak ama- şişirilmiş çocuklar da söz konusu oluyor. Bu şişirilmiş çocuklar ne oluyor? Bunlar ruh sağlığını kaybeden çocuklar hâline geliyorlar ki bu çok ciddi bir risk. Anne babaların bu zaafını ya da bu emeğini fark eden bazı kuruluşlar da maalesef, çocukların üstün zekâlı oldukları ya da üstün zekâlı çocuk yetiştirecekleri ya da eğitimini verecekleri yaklaşımlarla hem aileleri hem çocukları istismar edebiliyorlar ve çok ciddi vakalarla karşılaşabiliyoruz ve maalesef bunların önemli bir kısmı da İstanbul’dan geliyor çünkü İstanbul biraz daha ticari bakabiliyor. İnşallah İstanbul milletvekilimiz yoktur.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Var, ikiimiz de.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Pardon, çok pot kırarım.

BAŞKAN – Hayır, kötü bir şey mi söyledi Hocam? Ben iyi olarak algıladım onu.

Ne diyor İstanbullular Hocam?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Biraz fazla ticari bakıyorlar ve çocuklar...

BAŞKAN – Nasıl mesela?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yani biraz daha vasat gibi olan, vasatın azıcık üstü, sizin çocuklarınız çok iyi, biz bunları üstün zekâlı çocuk eğitimine alalım, diye...

BAŞKAN – Ankara’nın üstün yeteneklilerine bakınca Hocam, bizim vasatlar bile üstün yetenekli görül müştür.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ticari bakış fazla oluyor, evet.

Peki, ben hemen şimdi toparlamaya çalışayım. O nedenle biraz daha temkinli, biraz daha gerçekten yardıma ve katkıya ihtiyacı olan çocuklarımızın adına da konuşmamız gerekir diye düşünüyorum.

Şimdi, dünyadaki çok önemli kuramlara baktığımız zaman ruh sağlığı ya da bilişsel gelişim açısından gerçekten bu biraz önce saydığım ağacın dört dalına yönelik kuramların olduğunu görüyoruz çocuk alanında ve bunlar mesela nasıl ki bir çocuk ayağa kalkmayı başarıyor bedensel olarak, böyle bir gelişim evresine giriyor, hemen zihinsel gelişimi de buna paralel bir başka çok önemli döneme giriyor, ruhsal döneme, bizim ayrışma, bireyselleşme dediğimiz döneme giriyor. İşte bunlar dengeli gittiği zaman bu çocuklar çok uzaklara gidebiliyorlar, çok verimli olabiliyorlar. Aksi takdirde çocukların gelişim evrelerini çok iyi bilmediğimiz takdirde yanıltıcı zorlamalar, yanıltıcı, onları hırpalayıcı ve örseleyici zorlamalar olabiliyor.

Şimdi, buna paralel olarak da zekânın bugüne kadar pek çok tanımı yapıyor. Gerçekten, Ayşegül Hoca da herhâlde değindi, zekânın üstünde çok anlaşılabilir tek bir tanım yok, her ekol kendine uygun zekâ tanımı yapabiliyor ve ona neye ağırlık vereceğini saptıyor. Söz gelimi çevreyle uğraşanlar, organizmanın çevreye uyumu şeklinde yapabiliyorlar, “Organizma çevreye ne kadar uyum sağlarsa o kadar zekidir.” diye düşünüyorlar ama biz böyle biraz daha kapsamlı bir tanım yaparsak “öğrenmek”, “öğrenilenden yararlanabilme”, “yeni durumlara uyabilme” ve “yeni çözüm yolları bulabilme yeteneği” diye yapabiliyoruz.

Şimdi, burada dört tane aşama var. Bir, öğrenme söz konusu. Bir organizma ne kadar çok öğrenebilirse o kadar zekânın bir göstergesi oluyor ancak söz gelimi papağan da bir “baba” demeyi öğreniyor ama bunu babasını çağırmak amaçlı yapmıyor yani bunu bir yerde kullanabilmesi lazım, bu öğrenebildiğini ve öğrenilenden yararlanan daha zeki bir organizma oluyor. Bizim “genelleme yeteneği” dediğimiz, sadece öğrendikleriyle yetinmeyip bunu yeni durumlara uyarlayabilme yine bir üst düzey zekâ durumu olabiliyor ve “yaratıcılık” da dediğimiz yeni çözüm yolları bulabilme yeteneği de bununla beraber gidiyor. Şimdi, bu son zamanlarda çok fazla bu konuda çalışıldığı için böyle bir açık artırma görmüş durumda, hani bazısı yedi tane zekâdan söz ediyor, bazısı on dörde çıkarıyor. Yani bunlar biraz yapay, hani dikkat çekmek adına güzel şeyler ama daha somuttan soyuta gitmemizde yarar olduğunu düşünüyorum.

Bu Sternberg’in genel yaklaşımı aslında içi en çok doldurulabilecek olanlardan biri. Üç temel çeşitten söz edebiliyoruz belki. “Analitik” ya da “çözümleyici” dediğimiz, daha düşünsel beceriler buna olabiliyor, “çözümleme”, “ilişkileri anlama”, “karşılaştırma”, “yargılama”, “tersini bulma”, “değerlendirme” gibi. Bu, biraz bizim eğitim sistemimizde aslında daha çok vurguladığımız noktalardan ya da daha fazla kullandığımız yaklaşım biçimi ama diğer ikisi maalesef eğitim sisteminde çok ele almadığımız ya da çok revaçta olmayan kısımlar. Bu “evirgen” diye çevirdiğimiz pratik düşünme becerileri, kavramları gündelik yaşama uyarlayabilmek, gerçekleştirebilmek, sonuçlandırabilmek ve işe yarar hâle getirmek. İş dediğim sadece günlük beceriler açısından değil, söz gelimi zekâ testimizde şöyle bir madde var: “Güneş hangi yönden batar?” diye soruyoruz. Çocuklar kuşkulandıkları durumlarda benim tepkimi de kontrol ederek dört yönü sayıyorlar. Hâlbuki öğretmeni ona öğretirken, Türkçemizdeki çok önemli özellikten, “doğu”nun doğmaktan, “batı”nın batmaktan geldiği, bu kadarcık bir işe vuruk hâle getirirse bu çocuğun bunu unutmaması mümkün değil ama “Güneş doğudan doğar, batıdan batar.”, böyle bir ezber gittiği zaman ondan bir şey çıkmıyor ve diğeri ise, “yaratıcı zekâ” dediğimiz düşünme becerilerinin kazandırılması ki maalesef en az desteklenen ve en az üstünde işlenen noktalardan biri.

Şimdi, “Derstelerin biraz daha işe vuruk bir şekilde işlenmesini çok daha arzu ediyoruz.” dedik. Bundan bir buçuk yıl kadar önce bir okula gittim, içeriden kıyamet kopuyor bir ilköğretim okulunda, sonra öğrendim ki işte İstanbul’un fethi işleniyormuş, öğretmen sınıfı ikiye bölmüş, yarısı fetheden, yarısı fethedilenler, birbirine girmiş. Şimdi, böyle bir, pratiğe dönüştüreceğiz diye bir şeyin çok bir yararını göremiyoruz. O yüzden hani bu tür etkinliklerin yine pratikte neler yapabileceğini çocuğu çok iyi tanıyarak program hazırlanması gerekiyor. Yine, daha önceki bir Millî Eğitim Bakanımızla böyle bir hafif tartışmamız olmuştu, o da bana kanıtlamak için bir okula beraber gitmemizi önerdi. Dedi ki: “Bakın Hoca Hanım, ne kadar güzel şeyler üretiyor çocuklar, gelin ve görün.” Birlikte gittik, hakikaten çok güzel stantlar açılmış, çocukların ürünleri üstünde, çok karmaşık bir şey geldi gözümüzün önüne, ikinci daha çocuktaydım. “Bunları kim yaptı?” dedim. “Babam.” dedi. Şimdi, tabii, babasının yaptığı bir ürünle o çocuğun zekâsının açılması ya da gelişmesi mümkün değil. O yüzden hani neyi, nasıl yaptığımızı sorgulamamız ve sorgulayan erişkinler ve sorgulayan öğretmenlerle çocuklarımızın yetişmesi lazım. Yine, biraz önce tekrar bir başka vesileyle konuşuyordum, o zaman Ankara’nın yine bizim okulumuza yakın, üniversitemize yakın çok seçkin okullarından birinde bir dönem ödevi verilmiş “Kurtuluş Savaşı’mızı anlatın.” diye. Benim gördüğüm çocuklardan biri de dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu da var ama çok zeki bir çocuk ve inanılmaz güzel çizgi çizen bir çocuk. O bütün Kurtuluş Savaşı’nı çizgi roman hâline getirmiş çini mürekkebiyle.

BAŞKAN – Kaç yaşında?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İlkokulda.

Olağanüstü, inanılmaz bir eser yani ağlayasım geldi içimden, fotokopi çektirmeye dahi kıyamadım sayfaları bozulmasını diye. Pazartesi günü okula başladı, 10.30’da ağlayarak benim bölümüme geldi tek başına, okuldan kaçmış, öğretmeni yırtmış bu eseri. Demiş ki: “Ben senden doğru dürüst ödev istedim, böyle bir ödevi kabul edemiyorum.”

BAŞKAN – O öğretmen yaşıyor mu Hocam?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yaşıyor.

Ben o okula on beş dakikada ulaştım ama yani böyle bir tablo var.

BAŞKAN – O arkadaşı da bir model olarak getirip dinlesek diyorum Hocam.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, herhâlde biraz zor ulaşırsınız ama böyle bir tablo var. Onun için hani öğretmenlerimizin, tabii çocuklarımızın, hele daha özellikli olan çocuklarımızın iyi yetişebilmesi için onu yetiştirecek öğretmenlerimizi

çok iyi yetişmiş olması gerekiyor ve ben, bugün çok zamanınızı almak istemiyorum ama bu tür uygulamalarla ilgili size yüzlerce örnek sunabilirim.

Şimdi, biraz daha somutlama özelliğinden gittiğimiz zaman ben anne babalarla da paylaşmak...

BAŞKAN – Genel Kurul aramı vermiş?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Ara vermiş, yoklama varmış.

BAŞKAN - Hocam, siz konuşmaya devam ederken biz bir on dakika yoklamaya gidip gelmemiz lazım. Neden olduğunu sonra anlatırız. Aşağıda karar yeter sayısı olmadığı zaman Meclis kapanıyor, onu göze alma şansımız yok.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Tabii, hayhay.

Şimdi, efendim, zekânın ya da çoklu zekânın, Sternberg'in şeyine göre de baktığımız zaman, bazı insan dünyaya sol taraftaki bir zekâ kapasitesiyle geliyor, bazıları sağ taraftaki zekâ kapasitesiyle geliyor hani şemalaştırarak olursak. Bu sol taraftaki zekâyı sağ taraftaki hâline getirecek ne bir ameliyatımız ne bir ilacımız ne bir yöntemi var yani bu doğuştan gelen özelliği zekânın ama ben her ikisinin de içerisine buradaki yuvarklarda görüldüğü kadar eğitim koyarsam bu iki kişinin zekâsı eşitmiş gibi olur ve bunu artıramız için işte hepimizin bildiği çok fazla ilkelerimiz var. Diyoruz ki: "Yedi yaş çok geç, erken eğitim mutlaka olmalı." Buna tabii hem erken eğitimi hem uygun eğitimi koymamız gerekiyor ki bunun içi sağlıklı dolsun. Çocuklar soru soracaklar, öğrendiğini uygulayacaklar, farklı sorular olacak. Ben benim babamın görevi nedeniyle sırf ilkököl 3'üncü sınıfı dört ayrı okulda okudum. Bütün öğretmenleri mi, adıyla, nerede olduklarını biliyorum, şimdi sağlık sorunları olduğu zaman onlarla ilgileniyorum, kendilerine çok şükran borçluyum, çok şey öğrettiler ve bugünkü yerimde imzaları var. Bir öğretmenimi hiç hatırlamıyorum, bir hanım olduğunu biliyorum ama onu hiç hatırlamıyorum çünkü o öğretmenimizin gözdesi olan bir kız arkadaşımız vardı ve dersi sadece onunla yapardı, geri kalanına yok muamelesi yapardı, o öğretmen yok. Onun için öğretmenler çocukların üstüne çok imza atıyorlar. Bir diğer öğretmenimi de ters hatırlıyorum, Atatürk benim için çok önemli olduğu için derste parmak kaldırdım, çok sormuştum bu soruyu, "Niye ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri" dedi de, Ege'ye gitti?" "Mutlaka vardır bunun altında bir şey." Diye, öğretmenim çok ters bir şekilde baktı yüzüme, "Nereden böyle aptalca şeyler aklına geliyor? Otur!" dedi ve benim o dönem -birkaç dönem- tarihle aram bozuldu. Şimdi, bunu böyle demeseydi de... Öğretmen "Makannanın ana yurdu İtalya'dır." demiş, bir başka gördüğüm çocuklardan biri de "İtalya değildir Hocam, Çin'dir." demiş çünkü çok okuyan ve çok parlak bir çocuktü ve o çocuğu okuldan attı, evet, yani tamamıyla uğraştı. İyi ki de attı, başka bir okulda çok başarılı oldu ama kim bilir kaç tane çocuk bu şekilde harcanıp gidiyor. O yüzden öğretmen eğitiminin yani hiç vazgeçilmez en önemli saçaayağı olduğunu biliyorum ki bu hani hepimizin çok örnek aldığı Finlandiya örneğinde de tamamıyla öğretmenlerin üstünde dönen ve çok keyifli bir proje. Bu tür şeyleri, o yüzden diyorum ki sadece öğrencinin seçimiyle başladığımız zaman ya da sadece öğretmeni aldığımız zaman, dersanelerin sayısı, ona açılacak dersanelerle baktığımız zaman bu şey düşüyor, yıkılıyor ve yerine oturtamıyoruz sağlıklı bir biçimde ve benim yaşım da, daha deneyimim belki fazla olduğu için, bu tür başlayan ama hep soluk kesen çok fazla örnekle beraber olma imkânım var.

Bu üç şeyi biraz hızlı geçelim derseniz, zekâ gelişimini. Şimdi, burada yine "Önemli olan eğitim mi, kalıtım mı?" diye sorduğumuz zaman birkaç örneği sizinle paylaşmak istiyorum. Bundan epey bir yıl önce Sivas'ın bir köyünden bana bir çocuk getirdiler, beş haneli rakamları aklından çarpıyor ve siz eşittire basana kadar aklından çarpıp söylüyor ya da diyorsunuz ki: "47.816'nın karekökü kaç çıkar?" "Tam çıkmaz..." "Olsun sen söyle?" diyorsunuz, işte "3.902, sonu da 7, 6, 5 gidiyor, virgülden sonra da 7, 6, 5 gidiyor. Şimdi bu çok önemli yani belli ki bu doğuştan getirdiği bir şey. O zamanki Millî Eğitim Bakanımız Ankara'nın en iyi öğretmenini cezalandırıp o Sivas'ın köyüne gönderdi. Kadıncağız, kış kıyamet, bütün çoluk çocuğunu bırakıp gitti. Tabii, köyün bütün çocukları, ben de gittiğimde ziyarete, bir baktım ki oturmuşlar, 6 kere 7= 42, 6 kere 8= 48, çarpım tablosunu ezberlemeye çalışıyorlar ki bu çocuğa yetişsinler. Çocuğun adı da Servet'ti. Şimdi, daha onlar 6'larda kaldılar tabii. Ben Servet'e de sordum, dedim ki: "Nasıl yapıyorsun?" "Çok kolay." dedi. "Bana bir söylesene, ben de bir deneyeyim." dedim. Şimdi, "46.816 ya" dedi, "Evet." dedim, "Onu 50.000'e tamamlam." dedi, ben orada kaldım. O işte böyle tamamlayıp çıkararak bu işlemleri yapıyormuş ama tabii çok özel bir yetenek.

İkinci sene bu aileyi tümenden Ankara'ya getirdiler, Millî Eğitimde bir iş verdiler babaya. Gördük ki 5 kardeşler. Servet'in bir küçüğü kız, ondan daha güzel bir zekâsı var, daha her alana yayılmış, çok kolay kavrayan ve çok iyi bir çocuk ama buraya geldikleri zaman sınıfın en gerisine düştüler çünkü anne ev hanımı, ilkököl mezunu, baba inşaat işçisi, ilkököl mezunu, sınıfın en gerisine düştüler ve bu sefer çok ciddi depresyona girdi bütün çocuklar ama üçüncü sınıfta o eksiklerini kapattılar ve sınıfı sollayıp geçtiler. Geliyordu yine bana, düşünüyorum da böyle, dertli de bir oğlan, "Niye Mississippi'nin debisi bu kadar da Kızılırmak'ın debisi bu kadar, o kadar

işte şu kadar metrekaireye yağmur alıyor, şu kadar killi toprağı var, kireçli...” Şimdi bu çocuk parlak bir çocuk ama eğer bu köyünde kalmış olsaydı, hani köyün biraz daha değişik bir çocuğı ama işte bu çarpan, bölen bir çocuk olarak kalacaktı. Baktığımız zaman annesinin çok zeki olduğunu gördük ama okutmamışlar fazla, bütün dünya olaylarıyla ilgili halk ozanı kıvamında şiirleri vardı bu annenin ama eşi ve babası anneye bir şeyden ötürü kıdıkları zaman ilk yaptıkları iş, bu şiirleri alır, sobaya atıp yakarlardı. Şimdi, onun için bir, bu demin sözünü ettiğim görkemli ağaç sadece birbirlerini besleyerek olan bir şey değil, çevrenin, havanın, suyun, toprağın ve verilen bakımın da çok önemli özelliğı var ve biz eğitimde hep deriz ki: “Eğitimde kritik yaşlar vardır, bunu kaçırdığımız zaman ödünlememiz söz konusu olamaz.” O yüzden, bu eğitimin niteliklerini okul zamanından değil, çok okul öncesinden ve okul öncesi ni yaşantıya nasıl ve hangi niteliklerde sokabiliriz, bunun tartışmasıyla da götürmemiz gerekir.

KALKINMA BANKASI PLANLAMA UZMANI ALPER YATMAZ – Bir soru sorabilir miyim?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Buyurun.

KALKINMA BANKASI PLANLAMA UZMANI ALPER YATMAZ – Yeri gelmişken bir soru sorayım dedim merak ettiğim için.

Zekâ, sizin de dediğiniz gibi, iki şeyden dolayı gelişimini etkiler. Bir çevresel faktörler, bir kalıtsal faktörler. Sizin az önce dediğiniz örnekte de doğuştan olduğunu söylediniz. Literatürde tartışılıyor: “Çevresel faktörler mi daha ağır basar, yoksa kalıtsal faktörler mi? Eğer kalıtsal, baz aldığımız zaman, bir çocuğı görmeden, ailesini inceleyerek bunun çocuğunun üstün yetenekli ya da üstün zekâlı olup olmadığına karar verebilir miyiz?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Veremeyiz çünkü doğuştan veya çevresel dediğimiz zaman o çocuğun doğuştan hangi özellikleri alarak dünyaya geldiğini kontrol etmemiz söz konusu olamaz. Yani dünyanın en zeki insanının engelli bir çocuğı olabilir, bunu hiçbir şekilde yordayamazsınız.

KALKINMA BANKASI PLANLAMA UZMANI ALPER YATMAZ – Çevresel faktörler o zaman her zaman ağır basıyor.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır, hiçbir zaman öyle bir şey demedim yani siz zihinsel engelli bir çocuğı dünyanın en iyi çevresel faktörlerini de getirseniz o çocuğı mevcut kapasitesinin üstüne çıkaramazsınız. Biraz önceki kutular gibi, doğuştan gelen var ama içine ne kadar eğitim koyacağınızı ya da hangilerini alacağını, nasıl alacağını o koşullar belirliyor.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Hocam, aslında, biz “kalıtsal” diyoruz, belki yabancı dilde, literatürde “gifted” dedikleri bir zekâ tipi var. Bu, belki illa kalıtsal olmadığı, bir tür hani “Tanrı vergisi” deyip çıkıyor insanlar işin içerisinden. Yani sebebine de tamamen kalıtım açısından yaklaşıp çözemediğimiz bir durum zannedirim değil mi üstün zekâ? Yani anne ve baba normal zekâlı olabiliyor ama çocuk üstün zekâlı olabiliyor.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Onun daha önceki soyunda da böyle bir şey olmuş olabiliyor. Yani bir genlerinde getirdiğı...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Ama bir doğrudan ilişki kuramıyoruz yani aileden...

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Biraz daha uğraşsak belki kurarız ama bilemediğimiz...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Kanıtlanmış bir şey değil en azından.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır, yok. Yani çok önceki kuşaklara kadar uzanabildiğı için nerede duracağımızı bilemiyoruz.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Teşekkür ederim.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bu “gifted”larda da zaten eğer onlar özellikli, nitelikli olan çocuklar. Bu tarafını sağlıklı geliştiremezsek onlarda da çok ciddi hatalar oluyor. Hatta mesela biraz önceki örnek dediğim çocuk gibi bir başka hastam da var. Ona da yine diyorduk ki: “Bugün 18 Nisan Çarşamba. İki hafta üç gün sonra ne güne geliriz?” Bunu hesaplayamıyor ama aynı kişiye diyorsunuz ki: “1911 yılının 24 Haziranı ne güne gelir?” “Perşembe” diyor. Bakıyorsunuz, perşembe hakikaten. Ya da yine beş haneli rakamı çarpan hastam vardı, o da aynı şekilde çarpıyordu ve anında size söylüyor ama aynı kişiye diyorsunuz ki: “Benim kare şeklinde bir arsam var, bir kenarı

4 metre, iki sıra dikenli tel çevireceğim, ne kadar tele ihtiyacım var?” Bunu hesaplayamıyor. Onun için yani zekâ bu kadar... Evet, çok fazla şey yapıyor olması onun çok özellikli olmasını gerektirmez.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Otistiklerdeki gibi.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Otistiklerdeki özelliklerin bir kısmı da buna bağlı. Hatta bu biraz önce sözünü ettiğim günü ve etrafı hesaplayamayanlar “idiot savant” türü bir tür zihinsel engeldir. Yaşamını bile zorlanır sürdürmekte ama baktığınız zaman kimsenin yapamadığı bir şeyi gerçekleştiriyordur.

BAŞKAN – Hocam şu teste bir başlık atabilir miyiz?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Tamam.

Bir de şunu isterseniz söyleyeyim: Onun için zekâyı biz bütüncül bir işlev olarak yani bir kişiye “üstün zekâlı” dediğimiz zaman onun pek çok özelliği açısından normalin üstünde olmayı kastediyoruz. Neredeyse bütün özellikler açısından yüzde 85’in üstünde olacak ve bir ya da birkaç özelliği açısından da toplumun yüzde 98’inden daha iyi yaptığı şeyler olacak. Onun için bir alanda üstün olması ya da geri olmasına ne “üstün zekâlılık” diyoruz ne “geri zekâlılık” diyebiliyoruz.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Değişik bir yaklaşım getirdiniz siz.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evrendeki tüm özelliklerde bize şöyle bir normal dağılım eğrisi verir. Bu kahverengiyle kenarda gösterilen şeyler bir ucu bu normal dağılım eğrisinin zekâ geriliğidir, diğer ucu da üstün zekâlılıktır. Hemen hemen aynı eşit oranda onlar dağılırlar. Bu toplumsal farklılıklar ya bunu biraz daha ortaya doğru toplar ya uçlara doğru yayar. Önemli olan eğitimin katkısı da bu yöndedir. Hazırlanan zekâ testleri de bu temel sayıllara göre hazırlanır ki pek çok alanı ölçeceğiz, pek çok alanda beraber götürebileceğiz.

Şimdi, bu benim gördüğüm beş yaşında üstün yetenekli ve zekâlı çocuklardan biri. Sayılardan kendisini kopartamıyor, uyku uyuyamıyor, beş yaşında, çok güzel bir çocuk. “Üstün zekâlı” tanısı konulmuş ama “Çok ağır ruhsal yakınmalar var.” diye getirildi. Gerçekten, biz deriz ki: “Bana bir insan resmi çiz.” Bu bir testtir aynı zamanda ve bununla ilgili ne olup bittiğini konuşalım diye. Dikkat ederseniz bir saat var. Beş yaşındaki bir çocuğun kadrani yerleştirebilmesi çok parlak bir zekâsının olduğunun bir belirtisi çünkü biz onu çizdiririz ve çok zor çizer çocuklar ama diğer sayılara baktığımız zaman 2, 5; bunları çevirdiğiniz zaman birbiri görüntüsü ediyor; 9, 6; 7, 4 gibi böyle bir durduramadığı şeyleri var. Ve deriz ki: “Bu çizdiğin çocuklara bir isim koyalım.” Genelde kendisiyle ilgili bir şeyi yansıtır yani o çocuk kendini yansıtır, o bilinçaltı olarak farkına varmaz. Ona koyduğu isim dikkatinizi çektiyse “Amaç Yüksel.” Onun bir de üç yaşında kardeşi var, o da evde kendi kendine büyüyen bir çocuk çünkü bütün aile bunun üstüne odaklanmış durumda. Çocuğun adı “Açı” soyadı da “Pek” ama birlikte okuduğumuz zaman “Aç İpek” oluyor. Yani o kardeşi sevgiye, ilgiye aç, kendisi de “Amaç Yüksel” Onun hayatında başka bir amaç yok. Bu, bizim ruh sağlığında çok kullandığımız, çok önemli bir imzadır. Çünkü ben bir gelişim kongresinde...

BAŞKAN – Kardeşinin adı ne aslında?

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Kendi ismi değil.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Kendi ismi değil. Bilmeden kendini simgeleyen çizer çocuklar ilk çizdikleri bu şekildeki resimlerde. Ona koyduğu isim “Amaç Yüksel”, kendini simgelemesi bu çocuk için “Amaç Yüksel”, kardeşi de “Aç İpek” evdeki. Çünkü ben bir bilişim kongresinde konuşma yapıyorum, bir baktım babasıyla bunlar oturuyorlar amfide. “Ne işiniz var sizin burada?” dedim. “Sizi dinlesin diye getirdik.” dedi. Şimdi, bu babanın beş yaşında okula gitmeyen bir çocuğu bir bilişim kongresinde beni dinlemesi için getirmesi bir cinayettir. Ama bunu öğretmenlerimiz de yönlendiriyor ve aileleri yüreklendiriyor.

Şimdi, artık zekâ kavramında eskisi gibi böyle tek boyutlu, sadece zekâ “IQ” su bunun şudur.” diye verdiğimiz kavram bitti bütün dünyada. Ne kadar çok alanda değerlendirebilirsek, hatta bunun içerisine, birazdan sözünü edeceğim ve niye yapılmaması gerektiğini, niye tekelleştirmeyi anlatacağım zekâ testi konusunda çocukların bu soruları çözüş biçimleri dahi artık testin içerisinde değerlendiriliyor ve biz bir çocukla ilgili bir şey verdiğimiz zaman neredeyse ciltli bir geri bildirim veriyoruz vereceğimiz kişilere. Çünkü sadece IQ’yla verdiğimiz zaman o çocuğa çok ciddi ve çok ağır haksızlıklar yaptığımızı, kendi içindeki oynamaları asla göz önüne almadığımızı ve sadece bir IQ’yla bu çocukları sınıflara ayırdığımız zaman, onların eğitimle başlangıçlarını çok kötü bir hâle getirdiğini biliyoruz.

Şimdi, o da sanırım denek olarak yaptıklarımızın içinde. Bu inanç farkının ben mentorlarındandım. İlk STFA'dan Sezai Bey'in eşi İnanç Hanım adına bir vakıf kurdu ve "Benim memleketimin üstün zekâlı ve eğitimden yoksun çocuklarına ben yardımcı olmak istiyorum." dedi. Biz de çok büyük bir onurla ona yardımcı olmaya karar verdik. Biz de toplam 6 kişiydik, 4'ü bizim derneğimizden Doktor Nami Şahin, ben, Doktor Rüksan Eski ve Füsün Hanım'la bu okulu ve dünyadaki bütün okullarla ilgili araştırmamızı yaptık. Onu belki başka bir ayrıntıda sizinle paylaşırım.

Burada böyle bir okulda olması ve ölçülmesi ve seçilmesi açısından baktığımız zaman çocukların pek çok açıdan seçilmesinin çok önemli olduğunu gördük. Sadece dediğim gibi bir zekâ testi ya da sadece bir yetenek testi, öğretmenin bu çocukları belirtmesi, nomine etmesinin olmadığını, bu çocukları aynı zamanda bir yaz okuluna, yaz kampına aldık. Oradaki bu öğrendikleri bilgileri nasıl değerlendirebildiklerini, işte bir odada kilimli kaldık onlarla, nereden ne bulacaklar da bu kilidi çözecekler? Nasıl bizi bu odadan dışarı... Çok eğlendiler, çok güldüler ama her biri biraz zorladığımız ve oyunla baktığımız zaman gerçek zeki çocuklar pırıldılarını çıkarttılar. Öbür taraftan ağlayan oldu "Nasıl çıkacağız?" diye. "Benim canım sıkılıyor." diyen oldu. Hâlbuki bunlar bu uygulama alanına girdikleri zaman gerçek ortaya çıktı, ezberletilmiş çocuk olmaktan çıktılar o zaman.

Yine, biz evdeki diğer kardeşlerin de desteklenmesi gerektiğini bulduk bu projeye. Çünkü ailenin içerisinden bir çocuğu biz cımbızla seçtiğimiz zaman o çocuğa çok fazla yük yüklemiş oluyoruz. Bu ailenin kurtuluşunun yükünü, özellikle yoksul kesimde öbür çocuğa yüklemiş oluyoruz ama biz o çocuğun yirmi dört saatini doldurmamız söz konusu değil. Biz, bu çocuğu bu hâliyle evine tek başına yalnız gönderdiğimiz zaman, o çocuklar aileden ayrılmış kara koyun gibi oluyorlar ve ne oraya ne buraya aidiyet duygusu yaşamadıkları için de çok o görkemli ağaç kolay kırılabilir, kendi toprağında yeşeremiyor.

Çevredeki çocuklarla ilişkilerini düzenledik. Orada bir muallim köy vardı. Böyle yalıtılmış, izole, dünyadan bihaber olan çocuklar olmasını istemedik bizim üstün olarak seçtiğimiz çocukların. Yine bu araştırmada, dünyanın en iyi okulunu dünyanın en iyi okulu yapan şeyin sadece onlar ya da en büyük özelliğın hakları ve sorumlulukları aynı bağlamda, aynı düzlemde ele alması olduğunu gördük. "Benim iyi bir okulda okumak hakkımdır." diyordu oradaki çocuklar ama "Bu okulun en iyi okul olmasını sağlayabilmek aynı zamanda benim de sorumluluğumdur." diyordu. Ve yine bununla da ilgili çok fazla örnek paylaşabilirim. Onun için de dedik ki: "Siz burada çok güzel bir okulda okuyorsunuz, arkadaşlarınızdan da öğreneceğiniz çok şey var köydeki arkadaşlarınızdan ve siz onlara da katkıda bulunmak durumundasınız." Onlar köy çocuklarından farklı şeyler öğreniyorlardı başlangıçta, köy çocukları da bizim çocuklarımızdan farklı şey öğreniyordu. Onun için çevre desteğini de işin içine koyduk.

Bunlarla çalışacak personeli seçerken bir muslukçu alırken ya da tamirat yapacak kişide o yaptığı tamiratın felsefesini anlatır bir kişiyi ya da kişileri aldık. İşte şu şey benim çok hoşuma gider her zaman, onun kitabı muhteşemdi. Bir Fransız temizlik işçisi diyormuş ki: "Ben her gün aslında karanlığı süpürüp aydınlığı çıkartıyorum sabah erkenden." Onun için bu personelde bu tür kişileri aradığımız zaman bulabiliyoruz. Çünkü çocuklar yaparak öğrenmeyi de oradan görüyor ve bütün fizik kurallarını onun üstünden yapıyor. Bozkurt Güvenç Hocam'ın -o da mentorlardandı- bir uçurtma tarifinde inanamayacağınız kadar çok fizik bilgisini aktarabildiğini gördüm. İşte kuyruk, denge kaç tane olursa, hangisinin eşit olması gerekiyor? Onun için de benim o çocuğu illa alıp "hız x yükseklik x ipin boyutu" diye öğretmemin bir anlamı yok ama ben ona bir uçurtma yaptırdığım zaman o uçurtmanın içindeki fizik öğelerinin, havanın kaldırma gücü, rüzgârın hızı, yükseklikteki basınç, aşağıdaki basıncı bir tek uçurtmanın üstünden anlatmam söz konusu olabiliyor. Bir eğitim programını da bu şekilde yaptık ama ondan sonra bu şekilde gitmesi çok söz konusu olmadı maalesef. Çünkü Millî Eğitim Tevhidi Tedrisata uyması gerekiyordu. Şimdi daha farklı bir şekilde gidiyor.

BAŞKAN – Kaç yıl sürdü Hocam diğer çalışma?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – O çok kısa sürdü, iki yıl kadar.

BAŞKAN – Sonra bir teftiş geçirdiniz herhâlde.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet.

BAŞKAN – Ceza da aldınız.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Almadık Allah'tan, cezasız kapattık.

Şimdi, o zaman ben zekâ testlerine geçeyim. Bunları neden kullanmamız ve koymamız gerektiğini şey yapalım. Belki tekrar vaktimiz kalırsa döneriz.

Bu bizim eski zekâ testi mi yani “eski” dediğim şimdi hâlihazırda kullanılan testi mi. Ancak bu adından da gördüğümüz gibi bütün hâlen kullandığımız testler “evrensel” diyebileceğimiz, bütün dünyada kullanılan testler. Ancak bu testlerin tabii Türkiye’de kullanımları için iki temel şeyin yapılması lazım. Bunlardan bir tanesi, bu testin uyarlanması lazım. İkincisi, bizim ülkemiz koşullarına göre normlarının saptanması lazım. Oysa bu testler pek çok yerde sadece tercümeyle kullanılıyor ve şöyle mesela sorular olabiliyor, bu kara mizah örneği gibi kabul edebilirsiniz ama bundan da onlarca sayabilirim size. Testlerden birinde “house” var İngilizce şeyde hazırlanmış. Diyor ki: “Bu harfleri kullanarak bana iki kelime daha türet.” Bize bunu “ev” olarak tercüme etmişler, “Bana bundan iki kelime daha türet.” diyorsunuz. Tabii yaptığınız, çocuğun zekâsı konusunda fikir vermiyor ama yapmanın konusunda sıkı fikir veriyor. Ama bu örneklerden size onlarca sayabilirim.

BAŞKAN – Ayşegül Hocaya deminki sorumuz doğru değil miydi? Bu çocukları idare edecek, yapacak insanların en az bu çocuklar kadar zeki olması gerektiğini söylemek.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İnanılır gibi değil. Bir beyzbol topu var, üstünün ipleri yok. Diyor ki: “Bunun nesi eksik?” Çocuklar da onu francalaya benzetiyorlar Türkiye’de. İşte fırıncı küreği yok, bıçağı yok, tabağı yok. Tabii hiçbirinden puan alamıyorlar çünkü o beyzbol topunun puanlanmasında da francalaya ilgili bir şey yok ama bu sorgulanmıyor. Hâlbuki biliyoruz ki bir teste verilen yanıtlar sadece ülkeden ülkeye değil, aynı toplumun içerisinde bile zamanla değişiklik gösteriyor. Yine şeyi sorardık: “Bir mal aldığımızda niçin fatura almamız gerekir?” Buna eskiden bir tek çocuk yanıt veremezdi ama bir KDV çıktı, bütün çocuklar yanıtladı: “Onlar bize yol, su olarak, köprü olarak geri gelecek, babam vergi iadesi...” Herkes biliyordu.

Bir diğeri bu şeylerin tabii çok özel yapılması gerekiyordu, çok özel saklanması da gerekiyordu soruların ve yanıtların çünkü bu halka açık olduğu zaman değerini kaybediyor, bilinme oranlarını kaybediyor ama bazı rehberlik merkezlerinden çok iyi çalışan ve çok keyifli çalıştığımız pek çok arkadaşımız var ama şöyle yanıtlar gelmeye başlamıştı: “Hocam, siz hiç üzülmeyin, bu çocuğun zekâsı düşük çıktı ama ben yanıtları ezberlettim, bir ay sonra bakın bu çocuğun zekâsı açıldı.” Çok olan şeyler. O yüzden...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Affedersiniz, bunu kim söylüyor?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bunu maalesef eğitmenler, rehber öğretmenler ya da...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Üniversite hazırlık sınavı gibi filan değerlendirme.

BAŞKAN – Hayır Hocam, bakın, dün anlatılan bir şey, yaşanan. Belki sizlerden birisi anlattı. BİLSEM’deki yönetici hocalardan birisi çocuğun velisini çağırıyor, diyor ki: “Çocuğun seviyesi bu BİLSEM’e göre biraz yüksek. Siz aile olarak, biz de buradan çocuğun seviyesini aşağı çekelim.” Şimdi, herkes yukarıya çekmeye çalışıyor...

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Yanlış kişiler atandıktan sonra oldu. Çünkü oraya seçilen kişiler özel sınavlarla...

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Başkanım, BİLSEM’de değil bu, sınıf öğretmeni. Normal bir ilköğretim okulundaki sınıf öğretmeni veliyi çağırıyor: “Bu çocuğun kapasitesi bu sınıfın çok üzerinde, artık sizinle el ele vereceğiz, bu çocuğun seviyesini aşağı çekeceğiz.” diyor. Yaşanmış bir örnek bu.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Onun için bu testleri çok iyi muhafaza etmemiz gerekiyor ve gerçekten işin ehline vermemiz gerekiyor.

Bir diğeri, biz, bu evrimle beraber bu Wechsler testleri de bunun “revise” edilen, gözden geçirilen şekliydi. Şimdi, bunun 4’ü çıktı ve biz bu “revise” edilen, gözden geçirilen şeklini 1986’da hem uyarlamasını yaptık hem Türkiye normunu topladık. O zaman Millî Eğitim Bakanlığıyla da şöyle bir protokol yaptık...

BAŞKAN – Hocam “o zaman” dediğiniz tarihleri de...

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – 1986.

BAŞKAN – Tamam.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Dedik ki: “Biz, sizin uygun gördüğünüz rehberlik uzmanlarına bu testleri öğretilim ve siz de bunu rehberlik alanında kullanın.” Ancak uluslararası testlerde biz şöyle bir konuya imza atıyoruz. Hele şimdi bu Avrupalı psikologlar olmaya başladıktan sonra bu iş çok daha sıkı tutuluyor. Diyoruz ki: “Testi sadece uygulayan başkasına öğretilmez.” Birkaç tür sertifika var:

Uygulayıcı sertifikası, eğitici sertifikası, test hazırlayıcı sertifikası. Çünkü bu bir aşama. Ancak Millî Eğitim Bakanlığı hâlen 86 yılındaki bu şeyin üstüne hiçbir şekilde farklı bir eğitim talebinde bulunmadı. Hani biraz tavşanın suyunun suyunun suyu hesabı, işte orada yetiştir arkadaşlar daha sonra birbirlerini eğiterek ona gittiler.

Bir diğeri, bu testler aynı zamanda klinik testlerdir. Yani ben bir çocukta tümör olup olmadığını, organizatesinin olup olmadığını da bu testleri kullanarak tanılamaya yardımcı oluyorum. O yüzden de “C grubu testler” dediği testlerin kendi özel anlaşmaları var; kimin, hangi meslek elemanının bu testleri yapacağını, hangisini yapamayacağını. Biz onun altına imza atıyoruz.

BAŞKAN – Kim o sertifikayı veren?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Wechsler testlerinin iznini biz telif test kullanıyoruz, yaratıcısından izin alıyoruz.

BAŞKAN – Şimdi şöyle Hocam, kayıtlara geçtiği için, hiç bilmeyen birisi için söylüyorum. Dünyada zekâ testlerini tasarlayan, kuran dükkânlar var, insanlar, kurumlar var.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Tasarlayan bilim insanları var, satan da onların bağlı oldukları kurumlar var.

BAŞKAN – Tamam yani kullanıma açan “franchising” gibi bir şey bu.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet.

BAŞKAN – Size diyor ki: “Genel kabul görmüş bu.” Yani dünyanın her ülkesinde yapıldığı zaman, Afrika’nın bir ülkesinde bu testi uyguladığında aldığı sonuç, benim ülkeme geldiği zaman çocuk, geçerli olan bir sonuç oluyor. Bunu mu anlayacağız buradan?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır. Bu testi kullanıp ve uyarılma hakkını bana veriyor. Ve diyor ki: “Bu testi şu meslek elemanları uygulayabilir, bunun dışındakiler uygulayamaz.”

BAŞKAN – Tamam. Kullanım kılavuzunu sunuyor.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Testin telifini.

BAŞKAN – Telifini size veriyor, telifini verirken de bunun günde kaç öğün, hani ilaç, reçete yazarken doktor bize bir şey veriyor ya aynı zamanda bunun kimler tarafından nasıl yapılacağını da anlatıyor.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Aynen, evet.

BAŞKAN – Ben orada şeyi merak ediyorum Hocam, bu testlerin genel kabul görmüş... Yani niye ciddiye alayım ben bu testi Millî Eğitim olarak, anne olarak, baba olarak? Niye şey yapayım?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Çünkü bütün dünyada kabul gören testler.

BAŞKAN – Tamam. Kabul görmesini nasıl sağlamışlar?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Çok büyük araştırmalar yapmışlar, gerçekten kuramla ilişkilerin kurmuşlar, çok fazla sayıda norm toplamışlar ve görmüşler ki ben bu testlerle ayırt ettiğim zaman şu, şu, şu ölçütler dahilinde çok sağlıklı ayırt etme yapabiliyorum.

RECEP GÜRKAN (Edirne) – Çok ciddi bir yatırım yapılmış.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Çok büyük bir bilimsel yatırım var arkasında, oldukça büyük de parasal yatırım var. Onun için de diyor ki: “Ben bunu hazırladım, o yüzden de böyle kullandıracağım.” Yani bu bir radyoloji cihazının prospektüsü gibi.

BAŞKAN – Bunu isteyen herkese veriyor mu?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Vermiyor. İşte diyor ki: “Bu işin erbabı yapar, şu meslekler yapar. Zekânın bu şekilde bu testlerle değerlendirilmesini şu meslekler yapar, dışındakiler yapamaz.” Çünkü “Bu testi uygulayabilmek için de onun eğitimini alan bir ‘background’ unun olması gerekir.” diyor.

BAŞKAN – Bunu dernek aldı, sizin testleri, değil mi?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet.

BAŞKAN – Dernek aldı çünkü size bunu verenler, bu derneğin yapısının bunu yapmaya müsait olduğunu...

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet, çok sıkı incelemeden geçtik ve bizim bütün özgeçmişlerimiz, yaptığımız çalışmalar yani Psikologlar Derneğinden her isteyen de bu testin standardizasyonu ve uyarlaması konusunda çalışmıyor.

BAŞKAN – Ben gidip satın alsam alabilir miyim?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Alamıyorsunuz.

BAŞKAN – Niye?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Sizin bir psikoloji “background”unuz yok.

BAŞKAN – Hayır. “Ben” derken yani Ayşegül Hocam gitse, Necate Hocam gitse...

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Necate’nin çocuk gelişimi “background”u olduğu için yok. Psikologlara ve bazı alanda çalışan...

BAŞKAN – Tamam, ben psikoloğum diyelim yani o dediğiniz şartları haiz oldum. Gitsem alabilir miyim?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Alamıyorsunuz. Diyor ki: “Sizin uyarlama yani ne kadar daha önce uyarladınız?” Yani bunu şimdi hele bir de bu bizim mezuniyetlerimizin denkliğinin de orada olması gerekiyor. “Siz bunu nerede çalışıyorsunuz ve nerede kullanacaksınız? Yetkinliğinizi bana belgeleyin.” diyor.

BAŞKAN – Peki, bir üniversite, bir sivil toplumdan daha etkin ve yetkin değil midir? Yani uygulama açısından, testlerin el altından piyasaya verilmemesi açısından, eleman ve akademisyen yetiştirme açısından bir üniversitede olması bu testlerin daha doğru değil midir? Bakın “Millî Eğitim Bakanlığında” demiyorum, kesinlikle de olmamalı ama bir üniversitede olması, sizin görev yaptığınız üniversitede olması daha doğru değil mi?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ben akademik personel olduğum için ve bu aşamalardan geçtiğim için kendi çalışmamı ve titrimi göstererek bu testin sadece kullanımını satın alabiliyorum ama Amerika’dan bunu satın aldığım zaman, onu Türkiye’de tek başıma Ferhunde Öktem olarak uyarlama şansım yok. Onun için de oradan aldığım testi benim burada kullanmamam lazım zaten. Çünkü bunlar kültürden arınık testler değil. Onu Türkiye’ye Amerika’dan bana satar çünkü benim evrensel kullanım, üniversitede olduğum için bunu bana satar. Ama ben burada kullanmam, kullanırsam çok büyük etik ihlal yapmış olurum.

BAŞKAN – Niye satın alıyoruz o zaman?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Almıyoruz işte, onu şöyle kurumsal olarak alıyoruz o zaman. Diyoruz ki: “Şu, şu, şu ekibiz, TÜBİTAK’tan da burs aldık. Biz bunun Türkiye’ye standardizasyonunu yapabilecek kapasitedeyiz, uyarlayabileceğiz ve normlarını toparlayacağız.” diyoruz. “Gönderin bana CV’lerinizi. Nasıl bir araştırma deseni içerisinde bunu, kaç kişiye uygulayacaksınız.” diyor. Benim araştırma desenimi beğenmezse bunu bana vermiyor zaten yani Türkiye’ye kullanım hakkını vermiyor. Biz çok geniş araştırma projemizi gönderiyoruz. Diyoruz ki: “TÜBİTAK’tan da, bizim Türkiye’nin bilimsel şeyinden de şu desteğimizi aldık.” Onu da belgeliyoruz ve onu gönderiyoruz. Onlar kendi kurullarından geçiyor. “Tamam, sizin araştırma deseniniz buna uygundur.” diyor ve her aşamada, tercümesinden geri tercümesine kadar her aşamada bunu denetliyor. Elindeki malı öyle kolay vermiyor. Ondan geçtikten sonra ancak ben kendi ülkemde kullanabiliyorum.

BAŞKAN – Onlar 5’e gelmişler Hocam. Siz niye 2’desiniz?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Biz 2’deydik, 4’ü yaptık. 4’e geldiler, 4’ü yaptık, son.

BAŞKAN – Artı versiyon atlattıkça bilgisayar programları gibi bir para mı alıyorlar sizden?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Tabii ki. Bizi belli bir yıllık veriyorlar telifi zaten.

BAŞKAN – Peki. BİLSEM’ler bunu kullanırken, Millî Eğitim bunu kullanırken size ne ödüyor?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şu an bize hiçbir şey ödemiyo.

BAŞKAN – Bedava mı veriyorsunuz testleri onlara?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır. Eskiden bu biraz ahbab hesabı oluyordu. Şimdi bütün uygulanacak testlerin üstüne barkod konuluyor. Yani izin verirken da bana diyor ki: “Siz bunun standardizasyonunu yapacaksınız ama ben size on yıllık bu testleri veriyorum, on yıl sonra kullanım hakkınız bitiyor ve her kullandığınız, sattınız test için bana bundan şu kadar ödeyeceksiniz, her uyguladığınız test için de çok cüzi -atıyorum belki, o tam belli olmadı çünkü- üç kuruş, beş kuruş da her biri için de para ödeyeceksiniz.” Onun için bizim bunu başka bir yerde uygulattığımız zaman bu koşullara uyan bir çalışmanın yapıyor olması gerekiyor. Şimdi, bu Wechsler 4’üncü sürümü bitti ve sürdürdük herkesle ya da olan kişilerle paylaşacağız. Bu koşullara uygun olması gerekiyor.

BAŞKAN – Bu soruları çocuklara yaptırırsak Hocam, testleri hazırlatsak. Bu kadar zeki, yetenekli olan çocuklar soru testleri, seviye testleri hazırlayamazlar mı?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yok, yapamazlar. Yani şöyle, kendi yaratıcılıklarıyla çok farklı şeyler çıkartabilirler Hocam ama ben şeye karşıyım, çocuklara kendi kapasitelerinin üstünde yük yüklemeye çok karşıyım. Çünkü ben onun bir üstünün ne olduğunu biliyorum ama o kendinin bir üstünün ne olduğunu bilmiyor. Onun için bu işi bilen kişilerin ona göre hazırlaması lazım. O sezgisel olarak keyifli sorular buluyor, çıkartıyor ama bunun bir bilimsel çalışmada bir üstünün, kuramın neye dayandığının bilinmesi gerekiyor. Ancak biz, Millî Eğitim Bakanlığına şöyle bir teklifte bulduk; onlar bu rehberlik merkezlerinin kapasitelerinin düzeltilmesi projesi yürüyor şimdi bir Dünya Bankası projesi olarak. Dedik ki: “Tabii ki adamlar ‘know-how’ının karşılığını alacaklar.” Yani onlar da bir parça da ticari taraftan çünkü yeni bir üretim yapacak, farklı şey yapacak. Ama mesela biz bu aynı ekip olarak dünyadaki en tanınan üç testin standardizasyonunu ve uyarlamasını yapan ekibiz ve biz kendimize çok güveniyoruz. Size garanti verelim, Millî Eğitim Bakanlığı için test yapalım. Hem uygulamada çünkü bazı zihinsel engelli çocuklarımız için bu testin standart uygulanması gerekiyor ama bu testin sadece belki yirmide 1’ini uygulayabiliyoruz ona, çok ağır ama bir rapor için verilmesi gerekiyor. Bunun için onlara para ödemeyelim yurt dışına. Biz size böyle bir test hazırlayalım, batarya hazırlayalım, beş kuruş da almayalım, tüm telifini Millî Eğitim Bakanlığına bırakalım.

BAŞKAN – Necati Bey, burada mısın?

MEB ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ NECATİ BİLGİÇ – Yazıyorum.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Yeni bir test geliştirmekten söz ediyorsunuz değil mi?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet çünkü bu testlerin standardizasyonu...

BAŞKAN – Kimle görüşüldü Hocam?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Özel Eğitim Genel Müdüğüyle...

BAŞKAN – Şimdiki arkadaşla mı?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hem Ruhi Bey’le hem şimdiki Hakan Bey’le. Hakan Bey de oldukça sıcak baktı aslında.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Dünyanın en iyi testleri bunlar mı?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Bundan daha iyisi yok yani.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yani şu anki bilgilerimizle yok.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Bildiğiniz kadar.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şu an dünyada yok başka.

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Şimdi, Hocam bu testler altı yaştan sonra uygulanıyor. Vekillerimizin bilgileri olsun diye söylemek istiyorum. Altı yaş öncesinde zekâ testi uygulanmıyor yani Wechsler için söylüyorum.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bir düzeltme yapabilir miyim? Wechsler'in okul öncesi formu var, o okul öncesi uygulanıyor.

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Bizde yok. Şimdi, şöyle bir durum var: Tabii biz sadece zekâ testleri yani dünyadaki genel görüşte de bilimsel olarak tamamen zekâ testiyle değil, gelişim testleri artı zekâ testleri artı ilgi, yetenek alanları testleriyle bir çocuğu değerlendirmek önemli ve bunu biraz önce de konuşuldu, okul öncesinde zor, üç yaştan sonra zor. Zor değil, tabii gelişim testlerini çok iyi ayarlarsanız...

BAŞKAN – Gelişim testi den kastınız ne Hocam?

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Sıfır-iki yaşta mesela değerlendirme. Benim bir yaşta çizgileriyle tanı koyduğum çocuk, bazı gelişim testlerimiz var, o testleri uyguluyorum ama geliştirdiğim matematiksel, çizgisel başka testler var gelişimsel alanda ölçen. Ben, iki yaşındaki bir çocuğa kendimce bir değerlendirme, IQ zekâ bölümü puanı veriyorum bu benden kalmak üzere. Altı yaştan sonra yaptığımızda o çakışan duruma geliyor. Şimdi, gelişim testlerini çok iyi bilen çocuk gelişimi uzmanları ya da psikologlar ya da bu öğretiler bazı seçilmiş rehber öğretmenlerce uygulandığında çocukların okul öncesinde seçimi, değerlendirilmesi, tanınması ve o yönde eğitime yönlendirilmesi çok önemli. Burada tabii ki yıllardır bu testler kullanılıyor. Türk Psikologlar Derneğine bu anlamda teşekkür etmek lazım. Ferhunde Hocam benim hocam zaten, yıllardır içinde emeği olan bir kişi tüm alanlara. Bu testler konusunda özgün, kişisel görüşüm modelde de özgün, tabii ki karma modelleri inceleyeceğiz dünya modellerini ama geçmişte biz dünyaya örnek olan modeller yapmışsak, şimdi dışarıdan çok fazla kopya -yani testler için demiyorum- uyarlaması yapılıyor ama testlerimizi özgün şekilde geliştirmeliyiz, eğitim modellerimizi özgün şekilde geliştirmeliyiz.

BAŞKAN – Hocam, siz de mi “-meliyiz” diyorsunuz?

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Ben yaptım, uyguluyorum. Ben modeli de örnek olarak size önümüzdeki hafta yani anlattığım zaman...

BAŞKAN – Yani Bakanlık için mi söylüyorsunuz bunu? “-melisiniz”

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Yani “biz” diyorum, “ülke olarak” diyorum, hepimiz sorumluyuz yani biz de sorumluyuz.

BAŞKAN – Ama bir muhatabı var. Hocam herkes sorumlu olunca iş ortada kalıyor, vardır bunun bir sorumlusu. Kimdir? Millî Eğitim midir? TÜBİTAK mıdır? Neresi?

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Millî Eğitim ve üniversiteler, birlikte çalışacak çünkü o dönemde de Millî Eğitimin içinde üniversiteler, gönüllü kuruluşlar, Bakanlıklar şubesi vardı.

BAŞKAN – Ben ölçme değerlendirme kısmına aracılık etmesi dışında, Millî Eğitimin içinde olmaması kanaatini taşıyanlardanım. Çünkü insanların orada son derece bireysel müdahalelerle testlerin dışarıya çıkması, yine aynı yerlerde... Yani böyle kaygılarım var. Buna gerek yok. Yani testleri sınıflarında öğretmenleriyle birlikte yapmaya aracılık etmesine evet ama testleri elinde tutmasına, böyle bir şey yapmasına çok içim razı olmuyor nedense.

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Testlerin geliştirilmesi uzmanlar tarafından yapılacak ama uygulamada rehber öğretmenler yetiştiriliyor. Rehber öğretmenlerin içinde eğitim alanların bu testleri uygulamasında hiçbir sakınca yoktur. Yani RAM'lar, o zaman rehberlik araştırma merkezlerinin başka bir işlevi olmayacak yani tanılama o zaman görevi olmazsa oradaki rehber öğretmenin psikologlar...

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, burada biraz yine bazı nüansları atıyoruz. Rehberlik merkezlerinin yaklaşımı daha çok tanılama olarak değil de daha çok taramadır. Yani özel gereksinimi olan çocukların taranmasıdır ve en çok yapılması gereken odur çünkü yüz binlerce, milyonlarca çocuktan söz ediyoruz. Onun için bu çocuklar önce bir taranacak. Tarama testleri...

BAŞKAN – “Tarama” derken kendine müracaat edenlere değil.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Kesinlikle.

BAŞKAN – RAM sorumlu olduğu bölgede sabah kalkacak, araziye çıkacak, belirli bir yaş aralığını okulda bulunduğu yerde okulda, anaokulunda bulunduğu yerde tarayacak. Bundan bahsediyoruz, değil mi?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet.

O çocuklar tarama testlerinden geçtikten sonra, yine biraz önce gösterdiğim çan eğrisinin sağında ve solunda kalanlar daha ağırlıklı olmak üzere, o zaman tanılama testlerini yani bu bir statü meselesi değil yani biraz RAM'larda bu iş sanki statüymüş gibi görülüyor. Ancak mesela biz onun için Wechsler testlerinin tarama testi olarak kullanılmasına karşıyız çünkü bu testin şimdiki hele sürümünün uygulanması iki saat sürüyor Sevgili Hocam. İki saat rehberlik merkezinde hangi çocuğa ne kadar süreyle zaman ayrılacak? En az bir saat kırk beş dakika test sürüyor. En az bir saat o çocuğun raporunun hazırlanması sürüyor. Şimdi, bunu hangi rehberlik merkezinde ve hangi çocuğa yapabileceksiniz? Ama burada önemli olan... Biz onu da önerdik, dedik ki: "Size çok iyi tarama testi geliştirelim." Şimdi yeni bir tarama testi satın alınıyor Millî Eğitim Bakanlığına proje kapsamında.

BAŞKAN – Hangi proje?

MEB ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ NECATİ BİLGİÇ – Özel Eğitimi Güçlendirme Testi Projesi.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, tarama yapılmadan böyle her birine... Tabii bu sefer ne oluyor? Niye kullanma, içim yanıyor? Bu kadar zaman ayrılmadığı için bu testlerden, şu maddelerden dört tanesi seçiliyor, "Hızlı uygulama yapalım da bir an önce karar verelim." deniliyor. Hâlbuki bu testin doğası dört tanesi seçildiği zaman verilen kararlar uygulanabilecek testler değil. Hatalı kullanım oluyor. Hatalı kullanım olunca hatalı yorumlar oluyor. Ve ben o çocuğun ya da bu şekilde o çocukların üstüne imza atmış oluruz. Millî Eğitimin asıl işi...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – İş kulağından tanımlamak gibi bir şey oluyor.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Aynen öyle oluyor. Bir bacağı, bir kulağı, bir şeyiyle ben buna "fil" diyorum. Bu fil olmaz. Şimdi, hele mesela dikkat eksikliği gibi, özgün öğrenme güçlüğü gibi biraz sizi baştan sıktım ama zekânın kapsamlı olabilmesi için, benim buna "üstün zekâlı" diyebilmem için... Mesela bir özgün öğrenme güçlüğü olan ama üstün zekâlı, gerçekten üstün zekâlı olan çocuğun bir alanda zorluğu vardır ama o alan buradaki seçtiği testlerden, alt testlerden birine denk geldiği zaman, o çocuk vasatın da altında çıkar. Böyle bir haksızlık yapmak mümkün olabilir mi? Ama iki saatlik bir testle de başka türlü yürütemiyor arkadaşlar, onlar da haklılar. Ama benim elimdeki araçla yani ben kiloyla, sararak bu kumaşı ölçmeye çalışıyorum ki olmuyor elimdeki kiloyla. Onun için bu imzaladığım tekelle yani tekelleşmiş gibi oluyorum. Ama biz yine Millî Eğitim Bakanlığına diyoruz ki: "Psikoloji eğitimi almış, psikolog kökenli olanlara ben bu testi vereceğim ama artık testi zimmetleyeceğim çünkü o fotokopiyle çoğaltılıp başkaları kullanmaya başladığı zaman arka barkodundan benim onu takip etmem lazım." Ayşe Hanım'dan bana bir rapor geldiği zaman "Bu çocuğun zekâsı nedir?" diye, şurada onun kodunun olması gerekiyor ki ben gerçekten düzgün, işte ödeyeceğim telifle beraber, yurt dışına ödeyeceğim telifle bu test uygulandı ve bu arkadaşım bu eğitimi aldı mı? Çünkü bu testlerin yorumu çok sıkı yorum istiyor. Dediğim gibi bir cilt neredeyse olacak bir şey.

BAŞKAN – Hocam, aşağı yukarı bir yıldır bu rakamlarla 100 bin çocuktan falan bahsediyoruz. Yılda 1 kere yapılan taramalar ve ona devam eden 100 bin çocuğun bulunabilmesi için yapılacak milyonlar içinde kaç kişi var bunları yapabilecek?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bilmiyorum rehberlikte kaç kişi.

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Pardon, orada, o anlamda, şimdi söz etmek istedim. Geçmişte rehberlik araştırma merkezindeki rehber öğretmenlerin bir grubuna siz eğitim vermiştiniz değil mi? Onlar uyguluyordu.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet.

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Hâlen uygulayanlar da onlar.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Onlar değil, hayır.

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Yani belgesi olmayanlar uyguluyor mu şu anda?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Tabii ki. Yani biz 86'da kurs verdik, geri kalan hepsi uyguluyor şimdi.

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Orada şöyle bir sıkıntı var bu defa. 16 milyon çocuk, bunun hepsini tabii ki demiyoruz. Oraya da rastgele her çocuk yönlendirilmiyor, okul öğretmenlerinin, okul rehberlik biriminin seçtiği çocuklar rehberlik araştırma merkezinde değerlendirmeye alınıyor. Önce grup testlerinden geçip, sonra, biliyorsunuz bireysel testlere, bu testlere başvuruları oluyor. O arada, tabii psikolog sayısı yetecek mi? Yani yine rehber öğretmenlerin 86'daki gibi eğitimi çünkü o zaman değerlendirmede...

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi burada kimseyi sıkayım istemiyorum ama bir meslek şovenliği değil ama mesela rehberlik merkezlerine psikolog alınmıyor çünkü rehberlik merkezlerine psikolog alınabilmesi için eğitim sertifikası istiyorlar. Eğitim sertifikası için de psikologları almıyorlar şimdi tavrı olduğu için.

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Bu yanlış tabii ki.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yanlış ama ne diyeyim yani?

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Geçmişten beri almıyor, öğretmen olanı Millî Eğitime almıyor.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum, bunların kayıtlara geçmesini sağlıyorsunuz. Bunun için özellikle teşekkür ediyorum. Çünkü bu çok detay gibi görünen şeyler aslında meselenin esas ve hareket edememe nedenlerimizden biri. Kurumlar ve meslekler kendi arasında bu kadar handicap yaşarken, o zaman kamunun daha fazla üzerine gidemiyorsunuz.

Hocam, birkaç şeyi paylaşayım açmak açısından. Var mı sorusu olan kimse?

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Benim testlerle ilgili merak ettiğim bir şey var.

BAŞKAN – Buyurun.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Şimdi, Türkiye'de bu testleri uyguluyorsunuz. Diyelim ki çocuk köyden geldi, farklı bir sosyokültürel çevre içerisinde yaşıyor, dil becerisi çevresine göre oluşmuş. Güneydoğu Anadolu'dan gelmiş olabilir. O zaman bir uyarılama yapıyor musunuz bu değerlendirmelerde?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yapıyoruz.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Kolay bir şey değil. Onun için "Tek tek iki saat." diyorsunuz değil mi?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet. Onun için sadece bir IQ vermem hatalı oluyor. Yani diyoruz ki: "Bu testin şu açıdan geçerliliği yok." Ama bu testlerin bazı alt testleri kültürden arınık testler. Onlar da dili kullanmadan, geçmişinde çok fazla o açıdan eğitimi olmadan, diyoruz ki: "Bu IQ şu çıktı ama..." Bunu hatta çoğu kez yazmıyoruz bile yine de yanlı olmayalım, yanılandırmayalım diye. Ama şuna, şu testlere bakarak, klinik deneyimimizi de işin içine koyarak bu çocuğun aslında zekâ performansının şu olduğu düşünülüyor. Onun için bir eğitim yani bu meslekî bir "background"unun olması gerekiyor ki bu yorum yapılabilsin.

Şimdi, eğitime yönlendirmeye mesela bu "Woodcock" değişimi, şimdi yeni almak istediği ama çok ağır bir standardizasyonu olacak o testin. Çünkü bazı şeyler, işte "Beşinci Amerikan Cumhurbaşkanı kimdir?" diye sorular da var onlarda. Bunun çok sıkı bir uyarılmasının yapılması gerekiyor. Ama esas eğitimin yönlendirilmesi açısından kullanılan testler onlar. Ama yine metreyle ya da kiloyla metre ölçmem gibi bir örnek oluyor. Standardizasyonu yapılmış tek test 1986'da yaptığımız test olduğu için de "Hazır elimizde bu var, bunu kullanalım." oluyor.

Ne kadar çoğaltırsak, işte Necate'nin yaptığı "AGTE" dediğimiz Ankara Gelişim Tarama Envanteri, tabii zekâyla gelişim üç aşığı beş yukarı, özellikle küçük yaşlarda çok paralellik gösteriyorsa da en doğru... Mesela zekâ testinin kendi içinde bile altı yaş ölçümüne çok güvenmeyiz. Daha stabilize ettiği yedi, sekiz yaştan sonra... Onun için bu şimdi beş yaş çocuklarının birinci sınıfa başlaması konusunda benim Ayşegül Hanım kadar içim çok rahat edemeyeceğim çünkü onların, Necate de çok bilir, beş yaşla sekiz yaş, beş yaşla yedi yaş arasında çok ciddi bilişsel farklar vardır. Umarım başka bir zaman paylaşma imkânımız olabilir.

BAŞKAN – Yani oradaki endişeniz şu mu Hocam? Beş yaş olarak çocuk evinden çıkıp mekân değişikliği yapmasın mıdır endişeniz? Yoksa siz şimdi altı yaşında öğretmeye kalkacağınızı çocuklara beş yaşında öğretmeye kalkarsanız ve zorlarsanız mı? Hangisi?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İkincisi.

BAŞKAN – Ama bu çözülebilecek bir şey değil mi? Zahir içeriğini hazırlarken beş yaşında bir çocuğa ne öğreteceğini bilmiyor mu bu eğitimciler?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ama aynı sınıfın içinde sekiz yaşına gelmiş çocuk da var. Çünkü o başlayan çocuk, normal zamanda başlayan çocuk -ikinci kez başlayan- ekim veya kasım doğumluysa o bir sene evvel gidemedi, ikinci sene kendi yaşını doldurduktan on bir ay sonra gitti. O sınıfın en büyüğü olmuş olacak.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – İki sınıf bir arada olacak.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet.

BAŞKAN – Peki, şimdi aynı şey yok mu?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Sadece bir sene. Geçiş söylüyorum.

BAŞKAN – Bir kere mi olacak?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bir kere olacak ama bu üç yaş harcamış olacağız. Mesela bakın, bu kadar evrensel olarak kullanılan zekâ testlerinde biz puanlama yaparken bütün dünyada üçer aylık aralarla puanlama yapıyoruz. Yani bizim elimizde kodumuz var, yedi yaş üç ayın aldığı puan farklıdır aynı sorudan bildiği zaman, yedi yaş altı aylık çocuğunki farklıdır, yedi yaş dokuz aylığına, yedi yaş on iki ay... Yani bu alanda çalışan kişiler diyor ki: “Üçer aylık aralar bile bu zekâ puanının değerlendirilmesinde çok önemlidir.”

BAŞKAN – Eğitim Komisyonundan 4 kişi var burada, şimdi onlara soralım, o tereddütlerimiz de geçsin kayıtlara.

Bu son konuşmalarda bu beş-altı yaş aralığında bir değişiklik olduğu, önergelerle değiştirildiği söyleniyordu, var mı böyle bir şey?

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Hayır yok. Önergeyle bir şey değişmedi.

BAŞKAN – “Ayla ilgili bir değişiklik oldu.” denildi.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Önerge geçebilseydi eğer belki o gün normal bir toplantı yapılsaydı olacaktı ama önerge filan geçemedi o gün kavgadan. Hiçbir şey duyulmadı biliyorsunuz.

BAŞKAN – Sanki biz öyle duyduk “Onda bir değişiklik oldu.” diye.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Biz de öyle umuyorduk çünkü öyle de bilgi verdik ama olmadı.

BAŞKAN – Aşağıda? Genel Kurulda?

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Geçmedi. Aynen.

BAŞKAN – Olmadı. Peki, aynı teklif edildiği gibi mi duruyor?

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEN (Mersin) – Tabii.

BAŞKAN – Çocuk beş yaşında başlıyor.

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEN (Mersin) – Şimdi şöyle, bakın, orada şöyle bir şey söz konusu: Şimdi, altmış ay en alt sınır, yetmiş iki ay üst sınır. Siz çocuğunuzu yetmiş iki ay dolduğu zaman yetmiş üçten gün aldığında mutlak göndermek mecburiyetindediniz. Altmış ayı dolduktan sonra göndermeyebilirsiniz çocuğunuzu. Yanlış mıyım? Hayır. Uygulamada siz çocuğunuzu göndermeyebilirsiniz ama veli dedi ki: “Benim çocuğum yetenekli ve zeki bir çocuk, kaldırabilecek kapasitede. Ben çocuğumu göndermek istiyorum.” dediği zaman gönderebilecek. Ben, dediğiniz gibi, şu soruyu sordum Millî Eğitim Bakanına: “Farklı yaş grubunda o bilişsel farklılıklar, o yaş aralığında yani beş yaşla sekiz yaş arasındaki aralıkta çok barizdir, daha sonra hiç bariz değildir. Siz bu farklılığı nasıl gidereceksiniz?” Dedi ki: “Biz müfredatla bu farklılığı elimine edeceğiz, bu farklılık doğmayacak.” dedi bana.

BAŞKAN – Yani yukarıdakini aşağıya çekeceğiz.

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEN (Mersin) – Hayır, yukarıdakini aşağı çekmeyecek. “Yetmiş iki aylık gruptaki çocukları ayrı bir sınıf olarak alacağız ve bunu müfredatla organize edeceğiz.” dedi. Şu andaki uygulama şöyle: Siz çocuğunuzu diyelim ki altmış beş aylıkken haziranda kayıt ettiriyorsunuz, sene kaybetmesin diye çünkü o zaman bir yıl kaybedecek ve altmış sekiz aylık eylül ayında da okula başlatıyorsunuz. Yani şu anda bizim sınıflarımızda altmış sekiz aylık çocukla yetmiş üç aylık, yetmiş dört aylık çocuk aynı sınıfta ilkokul birinci sınıfta okuyor. Bu problemleri yaşıyoruz zaten, anlatabiliyor muyum? Bu kadar uygulama içerisinde böyle. Ben, bunu bizatihi söylediğimde “Biz bunları da biliyoruz, bu farklılıkları da 4+4’de yapmış olduğumuz uygulama içerisinde müfredatla

değiştireceğiz.” dedi. Ben de dedim ki: “Biz de hepimiz bunun takipçisi olacağız.” Yani “Bu bizim elimizde, bizim inisiyatifimizde.” dedi. Ben yalnızca bunu aktarmak istiyorum. Belki Millî Eğitim Bakanlığında görevli arkadaş bilgi verebilir.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

Hüseyin Bey, buyurun.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Ben de Bakan Yardımcısı Orhan Bey’le de görüştüğümde “Bu dediğimiz farklılıklar zaten mevcut eğitim sisteminde var. Hocam, onun için altmışla yetmiş iki ay arasında hem öğretmeniyle hem de velinin ön kabulüyle kayıtlar yapılacak.” diye ifade ettiler. Yani bunun önüne geçilmesi açısından böyle bir çalışma başlattıklarını söylediler.

BAŞKAN – Şimdi, veli her zaman önce başlasın, önce bitirsin diye onun umurunda olmaz öbürküyle yan yana duracağı. O “Bir an evvel gitsin ve başlasın.” der. Yoksa “Çocuğum olgunlaşsın.” falan diyecek... Yani velinin...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Millî Eğitim Bakanlığı böyle bir yönetmelik yayınlayabilir.

BAŞKAN – Orada velinin iradesini nasıl test edecek?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Hayır. Hem veli istiyor. Bu dediğimiz, işte Nur Hoca’nın dediği o çekingenliklerin ortadan kalkabilmesi, sınıf farklılıklarının müfredatla önüne geçebilmesi açısından bir çalışma başlattıklarını ifade ettiler diye söylüyorum.

BAŞKAN – Ben tartışmak açısından değil, sadece istişare olsun ve kayıtlara geçsin diye soruları soracağım.

Benim kendi kız çocuğum yetenek olarak, dil olarak çok gelişmiş olmasına rağmen, boyu ve vücudu diğer birden büyüyen arkadaşlarının yanında bir çirkinlik kompleksine kapıldı. “Ben insanım, değilim.” falan demeye başladı benim çocuk aynı sınıfta. “Ya evladım, hem çok güzelsin hem başarılısın.” Çünkü bu arada desteğe falan müracaat ettik ama dedi ki: “Hayır, onlar benden daha iriler, daha güzeller, daha genç kız gibi duruyorlar.” Bakın, sadece aradaki fark birkaç santim boy ve en farkıydı ve ben çocuğumu şeylere götürmek zorunda kaldım.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Başkanım, şuna itirazım şu: Ben tabii ilköğretimde az kaldım ama daha çok ortaöğretimde öğretmenlik yaptığım yıllarda hatırladığım, aynı yaş grubu içerisinde de bu farklılıkları zaten gizleyemezsiniz. Aynı yaş grubu, aynı aylık içerisinde çocuğun gelişimi, kız çocuk ve erkek çocukta da bu farklılıkları görebilirsiniz. Bunun önüne geçemezsiniz bu dediğiniz bazda söylüyorum.

BAŞKAN – Buyurun Hocam.

RECEP GÜRKAN (Edirne) – Şimdi, biz Komisyonunda bunlara itiraz ederken zannedildi ki siyasi angajmanlarla itiraz ediyoruz. Gerçekten, Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz hiçbir zaman bir ideolojik gözlükle bakmadık.

BAŞKAN – Öyle de olabilir Hocam, bunda bir mahzur yok yani olabilir.

RECEP GÜRKAN (Edirne) – Bakmadık, baksak onu da söylerim ama bir ülkenin eğitim sisteminin değiştirilmesi her türlü siyasi angajmanın önünde gelir. Bizim anlayışımız buydu, Nur Hoca’nın da benim de.

Şimdi, bakın, yaş kavramı üzerinde o kadar farklı bakıyoruz ki bu salondaki herkese sorsak “Beş yaştan ne anlıyorsunuz? Altı yaştan ne anlıyorsunuz?” diye, emin olun buradaki kişi sayısı kadar farklı görüş ortaya çıkar.

Şimdi, beş yaş nedir bize göre? Bize göre beş yaş yani TÜİK’e göre de bütün dünyada kabul edilmiş evrensel normlara göre de bitirdiği yaş kabul edilir kişinin. Zaten mevcut yani değişmeden önceki bizim Millî Eğitim sistemimizde gerek 222’de gerek 1739’da kabul edilen o “altı yaş” kavramı “doldurulmuş yaş” anlamındadır.

BAŞKAN – Yaşanmış yaş.

RECEP GÜRKAN (Edirne) – Yaşanmış yaş. Burada da temel mantık şudur: İşte bütün uluslararası normlar, ulusal normlar bitirilmiş yaşı kabul ediyorlar. Şimdi, niye yetmiş iki ay? Bakın, yetmiş iki ayın bir pedagojik bir gerekçesi var; yetmiş iki ay bir eşik değer, bir eşik kavram.

BAŞKAN – Ama şimdi yasa çıkmış ya Hocam, şurayı konuşalım.

RECEP GÜRKAN (Edirne) – Yok ama bakın, oraya getireceğim, izin verirsiniz oraya geleceğim.

BAŞKAN – “4+4+4’ün içine ne yapmalıyız, ne yerleştirmeliyiz, ne önermeliyiz ki bu kaygılarımız giderilsin?” diye şey yapalım.

RECEP GÜRKAN (Edirne) – Sayın Başkanım, oraya geleceğim.

Ama bakın, şimdi şunu anlamamız lazım: Neden yetmiş iki ay? Tabii ki yetmiş iki ayla mevcut uygulamada hâlihazırda uygulanan sistemde de yetmiş iki ay alt sınırimızı bizim ve bunun üzerine doğru gidiyorduk, işte neredeyse seksene kadar falan çıkıyordu, bu doğru. Ancak yetmiş iki ay bir eşik değer olduğu için, bilinçsel, duyuşsal, fiziksel anlamda bir eşik değer olduğu için bunun

üzerindeki yapılanmalar farklı bir şeydir, bunun altındakiler farklı bir şeydir. Yani çok kaba olacak ama bizim dilimizde bir deyim var: “Zurnanın zırt dediği yer” burası, sıkıntı burada. Şimdi, siz yetmiş iki ayın altına ne kadar çok inerseniz, bu çocukların o aralarındaki makasın o kadar çok olduğunu göreceksiniz. Altmış ayla yetmiş iki ay arasındaki fark ileride otuzla kırk arasındaki farktan daha fazladır, bocal ama burada.

BAŞKAN – Özel eğitimin özel konularından biri olması lazım yani bu konuşulan aralık, istişareler ve genel konular.

RECEP GÜRKAN (Edirne) – Bakanlık en son şuna geldi benim Sayın Bakandan, basından öğrendiğim kadarıyla. Baştan altmış ay başlangıç, yetmiş iki ay bitişti yani üst ve alttı. Şimdi, altmış altı-yetmiş ikiye gelindi. Yani böyle bir şey yok, böyle bir alt yok. Biz bunu eğitimci olarak anlatamıyoruz ve ben hakikaten anlayamıyorum eğitimci olarak. Yirmi yedi yıl eğitimcilik yaptım, anlayamıyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

Tülay Hanım, buyurun.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Ben eğitimci değilim ama Hoca'mıza bir şey soracağım. Hoca'mızın daha önce söylediği bir şey vardı: “Çocuklar anne karnında yedi aylıkken artık konuşmayı öğrendiğini biliyoruz.” Şimdi, mühendis mantığıyla bakmak doğru değildir eğitime ama gelinen noktada çocuklarımızın gerçekten ben bir yıl öncesinden okuma-yazma eğitim noktasına, hazır noktaya geldiğini düşünüyorum büyük bir çoğunluğunun.

BAŞKAN – Düşünüyorsunuz ama.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Düşünüyorum, peki izliyor muyum örnekleri?

BAŞKAN – Düşünebilirsiniz. Dediği gibi “Herkeste bir düşünce çıkabilir.” Biz, burada, bir eğitim içinden gelenlerin kanaatleriyle bir de psikologların kanaati, yoksa bize kalırsa ben üç yaşında başlayıp on yedi yaşında bitirsin isterim.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Aynen.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Hiç öyle düşünmüyorum. Ben istemem mesela, çocukluğunu yaşasın isterim.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Ama sistemin mesela birçok çocuk için öne alınması avantaj hâline geliyor çünkü bizim kurallarımızı öyle uyguluyorlar. Mesela normalin dışında olan çocukları erken eğitime almadıkları için ciddi sorunlar yaşıyor. Onun o verim deyken ya da o sorunlar varken eğitime alınması gerekiyor ama kanun diyor ki: “İşte, şu ay diye izin verilmedi.” Mesela o sıkıntılarla ilgili.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Başlık neydi Hocam biz buraya geldik? Çünkü konumuz 4+4+4 değil.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Zekâ testlerinin geçerliliğiyle ilgiliydi.

BAŞKAN – Zekâ testlerini Hocam çok kısa alayım çünkü...

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Şimdi, beş yaş olayı önemli bir konu. Haklısınız, erken bitirmek belki...

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Bir ihtiyaçtan erken başlamış...

BAŞKAN – Hocam, 4+4+4'ü ne olur konuşmayalım yani konudan kopmayalım.

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Yalnız özelliğini söylemek istiyorum. Şimdi, dünyada uygulamalara bakıp “Biz de bunu yaparız.” diyemeyiz. Altyapımız hazır mı? Biz beş yaş için...

BAŞKAN – Ama Hocam, siz yine onu tartışırıyorsunuz bize.

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Yok tartışma değil, sadece gelişimi söyleyeceğim.

BAŞKAN – Yani şu teste gelirim. Onu ayrıca konuşuruz değil mi?

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Beş yaş çocuğu, bir okul süresi altı saatse sırada oturma durumuna sahip değildir. O minderde oynayacak, gelecek hareket edecek, sınıfta dolaşacak. Bütün köy okulları dâhil bu altyapıyı sağlayabilecek miyiz? Oyun saatini koyabilecek miyiz, uyku saatini koyabilecek miyiz? Yani “gelişim aralığında testler” derken...

BAŞKAN – Yani her bir eğitimciye sanıyorum farklı kanaatler oluşuyor Hocam.

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Yok, ben bilimsel olarak gelişimi söylüyorum.

BAŞKAN – Hayır, şimdi o bilim kitapları onu diyebilir ama mesela hiçbir bilim kitabı “On yedi, on dört yaşındaki çocuklar evlenip de yirmi yaşında 5 çocuğu oluyor.” demez ama vardır.

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Hayır, altyapımızı hazırlamamız gerekir. Yani altyapı hazırsa hiçbir şey yok. Kuzey Avrupa...

BAŞKAN – Mesela ben dün bu depremlere gittim; yirmi-yirmi iki yaşında, 4 çocuk, 5 çocuk sahibi. Artık, bu kaçta kaç başlarsa önemli değil. Yani her ülkenin şartları var.

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Evet, altyapı hazır tabii ki.

BAŞKAN – Hocam, bir de şu testlere gelelim. Test konusunda... Bir dakika arkadaşlar, demin sordum “Soru var mı?” diye, “Yok.” denince ben de daldım sorulara. Ben bitireyim, ondan sonra tekrar geçelim.

Şimdi, test konusunda “Niye bu dernek tekel, niye seviyeleri artırmıyor?” diye endişelerimiz vardı. Siz de dediniz ki: “Biz müracaat ettiğimizde Türkiye'nin geneline baktı, bu konuda yetkili, yeterli eğitimi verecek kariyere, bilgiye sahip bir şey bulamadığı için bize verdi.”

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır öyle değil.

BAŞKAN – Öyle demediniz?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Öyle demedim.

BAŞKAN – Ne dediniz?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – “Testin dağıtım normunun içerisinde bu var.” dedim. Şimdi bakın, şöyle tersinden gittiğimiz zaman, neden 1986’da bu testin standardizasyonunu yine biz yaptık? Geldik 2010 yılına, niye bu testin yeni bir sürümünü, standardizasyonunu biz yaptık? Çünkü bu iş, çok zor bir iş.

BAŞKAN – Hayır, yapmak isteyen mi yok Hocam?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yani, bir, yapmak isteyen yok; iki, yapabilecek yetkinlikte kurum yok çünkü bu işi bir üniversitenin dahi yapması çok zor. Sevgili Hocam, 100 binlerce kişiden veri toplanıyor. Üçer ay arayla farklı yaş gruplarından, üç üniversite...

BAŞKAN – Tamam. Siz bu arada, yapacağınız işte eleman olarak Millî Eğitimin kadrosuyla çalışıyorsunuz değil mi?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır, Millî Eğitim değil.

BAŞKAN – Kimle çalışıyorsunuz?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – TÜBİTAK’tan burs aldık, biz bunu sunarken de dedik ki... Yani “burs” dediğim, hani o da kıtı kıtına ama yani çok şükran borçluyum. Üç üniversite -Hacettepe Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara Üniversitesi- benim teklifime kıymadı -bu test dersi veren sevgili arkadaşlarım, hepsi profesör- ve biz bir ekip oluşturduk Psikologlar Derneği ve bu deli işi, bu çok akıllı adamın yapacağı iş değil.

BAŞKAN – Peki, bu önümüzdeki hafta yapılacak sınavda bir değişiklikler olduğu söyleniyor Hocam. Bu beş olmasıyla ilgili bir şey mi veya dört? “Dört” mü dediniz siz?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Neyi?

BAŞKAN – Sınav, test...

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Test dört, evet.

BAŞKAN – Velilerde bir telaş oluşmuş bu sınavlarda bir değişiklik olacak, ne olacak diye?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – O sınavla bizim hiç alakamız yok.

BAŞKAN – Yok. Adına “sınav” diyorlar. Neyse işte biz sınava alışmışız, başka bir şey.

MEB ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ NECATİ BİLGİÇ – Özur dilerim.

O test tamamıyla şey, bizim, yani BİLSEM’lerdeki grup taramasıyla ilgili test yoksa Hocamızla ilgili herhangi bir şey yok.

BAŞKAN – Anladım. O mu sokakta konuşulan?

MEB ÖZEL EĞİTİM VE REHBERLİK HİZMETLERİ ŞUBE MÜDÜRÜ NECATİ BİLGİÇ – Standardıyla da bir ilgisi yok, o kayıtlar bazında kullanılan bir test.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi Hocam, beyin taramalarıyla zekâ seviyesinin ölçümünün yapıldığı söyleniyor. Doğru mu, doğru bir metot mu?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Değil.

BAŞKAN – Niye yapıyorlar o zaman? Ciddi ciddi... Yani biraz önce bir talebesi vardı burada -inşallah uzman olarak gelecek- Millî Eğitim Bakanlığında çalışan bir arkadaş vardı. Ayşegül Hoca'yla da konuştum, resmen beyin taramaları yaparak çocukların zekâ seviyesini...

Burada mıydınız siz de şey yaptığında?

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Ölçüyorlarmış.

BAŞKAN – İşte, ön lop, arka lop ölçüyorlarmış.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bütün dünyada böyle bir şey söz konusu değil. Yani Sirel Hoca'nın yaptığı bir şey ama yani bunun henüz hiçbir geçerliliği yok, bir araştırma şeklinde. Bunun hiçbir geçerliliği yoktur. Sirel Hoca'nın kendi özel araştırmasıdır. Hani, bazı verilere ulaştığını söyler ama bizim, biliyorsunuz ki bilimsel verilerimizin tartışıldığı ve kabul gördüğü tek platform vardır, bilimsel dergilerde yayınlanır, bilimsel kongrelerde sunulur.

BAŞKAN – Etik olarak etik de bulunmayan bir yöntem herhâlde?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Etik de değildir. Hani eskiden kafa çevresini ölçerek ya da işte şeye... Yani bunun şu an geçerli ve kullanılır hiçbir tarafı yoktur.

BAŞKAN – Hormon bağlantılarından bahsediliyor Hocam.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır efendim.

Çok özür dilerim çünkü mesela beyin öyle bir şeydir ki kaza geçiren bazı kişilerde yaşa da bağlı olarak beynin başka bir kısmı bunu ödünler. Onun için, orada, fonksiyonel MR'da, şurada burada, sintigrafide "Şurası çok iyi parlıyor, bu çok oksijen yakıyor." demek, öbür tarafın ödünleneceği ya da kullanılmayacağı anlamına gelmez. Bu tür şeyler yaşantımızda çok var.

Sirel Hoca benim hocamdır ama onun çalışmaları henüz deneysel ve kendi çok uğraşiyor, onu biliyorum ama ne dikkat eksikliği tanısı konulabilir ne özgül öğrenme güçlüğü tanısı konulabilir ne üstün zekâlık tanısı bu tür yöntemlerle konulabilir.

BAŞKAN – Hocam, kadın ve erkek hormon gelişimiyle alakalı mı, bağlantılı mı?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Alakası yoktur, hayır.

BAŞKAN – İddiadır çünkü onlar hâlâ iddia ediyorlar.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İddiadır, çalışmalardır. Bu konuda çok fazla çalışma yapılıyor. Bir ara beynin ağırlığının önemli olduğu söylendi. Yani herkes böyle...

BAŞKAN – Çekoslovakya'da kabul edilmiş bir tez konusu olduğu söyleniyor hormon bağlantılarının ama siz...

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ah Sevgili Hocam, bilimsel makalelerin de hangi dergilerde, kaç liraya yayımlandığını da biliyoruz. Onun için, yani herkesin doğru olduğu anlamında değildir bu.

BAŞKAN – Eyvah, ne yapacağız o zaman biz ya?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Mesela, yine çok medyatik bazı hocaların -maalesef, benim meslektaşlarım- yine satışa geçim, İstanbul diyeceğim ama...

BAŞKAN – Satış Hocam, tabii, İstanbul uzakta buradan.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bazı hocalar mesela -medyada çok gördüğünüz- üçer, beşer ay...

BAŞKAN – Size diyor Hocam.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Katılıyorum dediklerine.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – ...meslekten men aldılar çok yeni olarak. Yani kimsenin o kimselere bir...

RECEP GÜRKAN (Edirne) – Yeni mi oldu?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Tabii. Yani çok tanınmış televizyonlarda nörolog olan, her türlü kongrede şey yapan...

BAŞKAN – Bunlar nörologlardan mı çıkıyor Hocam?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Her meslekten çıkıyor.

BAŞKAN – Sanki ben bu “Veri meri, hormon bağlantısı, beyin elektro...” falan deyince, sanki nörologlardan çıkma gibi bir hissiyat...

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Sevgili Hocam, denize düşen yılana sarılıyor. Bir otistik çocuğa ben eğer diyorsam ki: “Beş seansta 5 bin dolara sizin çocuğunuzun zekâsını açarım.” Bu ailenin çaresizlikten...

BAŞKAN – Ama onunkini kapasın Hocam.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İşte, kapattılar. Altı ay meslekten, bir hafta on beş günle...

BAŞKAN – Vallahi onunkini kapatsalar. İhraç etmiyorlar mı bunları Hocam üniversitedeyse filan?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet. Bir tanesi yani bu son olan...

BAŞKAN – Söyleyin isterseniz kayıtlara geçsin Hocam.

Peki, zekâ-kişilik ilişkisi var mı Hocam?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Çok bire bir bir ilişki yok çünkü hani bu “zekâ” dediğimiz şey, aslında öyle kandaki kolesterol gibi bir şey değildir yani nasıl kullanacağınızla ilgilidir. Etik değerlerle nasıl gideceği çok önemlidir. Kişilik yani ikisi -baştan o yüzden gösterdim ağacın dalı gibi, ne kadar her birine emek verilerek geliştirse o kadar iyi olur.

Onun için, eğer çocukları çok küçük yaşta derse oturturursak -Türkçede çok güzel bir söz vardır “Oynamayan tay at olmaz.” deriz- onun kişiliğini güdük bırakmış oluruz, bedensel gelişimini güdük bırakmış oluruz. O çocuk tartışacak, zıplayacak, atlayacak ki bütün olarak gelişsin.

BAŞKAN – Peki, genetik, biyolojik, coğrafi oranı ne kadar şeyde?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Böyle bir oran vermemiz söz konusu değil.

BAŞKAN – Yok böyle bir çalışma...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şöyle bir örnek verebilir miyim, yine Sevgili Atalay Hocamdan örnek vereceğim. Onun babası köy öğretmeni idi. Bize şöyle bir şeyini anlatmıştı, diyordu ki: “Savaş zamanı kara tahta bulamıyorduk çünkü işte başka şeyler de. Bir tane büyük bir sac almıştık. O sacı her gün Gümüş Teyze’yle beraber ocak yakardık, o isi üstünden geçirirdik ki siyah olsun diye ve ben her sabah çocuklarıma isli sacdan kara tahta yapar, onun üstünde anlatırdım.”

Şimdi bakın, burada o kadar çok değer var ki: “Öğretmenin sabah erkenden kalkıyor, benim için kara tahta hazırlıyor, eşiyse beraber hazırlıyor. Yok diye bir şey yok. Yaratıcılığını ortaya çıkartıyor. Demek ki bu, bu amaçla da kullanılabilir. Ben eğitimden yoksun kalmıyorum, öğretmenim bu kadar eğitime değer veriyor ki bunu bununla şey yapıyor.”

Şimdi, böyle yetişen bir çocuğa, çok açık söylüyorum, “Tablet mi, o mu?” dersiniz, öbürünü tercih ederim çünkü orada kişiliğini, emeğini, yaratıcılığını, bilgisini, tümünü içine alan bir çalışma yapılıyor. O yüzden, ben hep bu tür yolları atoma

benzetiyorum. Atomdan siz bomba da imal edebiliyorsunuz, bu zekâdan o bombayı atarı da imal edebiliyorsunuz. Onun için, bunların hepsi, yine hep başa dönüyorum ama çok önemli olduğu için dönüyorum. Bu dalların her birinin beslenerek gitmesi gerekiyor. Ben eğer o çocuğu etik değerlerden yoksun yetiştirirsem, o çocuk zekâsını çok farklı yerlere kullanır. Görmüyor muyuz? Görüyoruz. Onun için, bunların her birinin birbirine destek olarak gitmesi gerekiyor. O çocuğun kişilik olarak öğrenmeden keyif alması gerekiyor; keyif alacak ki soru sorsun; soru sorsun ki zekâsı gelişsin; onu uygulasin ki “A, ben ne iyi biliyormuşum.” diyebilsin ama ben sadece oturtup “Hadi bakalım, hep beraber bunu yazıyoruz.” diye bir eğitim verdiğim takdirde keşke vermeseydim.

BAŞKAN – Hocam, ben biraz sonra misyoner faaliyetlerini soracağım size. Zeki çocukların değerler eğitimini soracağım - daha önce de konuşmuştuk- bu çocuklarda daha özellik taşıdığını, empatiyi falan. Ama sonra soracağım. Bir de Hüseyin Hocamın soruları var.

Buyurun.

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Hocam, teşekkür ediyorum.

Bu zekâ testlerini yaptığımızda bir barkod sisteminin yapıldığından bahsettiniz. Yani Türkiye’de her bir üstün zekâlı çocuğa bir test yapıldığında bu barkodla tespit ediliyor.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Sadece üstün değil, yani bu test her uygulandığında...

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Sonuçları da o barkod sistemine giriyor...

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır girmiyor.

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Sadece isim olarak mı?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yalnız, ben dışarıya para ödeyeceğim için kaç kişiye test yani çok kaba tabirle, hani sadece test uygulama sayısını şey yapacağım, öyle bir...

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Hani ben şunu öğrenmek açısından sordum: Sonuçta, telif hakkı yurt dışında olan testler, Türkiye’de uygulandığında tespit sonuçları da paylaşılıyor mu? Onu öğrenmek amacıyla sordum.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır, paylaşılmıyor. Yani çok yasal bir şey olduğu için, biz başka talep gelen kurumlarla da çocuklarımızın şeylerini paylaşmıyoruz hiçbir zaman. Ailelerin eline de böyle diploma verir gibi, sizin çocuğunuzun zekâsı 60-70... Böyle bir şeyi de asla paylaşmıyoruz.

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Bir de Hocam, Türkiye’de bu test yapıldığında, Amerika’da da yapıldığında, Çin’de de yapıldığında uluslararası bir test olduğu için geçerliliği var mı?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Var tabii.

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Yani benim çocuğum Türkiye’de bu test sonucunda o IQ’daysa bütün dünyada ortak kullanılan bir sistem herhâlde?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet, ortak. O yüzden, biz zaten bu şeyi yani yurt dışında herhangi bir yere yazdığımız zaman, bu testlerin avantajı o oluyor. Hani, benim “AGTE” dediğim gelişim testimi onlar bilmiyorlar. Uluslararası yayın yapmamız gerektiği zaman, işte, sizin çocuğunuz Amerika’daki bir okula gittiği zaman benim yaptığım bu testi referans kabul ediyor.

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Teşekkürler.

BAŞKAN – Buyurun Hüseyin Bey.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Hocam, çok teşekkür ediyorum.

Yalnız, şu zekâ testleriyle alakalı... Bizim zaten bu Komisyonun kurulmasıyla, neyi arıyoruz, neyle arıyoruz, nasıl arayacağımız konusunda sıkıntılarımız vardı. Daha çok onlarla ilgili araştırmaları geliştirmek boyutu içerisinde görev aldığımızı düşünüyorum.

Yani şimdi bunun birincisi, zekâyı aradığımız, üstün yeteneği aradığımız belli. Bunu şimdi neyle arayacağız? Test ama test de sizin ifade ettiğiniz üzere “En iyisi bu yani bilebildiğimiz kadar bu.” diyorsunuz ve bunlar, barkodlar tabii beni de üzdü.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Beni de çok üzüyor.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Acaba, biz yine bu işte de mi dışarı bağımlı olacağız? İstanbul’da küçük bir anekdotu anlatmak istiyorum: Kan veriyorsunuz, sizin kan tahlilleriniz Almanya’da veya Amerika’da bir yere gidiyormuş. Sizin o kan tahlilinize göre neyi yiyip neyi yiyemeyeceğinizi algılıyorlarmış.

BAŞKAN – Kan grubuna göre diyet falan uydurdular şimdi.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Acaba, buradan, kandan gen haritaları benim aklıma geliyor, hep şüpheli yaklaşıyoruz ya şimdi dışarıdan gelenlere.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yok efendim.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Şimdi, “Bu testler Millî Eğitim Bakanlığımızın elinde bile olmasın.” diye endişesi olan Başkanımıza, yani bu testlerin kaynağı onlarda, barkodlu da olacak, yaptığımız işlerle ilgili de olacak. Yani biz test hazırlayamaz mıyız artık?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İşte, onu diyorum, biz hazırız. Yani bu ekibin çok büyük bir deneyimi oldu, biz hazırız.

BAŞKAN – Hayır, siz sonuçları paylaşıyor musunuz şöyle?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır, ikinci kısım ona geleceğim.

KOMİSYON UZMANI KORKUT TÜRKYARAR – Ulusal test hazırlama...

BAŞKAN – Hayır, ben anlamak için sordum.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Hayır, sordum, o soru var.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Onu cevaplayacağım.

BAŞKAN – Şimdi, endişe nedir? Testin çoğaltılmaması. Ama diğer endişeniz nedir?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – İçerik olarak bir başkasıyla paylaşma...

BAŞKAN – “Halide İncekara’nın zekâ seviyesini Amerika’daki o firma bilecek mi?” diye soruyorsunuz. Öyle bir şey yok ki.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hiçbir şekilde.

BAŞKAN – Nasıl kurdunuz o ilişkiyi?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Konuşurken barkod... Barkodun anlamı ne? Sadece parasal mı?

BAŞKAN – Barkod, kopyalanmasın diye.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Sadece parasal.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Başkanım, barkod sadece para için mi olur?

BAŞKAN – Hayır, başka nasıl değerlendirecek? İlişki yok.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Başka bir şey yok.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Onu soruyorum. Yani sadece barkodlamak...

BAŞKAN – Doğru soru soruyorsun, çok doğru.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İçerik, sadece benim kaç tane bastığımı bildirmek durumundayım çünkü mesela araştırma yaparken bile bana diyor ki: “Kaç kişiye uygulayacaksın?” “500 kişiye.” 501 kişiye uyguladığında... Hani diyelim ki ben de yayınladım, dedim ki: “501 kişiye uyguladık, ortalamamız şu çıktı.” Derhâl benden cezalı bir şekilde 1 kişinin fiyatını istiyor.

BAŞKAN – Yani haklı bir endişe. Acaba sonuçlar çocukların ismiyle ilgili bir paylaşım var mı?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır, hiçbir şekilde...

BAŞKAN - Çünkü birden çıktı bu, kandaki işte şeyden, doğru bir ilişki var mı?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Onun için, kolesterol örneğini verdim ki bu, böyle bir şey değil.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Bu hazırlanan testleri yani çok iddialı testler diye sorma ihtiyacını hissediyorum. Diyelim ki bir ülkeye has bir hazırlık mı yoksa dünya insanları ölçeğinde hazırlanmış bir test mi?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, bu test Amerika’da hazırlanmış ama çok gelişmiş ve kapsamlı bir test olduğu için Afrika’da da bu test kullanılıyor, Finlandiya’da da bu test kullanılıyor, Türkiye’de de bu test kullanılıyor. Öyle bir ulusal ve uluslararası bilgi paylaşımı sırasında da işte Wechsler testlerine göre diyelim ki “Üstün zekâlı çocukları 130 ve yukarısı.” diye seçtiğimiz zaman “Neye göre seçtiniz?” diyor. Wechsler testini...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Bunu söylemenizi istediğim için bu soruyu sordum. Bunun arkasından şöyle bir sorum var: İnsanın biyolojik yapısı Afrika’ya göre Kuzey Amerika’ya göre Türkiye’ye göre değişiklikler gösterir. Yani kişinin ergenlik yaşı bile buna göre tespit edilir, coğrafik fark vardır.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Doğru, haklısınız.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – O zaman, demez miyim ben de zekânın da bu coğrafik anlamlara göre genişliği önde veya arkada olabilir. Onun için, sadece Amerika’yı baz alarak hazırlanmış bir testte kuşkularım olduğu için sordum.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Doğru efendim. İşte, o yüzden ben hani şunları göstereyim dedim ama zamanınızı aldığım için de hızlı geçtim.

BAŞKAN – Şimdi rahatız. Hayır Hocam, biz bunu öğrenmek için topluyoruz zaten. Biz sizi nerede bulacağız.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Evet, en çok da burada yorulacağız biz.

BAŞKAN – Gittik geldik. Evet yani bunlar detay gibi değil, esasımız bizim ve kayıtlara geçsin.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şöyle efendim: Şimdi bu şeyler genel bir kuramın parçası. Biraz önce zekânın tanımını yaparken dedik ya, öğrenmesi gerekiyor. Doğru, benim çocuğum da öğrenecek, Amerikalı çocuk da öğrenecek. Sonra, bir yargılamanın olması lazım onun. Şimdi, yani şöyle bir örnek vereyim: “Sokakta üzeri pullu, adresi yazılmış bir zarf bulursan ne yapman gerekir?” Bu bir yargılama sorusudur. Bir dönem –terörün çok yoğun olduğu dönemde- bizim çocuklarımız buna diyordu ki: “Hiç yanına yaklaşmam, uzağından geçerim, çevredeki polise haber veririm.” Niye? Çünkü o zaman bombalı mektuplar çoktu. O zaman biz diyorduk ki bunun bilinmesine eş değer başka bir soru hazırlamamız lazım ve bu soruyu da 100 bin çocuğa uygulamamız gerekiyor ki onun bilinirlik oranını bununla eşit, Amerika’daki çocukların kaç tanesi bu soruyu bildiyse benim de öyle bir soru hazırlamam gerekiyor ki benim çocuğumun da yüzde bilmem kaç buna doğru cevap versin.”

KOMİSYON UZMANI KORKUT TÜRKİYARAR – O skala bozulmasın diye.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bozulmasın diye.

İşte, bu uyarılama çalışması dediğimiz şey bu. Onun için, mesela ben orada beyzbol topu sormuyorum. Onun testi nde domuz var, domuzun bir parçası eksik.

BAŞKAN – Sabah anlattı Hocam, doğru, başlarken.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Domuzu çıkartıyoruz oradan ama o yüzde kaç domuzun o parçasının eksik olduğunu biliyorsa benim koyduğum ineğin de yüzde kaçının onu bilmesi lazım. Aynı eşlemeyi yapıyorum. “Uyarılama” dediğim zaten bu. Ben, onun orada olduğu soruları değil ama bir genel zekâ kuramının içerisinde evrensel olarak olması gereken, herkesin doğrudur dediği, bütün bilim insanlarının şeylerini, testlerime ona göre uyarlamak durumundayım.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Hocam, bizim testi mi olsun artık.

BAŞKAN – Olsun kesinlikle.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Testimiz hem su içmeye yarasın hem de diğer testlere yarasın.

BAŞKAN – Başka söz isteyen var mı? Söz isteyen yoksa ben o zaman devam edeyim.

Şimdi, bu çocukların adalet duygusunun çok gelişmiş olduğu söyleniyor, empati duygularının gelişmiş olduğu söyleniyor, erken kavradıkları için daha büyüklerle arkadaşlık ettikleri söyleniyor yani söylenenler. Bütün bunları topladığımız da mesela bu çocukların sokak çetelerine karışma ihtimali çok kuvvetli çünkü Anadolu'da "çıtacı" denilen veya işte şehirde de etrafta o büyük ağabeyler buluyor, ablalar buluyor, arkadaşlık kuruyor. Arkadaşlık kurunca, bu ilişkiyle onların daha çabuk suçla buluşma ihtimalleri var. Anlatabildim mi acaba, çok mu dolandırdım?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yok, hayır.

BAŞKAN – Bu tehlike. Akranları o kadar nitelikli bir suç işlemeyi düşünemezken o daha büyüklerle arkadaşlık kurduğu için daha nitelikli bir suçla buluşma oranı diğer arkadaşlarına göre daha kuvvetli.

Buna benzer şeylerden dolayı ben bu çocukların değerler eğitimi konusunda diğerlerinden daha hassas davranılması gerektiğini ve BİLSEM'deki bu ders ve ilişkilere bunların dağıtılması gerektiğini düşününlerdenim. Doğru mu düşünüyorum, yanlış mı düşünüyorum?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet, zekâsı geri çocukların çok daha fazla yönlendirildiklerini görüyoruz maşa şeklinde, mesela suçla yönlendirilme şeklinde. Onun için, hani ben sadece üstün zekâlı çocuklarımız adına bir değer sistemini özgü görmüyorum.

BAŞKAN – Hayır, onlara has bir değer sisteminden değil, onların yetişmesinde değerler eğitiminin daha hassas ve önemli olması gerektiğini düşünüyorum.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Belki yetiştiricilerin bu konuda biraz donanımını sorgulayabiliriz ama öbür çocuklara da kıyamıyorum Sevgili Hocam çünkü bunlar biraz daha irdeleyen çocuklar, daha çok soru soruyorlar. Onun için de bunu cevaplayacak öğretmenin değerlerini içine sindirmiş olması gerekiyor yani kitaptan okuyarak bir şeyi söylememesi gerekiyor. Daha dogmatik, asla gidilmemesi gerekiyor ama sanki bunu söylediğim zaman bütün öbür çocuklarımıza da haksızlık etmiş oluyorum çünkü hani zihinsel engelli olsun olmasın, üstün zekâlı olsun bütün çocukların soru sorması ve bu soruda sorudan ötürü cezalandırılmaması gerekiyor.

Öğretmenlerin şunu ilke edinmesi gerekiyor: "Ben bunu bilmiyorum, gel beraber araştıralım." Bunu söylediği an hem üstün zekâlı çocukların hem normal çocukların hem zihinsel engelli çocukların nereden nereye geldiğini göreceksiniz ama bu yok.

BAŞKAN – Misyoner faaliyetleri yapan dernekler, bu çocuklarla ilgilenen dernekler Türkiye'de sayıları var mı, biliyor musunuz? İsim söyleyebilirsiniz ama sayısal olarak çoğunluk ve yoğunlukla ilgili bizimle bir şeyler paylaşabilir misiniz? Bu tür tereddütleriniz var mı?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – O konuda çok bir fikrim yok açıkçası, onu bilmiyorum ama bütün çocuklarımız, tabii ki üstün zekâlı çocuklar çok daha mercək altında ya da çok daha işine yarayan bir şeydir. Hani aslında fazla misyonerliğe de gerek yok ama "beyin göçü" dediğimiz şeyin altında, bu kadar pırl pırl çocuklarımızın başka yerlere gitmesi var. Bu beyin göçünde onları suçlamam söz konusu değil çünkü alet işler el övünür bir taraftan da. Yani benim öğrencim, pırl pırl öğrencim burada çalışacak bir şey bulamıyorsa tabii ki kendine bu olanağı sunan yere gidecek ama onun öyle bir keyifli yetişmesi gerekiyor ki o katkıyı kendi ülkesine ya da gereksinimi olan bütün çocuklara ya da kişilere sunabiliyor olması gerekiyor.

BAŞKAN – Ben bu Komisyona en azından üç-dört tane üstün yetenekli ve zekâlı çocuk almak istiyorum dinleyici olarak bu çalışma sürecine katılsın diye. Nasıl bir şey?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ben kıyamıyorum onlara çünkü...

BAŞKAN – Onlara eziyet olur.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet, kapasitelerinin çok üstünde. Mesela, İstanbul'da...

BAŞKAN – Ama talepleri var.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Gelsin anlatsın, ne istiyorsa söylesin ama Komisyonu dinlemelerinin onları çok zorlayacağını... Çünkü

İstanbul'da uluslararası büyük bir kongrede geçen sene, çocuklar şikâyet ettiler, "Bizi buraya niye oturtunuz, biz sizin konuştuğunuzdan hiçbir şey anlamıyoruz." diyorlar.

BAŞKAN – Ama o beş yaşındaki çocuk sizi dinlemeye gelmişti ya babasının elinden tutup.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Günah... Günah... Tuzluk gibi oturdu yavrum.

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Babası getirmişti.

BAŞKAN – Ha, babası mı zorlamıştı yoksa çocuk mu gelmek istemişti?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır, babası. "Hocayı dinleyeceğiz." demiş. Yani, günah. Çocuk zeki, baba değil.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Baba sorunlu.

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Yani kalıtsal değil bu olay.

BAŞKAN – Tekrar soruyorum, soru var mı?

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Efendim, müsaade ederseniz bir katkıda bulunmak istiyorum.

BAŞKAN – Tabii, buyurun lütfen.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Şimdi efendim, çok iyi matematik bilen, çok iyi fen bilen yani bu bilimlerde en yükseklere ulaşmış bir insan eğer bir insan değilse, bunları kötülüğe kullanıyorsa biz bu insanların bu yeteneğini geliştirmeyelim. Amacımız, yeteneklerini geliştirmekse onun beyninin oraya göçmesini engellemek, kafasını bu ülkeye, bu insanlara, insanlığa hizmete adanmak adına millî, manevî, ahlaki değerleri onlara vermemiz lazım.

Yani Millî Eğitimde de böyle, biz okullarda da bu anlamda düzgün bir eğitim veremiyoruz. Yani bir fabrika vermişler bize, fabrika çok bozuk ürün çıkarıyor. Bunu da hiç sorgulamıyoruz neden böyle çıkıyor, yani neden? İşte, orada çocuğun yapmış olduğu ödevi yırtan öğretmeni de sorgulamıyoruz, işte "Cumhuriyet et mi yer, ot mu yer?" diye soran müfettişi de sorgulamıyoruz.

BAŞKAN – Tabii, belki o adam bir yerde il müdürü bile olabilir.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Evet. Yani böylesine takipsiz. İnsanların, hiçbirimizin bir kaydı yok. Hâlbuki, ana rahmine düştükten sonra o çocuğun işte annesinin geçirdiği kazanın, babasıyla annesinin kavgasının, çocuğun ana rahminde öğrenmeye başlamasının tespitini bugün bilim yapmışsa bu bilimi, bilimle birlikte, Başkanımın dediği o değerleri de bu çocuklara birlikte, paralel vermek zorundayız. Bu BİLSEM'lerde veyahut da... BİLSEM'ler belki vermiyor bunu, normal eğitimin içerisinde verildiği düşünülüyor ama bu çocuklara daha bir özen gösterilmesi gerekmez mi bu konuda?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Konuşmanızın çok genelinde katılıyorum ama bir noktada izninizle itiraz edeceğim.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Estağfurullah.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hani, "Zekâsı böyle olan çocuklar eğer kötü yere kullanacaksa yetiştirmeyelim." Bu seçeneği şöyle söylebilir miyiz: Biz böyle çocuk yetiştirelim, yetiştirmeyelim değil. Yani tümüyle böyle çocuk yetiştirelim ve bu değerler sistemi de sadece belli bir yerde olacak değil, doğduğu andan itibaren... İşte elinde, evinde olmuyor. Okullar... Benim okullar konusunda yüreğim çok yanıyor çünkü evinde bunları göremeyen çocukların tek düzeltilebilecek tek fırsatı okullar. Onun için de biz çocuklarımızı okulsuzlaştırırsak, toplumsallaşma gibi, paylaşma gibi, kendi cinsel kimliğini öğrenme gibi, kendine saygıyı öğrenme gibi bir dolu değeri -eğer trenimizin son vagonu okul- okulu kaçırdığımız zaman onarma gücümüz bitiyor.

Onun için, işte yani okulları, hani ne bileyim, mesela yine çok içim yanıyor; liseleri dört yıla çıkarıp ikinci sönestr lise sonlara "Hadi gidin, izinlisin." uygulaması beni öldürdü. Yani ben eğer bunu alırsam çocuğun elinden, koyacak ve aktaracak kimse kalmıyor bu çocuğun hayatında. Kopmuş yaprak gibi yani hangi rüzgâr nereden eserse, onun önüne kapılıp gidiyor. Onun için, keşke okullarımızı değil tatil etmek, yirmi dört çalışır hâle getirebilsek.

BAŞKAN – Bu 657'yle? 657'yi özellikle açmamız lazım Hocam. Ayaklarımızda, velilerimizde kelepçe diye bir şey varken, yılın bilmem kaç günü bir 657'nin diğer 657'liye verdiği raporla okuldan uzak kalırken, çocuğun istediği yerde değil, benim istediğim yerde çalışmak arzumu varken yani bütün bu dediklerinizi nasıl yapacağız?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Sevgili Başkanım, eminim ki böyle bir... Yani şöyle bir yeniden Millî Eğitimiizde soru sormayı kendimiz...

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Artık rapor alamıyorlar üniversite sınavı için.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Alıyorlar, hepsi alıyorlar.

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Gelen son uygulamada rapor kalktı.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yani onun nasıl uygulanacağını bilmiyoruz henüz, çünkü...

Normal şartlarda devamsızlığın değerlendirilmesi...

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Eskiden öyleydi.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şöyle bir şey oldu: Eskiden de rapor alınabiliyordu yani yine yasaktı ama eskiden de rapor alınıyordu. Şimdi de yasak olacak...

BAŞKAN – Hastaysa çocuk, rapor olmadan nasıl olacak devamsızlığı?

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Hayır efendim, konu o değil. Şimdi dört yıl oldu ya liseler, dördüncü yılın bir müfredatı yok ortada, birçok kitaplar yok. Öğretmen okulda çocuğa bir ders anlatamıyor. Anlatmadığı için, çocuklardan rapor alabilen, babası, etrafı olan, çevresi olan rapor alıyor; alamayan garibim okula gidiyor, öğretmenler de bakıyor 3 kişi, 4 kişi, “Haydi oğlum, siz de gidin evinize.” diyor, eğitim böyle devam ediyor.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Yani özel ders alıyormuş gibi oluyor Hocam. Benim oğlum gitti okula, her gün de gönderdim. Bütün öğretmenler ona özel ders vermek zorunda kaldılar, başka öğrenci yoktu.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Sizin ısrarınızla olmuştur o.

BAŞKAN – Hayır, “Sınıfta tek kaldığı için” diyor...

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Öğretmenler gönderiyorlar “Gidin.” diyorlar.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ama bireysel de esas eğitimin farkına varan insanlar bunu... Mesela benim kızım da ilkokuldayken, işte özel başka okula geçmesi gerektiğinde dershaneye gitmeyen tek çocuktu ve her gün öğretmen Zeynep’e diyordu ki: “Bak Zeynep, tek sen kaldın dershaneye gitmeyen.” Yani, mesleğim nedeniyle karışmamayım diyordum ama sonunda gittim dedim ki: “Sevgili Öğretmenim, var mı benim çocuğumdan şikâyetiniz.” “Yok. Zeynep benim sınıfımın birincisi.” “E, niye gönderiyorsunuz dershaneye? Siz zaten öğretiyorsunuz ona, niye gitsin benim çocuğum.” dedim. Ondan sonra sustu ama ben mesleğim ve konumum nedeniyle müdahale etmeyeyim istiyordum öğretmene. Ben çocuğumu dershaneye göndermedim ve çok da...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Bir öğretmen ne kadar öğrenci gönderirse dershaneye o kadar... Ne kadar eklemek o kadar köfte. Ne yazık ki.

BAŞKAN – Hayır, benim kızım şöyle geldi. Hocam gibi yaptım -benimki başarılı falan da değildi- normal hayatını normal devam ettirsin diye. Bir süre sonra ağlamaya başladı çocuk: “Anne, arkadaşlarımla, öğretmenlerimle konuşacak ortak konum kalmadı.” dedi.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Mahalle baskısı bu işte.

BAŞKAN – “Ortak konum kalmadı çünkü konuşurken o test konuşuyor, öbürkü, öğretmenim konuşuyor, benim arkadaşlarımla konuşacak...” Ha, sınıf arkadaşlarıyla konuşacak konu bulsun diye tuttuk dershaneye gönderdik.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Evet, aynen ben de onu yaşadım.

BAŞKAN – Buyurun Hocam.

PROF. DR. NECATE BAYKOÇ DÖNMEZ – Değerler eğitimiyle ilgili bir şeyler eklemek istedim izninizle.

Şimdi, üstün yetenekli çocuklarda, değerlerde Hocama çok katılıyorum. Çocuklar arasında değerler eğitiminde fark yok. Yalnız üstün yetenekli çocuklara baktığımızda, bu çocukların son derece merhametli, son derece doğrulara önem veren çocuklar olduğunu görüyoruz. 2.500’ü aşmıştır belki bire bir çalıştığım ve takip ettiğim çocuklar. Onlara baktığınızda, iyi ve kötü önüne geldiğinde yüzde 90’ı zaten doğruyu -99’u belki- seçiyor.

Şimdi, bu kadar duyarlı olan çocuklara tabii ki değerler eğitimi verilsin ancak biraz önce sınav sisteminden bahsettik, değerleri okulda alsın dedik. Yıllardır rapor alan çocuklarımızın değerleri zaten kendi annesinin, babasının, okulunun yaptığı bu

çalışmayla değerleri yıkılıyor. Yani toplumda yetişkinlerin onlara model olmasıyla onlar tamamen hayal kırıklığına uğruyorlar. Annesi, babası, ailesi rapor almak için okula gidiyor, okul bunu veriyor, “Rapor alacak.” diyor. Doktor bu işe katılıyor, hekim katılıyor. Sistem böyle. Yani burada değerler eğitiminden nasıl bahsedebiliriz? Çocuklarda hata yok, her zaman yetişkinler. Ben onlardan yanayım.

O nedenle, değerler eğitiminde de bu çocuklar... Dünyada da hani birtakım odaklar bu çocukları çekmeye çalışıyor ama bunca yıldır yaptığım çalışmalar sonucundan şunu gördüm ki onlar doğrularını çok iyi koyabiliyorlar. Tabii ki yüzde küçük bir oranı, mutlaka yetiştirilme, kültürel etkiler, yanlış modeller ya da imkânsızlıklar nedeniyle olabilir ama bu çocuklar son derece onurlu, gururlu, merhamet, adalet duyguları son derece yüksek bireyler. Onun için, sadece zihinsel olarak değil tabii ki bu anlamda da bizim için bir hazine, dünya için hazine bu çocuklar.

Oraya bir katkı vermek istedim.

BAŞKAN – Özür dilerim. İki buçuk saattir Hocam hiç kıpırdamadı yerinden, biz giriyoruz çıkıyoruz. İzin verirseniz, beş dakika bir ara verelim, Hocam bir soluklansın devam edelim biz.

Peki, uygunsa beş dakika bir ara verelim.

Kapanma Saati: 17.36

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.48

BAŞKAN : Halide İNCEKARA (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ : Yüksel ÖZDEN (Muğla)

SÖZCÜ : Çiğdem Münevver ÖKTEN (Mersin)

KÂTİP : Temel COŞKUN (Yalova)

----- 0 -----

BAŞKAN – Değerli arkadaşlarım, toplantıyı açıyorum ve Çiğdem Hanım'la başlıyoruz.

Buyurun Çiğdem Hanım.

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEN (Mersin) – Sayın Hocam, tekrar hoş geldiniz. Sizi tanımak benim için çok büyük bir mutluluk gerçektir.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Çok teşekkür ederim.

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEN (Mersin) – Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; ben olayı bir de tersinden çevirerek size bazı sorular sormak istiyorum.

Diyelim ki bu kapasitede bir çocuk asla keşfedilemedi, sosyal çevresi, ailesi, aldığı kültür, bulunduğu bölge itibarıyla her zaman için bu çocuk bulunması gereken noktada olmadı ve bir şekilde, hasbeler üniversiteye geldi bu çocuk. Üniversiteye geldikten sonra iletişim hâlinde olduğu insanlardan bu metotların varlığını öğrendi ve dedi ki: “Benim kendimi, zekâmı ve yeteneklerimi keşfetmem gerekir geç dahi olsa.” Yani Türkiye standartlarına baktığınız zaman on sekiz, yirmi, hadi bilemediniz, yirmi iki yaşında üniversitede olduğunu varsayalım bir gencin, bir delikanlının veya bir genç kızın. Bu noktadan sonra onların kendileriyle ilgili keşiflerinde başvuracağı bir merkez var mı? Bu noktadan sonra yapılabilecek herhangi bir şey var mı? Çünkü ben öyle vakalar biliyorum ki hani bir tohumu bir toprağa diktiğiniz zaman eğer o toprak verimli değilse o tohum ne kadar güzel ve değerli olursa olsun o toprakta yetişemez, o, kendi toprağını ister, arar. Çocuklarımız için de bu geçerlidir. İşte böyle bir çocuk kendi dokusunu, toprağını bildiği zaman ama üniversiteye gelmişse eğer, onunla ilgili bir çalışma var mı? Hiç bu tip danışmanlarınız var mı, bu tip vakalarınız var mı? Bunların incelenmesiyle ilgili vakalar var mı önünüzde?

Bununla ilgili, sizden bilgi almak istiyorum şimdilik. Tek sorum bu, daha sonra devam edecek.

Teşekkür ediyorum.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, bu konuda yapılmış kapsamlı bir çalışma, hem benim yaptığım yok hem bildiğim yok ama tabii ki üniversitede öğrencilerimizle çok keyifli çalışmalar yapabiliyoruz. Şöyle: Mesela o çocuk üniversiteye kadar gelebilirse o zaten kendi parlaklığıyla geliyor demektir. Ondan sonra projeler yapabiliyoruz. Ben şimdi Tıp Fakültesi Psikologuyum ama Tıp Fakültesi Öğretim Üyesiyim. Mesela benim çok sevdiğim intern'im çok parlak bir çocuktur. İstanbul'da kalp damar cerrahisi yaparken aynı zamanda Boğaziçi Üniversitesinde de doktorasını yapıyordu tıbbi cihazlarla ilgili. İkisi de çok zor alan ama aynı anda ikisini birden yürüttü. O işte, bu şeyini keşfederek, kendisiyle paylaşarak, azıcık zaman zaman omuz vererek ama o, mesela gitarını da çaldı, sporunu da yaptı, ihtisaslarını da yaptı, doktorasını da bir taraftan yaptı, bu şekilde bir destek oldu.

Sağlam tarafı şuydu: Biz önce onu, şeyini bitirdikten sonra zorunlu hizmete gönderdik böyle bir çocuğu. Daha öğrenciyken açık kalp ameliyatı yapıldığı zaman, kalp durmadan nasıl bir şey diye planlayan bir çocuğu zorunlu hizmete gönderdik, yarılan kaşları dikti, ondan sonra da askere gitti, iki senede orada işte kol, bacak gibi kopan şeyleri dikti.

Bu belki işte hani gücümüzün yetmediği, nefesimizin yetmediği nokta bu oluyor. Taş yerinde ağırdır dediğiniz gibi. Hani bu çocuğumuz yine zorunlu hizmetini de yapsın, devlete ödesin ama bu güzelim yeteneğini kullanabileceği bir alanda yapsın. Değil mi? Hem kendine hem başkalarına katkısı, gelişimi olsun. Hani bu da hizmettir, doğru ama bunu yapacak başkaları da var ama bu yapabileceğini yapsın. İyi ki yılmadı, iyi ki kaldığı yerden tekrar devam etmeye başladı ama tabii yılıp kaybettiğimiz çocuklarımız da çok fazla.

Onun için, hangi yaşta olursa olsun desteğin önemi çok. Ya da öyle ev kadınları var ki müthiş keşifleri var. Şimdi onun omuzlanması lazım, bir omuz verilmesi gerekiyor. Eğitim o yüzden doğduğu andan yetmiş ne kadar deriz.

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEN (Mersin) – Süreklilik arz etmesi gerekiyor. Ölüncüye kadar...

Bir şey daha sormak istiyorum. Biliyorsunuz ki zekâ ve dâhilikle delilik kardeşir aslında. Yani akıl sağlığıyla ilgili noktada söylüyorum. Bu noktadaki çalışmalarınız içerisinde, yani zekâ katsayısı yüksek zekâlı olan insanların, belirli araştırmalardan sonra baktığınız zaman bir sürü akıl sağlığıyla ilgili problemlerin beraberinde de olduğunu görüyoruz. Bunların çözüm noktasında ne gibi çalışmalarınız oldu? Bu çok da, gittikçe de yaygın olan bir şey. Artık günümüzde tıpla ilgili konuda yani klinik psikiyatr noktasındaki tedavilerin çeşitliliği noktasında bir sürü şeyler arttı. Eskiden şizofreni tedavi edilemezken şimdi artık tedavi ediliyor ve “çift uçlu duygu durum bozukluğu” dediğimiz bipolar rahatsızlıkların bu tip yüksek zekâlı insanlarda çok sıklıkla olduğunu görüyoruz. Bunun yanında “borderline” dediğimiz kişilik bozukluğu olan kişilerde de yüksek zekânın ve yüksek yeteneklerin olduğunu görüyoruz. Yani yüksek zekâlı ve yüksek yetenekli insanların akıl sağlıklarıyla ilgili herhangi bir çalışma oldu mu kayıtlara geçen? Bununla ilgili ne yapıldı? Eş güdümlü bir şekilde gitti mi demek istiyorum.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şöyle: Esas sorun olan, mesela biraz önce size resmini gösterdiğim Amaç Yüksel tipi çocukları biz, eğer küçük yaşta gördüğümüz zaman onun ruh sağlığını da aynı şekilde destekleyerek götürüyoruz çünkü bu çocuklar...

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEN (Mersin) – İlaç tedavisiyle mi?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır, hiç ilaç kullanmadan. Diyoruz ki aileye: “Bakın, siz bunu ders çalıştırıyorsunuz ama bu çocuğun oyuna ihtiyacı var.” Mesela, benim yine gördüğüm beş yaşında bir çocuk vardı, Cumhuriyet’in bilmeceğini çözüyordu, daha okula gidemiyordu. Cumhuriyet gazetesinin bilmeceyi bayağı zor bir bilmedir hani ben bile tereddüt ederim.

BAŞKAN – Hocam, orada kelime hazinesi nereden? “Bilmece” dediğimizde özelinde bir kelime hazinesinin olması lazım, bir de kavram karşılığının olması lazım. Kavram karşılığını bulmakla kelime hazinesi de zeki olmaktan öte başka şeyleri yapması gerekiyor yani çok okuması, çok dinlemesi.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Üstün zekâlı çocukların biraz şeyleri yani biraz değil... Biz mesela diyelim ki tek bir alt test uygulayacağız, o zaman sözcük dağarcığı testini uygularız. En yüksek korelasyon zekâyla o çıkar. Bir çocuğun ne kadar çok kelime dağarcığı varsa ne kadar çok dili iyi kullanabiliyorsa bu, zekânın hem önemli bir geliştiricisidir hem önemli bir göstergesidir. Bunlara çok özel eğitim vermenize gerek yok, seçer çünkü. Mesela yine şimdi gördüğüm ve bir okula yerleştirdiğim bir çocukta size örnek vermek istiyorum: Babası polis, annesi sekreter. Hani öyle, çok varıl bir şeyleri yok çocuklarına özel bir eğitim alıracak ama çok parlak, kendi kendine okumayı biliyor... Ama nasıl barışık bir çocuk, ruh sağlığı nasıl yerinde bir çocuk. Ben anne babayla konuşurken dedim ki: “Bak, benim odamda çok dergi ve kitap var. Bunları seç, dışarıda sen bekle.” İçinde bir tane de İngilizce kitap varmış. Geldi, gözlerinin içi gülüyor: “Ben baktım ‘apple’ ‘elma’ demekmiş, ‘train’ de ‘tren’ demekmiş. ‘apple’la ‘elma’ çok benzemiyor ama ‘train’le ‘tren’ benziyor. Onlar herhâlde aynı yerden geliyorlar.” diyor. Şimdi bakın, bu, hiç öğretilmiş bir şey değil. Yani orada “train” diye okumuş, aradaki bağı kendi kuruyor ve bunu çok keyifli bir biçimde de o coşkuyla kullanıyor.

Tabii annesi, babası yabancı dil bilmediği için hani bu tarafını geliştiremiyor ama onların yaptığı en önemli şey, o coşkuyu veriyor. Annesi diyor ki: “Ben ona çok masal anlattım çocukken.” Onun için, hani ne olduğu çok önemli değil, tekerleme bilsin, masal bilsin, alıp da karşıma ders çalıştırmak değil, “Haydi gel, biz seninle tekerlemeyi söyleyerek gidelim.” Bu coşkuludur ama bir başka çocuğu eğer iki buçuk yaşında alıp “Haydi bakalım, oturalım ders yapalım. Şimdi üstün zekâlı çocuğumuzu yakaladık, hep beraber ders çalışıyoruz.” olursa, o çocuğun ruh sağlığı bozulur ve o bozuklukla hep gidiyor.

Benim üniversite seçme sınavında birinci olan intern'im bana ailesinden yakınıyor. İntern'ken tıbbi bırakmaya kalktı ve gözleri fincan gibi olmuş, “Hocam, düşünebiliyor musun, bana yazın piyano dersi bile aldırıldılar!” diyor. Şimdi, o kadar bezmiş ki o dersten, o kurstan, o şeyden, hani herkesin çok özendiği bir kurs bile ona “Piyano dersi bile aldırıldılar.” şeklinde oluyor.

O yüzden de ben, eğer ruh sağlığını desteklemeden, onun toplumsallaşmasını desteklemeden sadece bir makine gibi onu götürürsem onun ruh sağlığı çok bozuluyor ve onlar kırılıyorlar.

BAŞKAN – Bir oran var mı? Yani özellikle onu soruyorum.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yok.

BAŞKAN – Yani “Şu kadarında şu olabilir veya bununla karşılaşmak çok kuvvetli bir ihtimal.” diyebileceğimizi.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Çok değil. Genel nüfusa oranla çok büyük bir farklılık göstermiyorlar. Ancak şöyle bir şey oluyor: Tabii, bunlar farklı soru soruyorlar, hani sizi köşeye sıkıştırıyor. O zaman da diyor ki yani köyün delisi gibi, “Bu da akli başında birisi değil.” ve dışlanıyorlar. Çünkü topluma girdiği zaman ha bire o konuyu ön plana getirmeye çalışıyor.

Bir diğeri de mesela, Asperger bozukluğu gibi zekâsını nasıl kullanacağını bilmeyen ama çok şey ilgileri olan çocuklar ve erişkinler var, çok spesifik. Mesela işte, 1927 yılının tütün rekoltelelerini ülkelere göre ezbere biliyor. Hani ne işine yarayacak? Onu bilemiyor tabii ve ondan kopuk da size şey yapamıyor. Onun için de o zaman diyorlar ki: “Bu çocuk dâhi aslında ama deli de aynı zamanda.” Çünkü o sosyal iletişimi bilemiyor.

Onun için, hani bu üstün zekâlılıkla, iyi yönlendirildiği takdirde, ruhsal hastalıklar arasında çok böyle bir geçişi ben çok kabul edemiyorum ama onların öykülerine baktığımız zaman, hırpalayıcı çok yaşantıları oluyor. Dışlanmış oluyorlar, toplumsal kabul görmüyorlar, oyun oynamamış oluyorlar, başka hiçbir hobileri olmamış oluyor. Ki, gerçek ve iyi yönlendirilen üstün zekâlı çocuklarımızın mutlaka yanına koyduğu başka şeyleri oluyor.

Mesela, “Eli büyük olanın ayağı da büyük olur.” deriz, işte zekâsı iyi, problemini iyi çözüyorsa çok güzel flütünü de çalabiliyor, başka iyi bir resim çıkartabiliyor, başka bir şeyle uğraşabiliyor ama ben olanakları ona sağlayıp sadece ders çalışma konusunda odaklandırırsam ve “Aman benim dershanemdeki bu çocuk derece yapacak.” diye bütün her şeyini kesersem ruh hastalıklarının ortaya çıkma ihtimali çoğalır.

BAŞKAN – Baskıdan dolayı.

Buyurun.

GÖNÜL BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin) – Hocam, teşekkür ediyoruz.

Ben bir şeyi merak ediyorum, yıllardır da esas merak ediyorum. Şimdi, bizim zamanımızdayken not ortalamasına göre bölüm belirlenirdi liseye, üniversite sınavına tam yaklaşmışken işte en iyi öğrenciler matematik bölümünde, fen bölümünde, vasatlar edebiyat bölümünde gibi, şimdi de lise birden lise ikiye yani lisenin ikinci sınıfına geçerken çocuğa, ailesine, kendi kararına bırakarak “TM’ci”, “fenci” diye kendi kararıyla bırakıyoruz. Şu anda Millî Eğitimde bir yapılanma varken bunu ne kadar doğru buluyorsunuz? Millî Eğitimin de bu konuda yapması gereken... Çünkü orada bir yetenek var, yine heba olan yetenekler var, yine yanlış yönlendirme çünkü bazı aileler çocuğu başarılı gördüğü anda işte “Doktor olsun, mühendis olsun” ama belki çocuk çok farklı bir alanda çok daha iyi olacak, belki Türkiye'nin, dünyanın bilim adamlarından olacak yani bunu nasıl düzenlemeliyiz yani bunu tamamıyla yüzde 100 aileye, çocuğa bırakmak ne kadar doğru?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hiç doğru değil, yani işte o yüzden böyle ta okul öncesi eğitiminden başlayarak aslında eğitim çok hoş bir dans olması lazım. Çocuğumuz adını atacak, bilgileri ben onun önüne sereceğim ki o hani bunları deneyecek. Şimdi, pek çok aileden şöyle: “Hocam, benim çocuğum maymun iştahlı.” Bu lafı ben çok duyuyorum. Şimdi, ben bir palto almaya kalktığı zaman bir beş-altı tane paltoyu üstümde deniyorum, “Hangisi bana daha iyi uyacak.” diye. Hâlbuki ben okul olarak sadece bütün seçmeli dersleri, müzikti, resimdi, bu dersleri kaldırır, sadece soru çözdürürsem bu çocuğun öbür yeteneklerini bilmemiş oluyorum, neleri yapıp neleri çözmeyeceğini bilmemiş oluyorum. Sosyal bilgiler dersinde ne kadar keyifli yaratıcılığı olduğunu algılamamış ve bir statü koymuş oluyorum, “Fenciler iyi, öbürleri vesaire...” Hatta öğretmenler bunu o kadar çok kullanırlar ki “Oğlum, senin kafan çalışmıyor, sen sosyale geç.” diye. Şimdi, böyle bir yönlendirme ve böyle bir yaftalamayla o çocuğu kendine yakıştıramıyor ve aynı tutum arkadaşında da oluyor, “Hadi bakalım, siz kafası çalışmayanlar bu tarafa.” diye. O yüzden de eğitimi baştan itibaren sağlıklı bir biçimde yönlendirmemiz lazım. Eğitimin her aşamasında keyfini ölçmemiz lazım. Şimdi, üniversite sınavları, doğru, zorunlu, yapılıyor ama üniversite sınavına gelmeden önce zaten o çocuğun kendini ve başkalarının da o çocuğu tanımmasının çok iyi bir şekilde yapılması gerekiyor, bir saatlik, iki saatlik sınavla ve şişirilmiş dersane sorularıyla bunun olmaması gerekiyor. Güzel bir şekilde soruyu soran çocuğun tartışabileceği öğretmenin olması gerekiyor. O zaman o çocuk da sağlıklı bir biçimde yönlenebilir ve onun önüne benim çok iyi özdeşim modelleri çıkartmam gerekiyor, meslekleri tanıtır bir şekilde, “Bak, işte falancayla gel gidelim konuşalım, o gelsin, beraber... Ne kadar hoş şeyler buldu.” Ama bakın, bunların hiçbir tanesi yok yani eğitimi biz aslında o kadar yabancılaştırıyoruz ki çocuklarımıza, benim hep gördüğüm, okula başladığı günden itibaren bu yabancılaşma başlıyor çünkü alt yapısını hazırlamadan bunu yaptırıyoruz ve sadece soru çözüyor. Şimdi, bana gelen bütün çocukların ben defter, kitaplarını isterim bütün yaşlarda. Şimdi ona

baktığınız zaman çocuk konuyu bilmiyor ama öğretmeni ona diyor ki: “Elli tane soru çözeceksin.” Bilmediği konunun sorusunu nasıl çözsün ve niye çözsün bunu çocuk?

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Derşaneler öyle işte.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Okullar da böyle.

“Sen bu konuyu bilmiyorsun ki niye çözdün?” diyorum, “Ama öğretmen ertesi gün bakacak.” diyor.

GÖNÜL BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin) – Efendim, bir de “Soru çizelgesini getirmedim.” diye size mesaj atılıyor. Veliye mesaj geliyor, “Çocuğunuz bu haftaki soru çizelgesini getirmedim.” diye.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet.

Onun için A'dan Z'ye bu sistemin ya da yani şeyin sorgulanması...

GÖNÜL BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin) – Yani sizin Millî Eğitimle devamlı beraber çalışmanız gerekiyor, kaçan kaçmış, bundan sonra kaçmaması için.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yani sadece bir eğitim bakış açısıyla baktığımız zaman çok zorlanıyoruz. Hâlbuki bu ruhsal gelişimin o kadar önemli kilometre taşları var ki beraber gitse eğitim çok keyifli bir şey, dünyanın en keyifli şeyi ama biz çocuklarımıza öğrenme coşkusu değil, öğrenme yılığısı aşıyoruz, yılıyor bütün çocuklar.

GÖNÜL BEKİN ŞAHKULUBEY (Mardin) – Bir de Hocam, her isteyen öğretmeni olamaması lazım yani öğretmeni olmanın başka kriterleri olması lazım.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Kesinlikle, evet.

Okullar açılıyor, geliyorlar böyle omuzlar düşük, “Ne yapıyorsunuz?” diyorum. “Ele yazıyoruz.” Kasım ayı geliyor, “Ne yapıyorsunuz?” “Ela yazıyoruz.” Aralık oluyor, “Ne yapıyorsunuz?” “Talat yazıyoruz.” “Kim bu Talat diyor?” “Bilmiyorum.” diyor. “Niye yazıyorsun?” diyorum, “Öğretmen yazdırıyor.” diyor. Şimdi, yani sorgulanmayan ya da niye yaptığını bilmeyen bir sistemle ben niye -bütün dünya biliyor ki okuma, yazmadan önce geliyor- çocuğumu zorlayayım da yazmayla başlattırayım? Bunu sormadığımız zaman eğitimden nefret ediyor çocuklar. Okulda kahkaha duymuyorum. Bir gidin okulu dinleyin, kahkaha duymuyorsunuz.

BAŞKAN – Hocam, şimdi tamam öğretmenleri ikna ettik, buna katılıyorum fakat önünde bir baraj var. Sınıftaki 30 kişilik çocuğu o barajdan atlattırması lazım. O barajdan atlattırmanın bir tek yolu var, çocukların bacıklarını uzatması gerekiyor. Hâlbuki biz öğretmene diyoruz ki: “Çocuğun niye gelişimini sağlamıyorsun?” Gülen yüz de iyi ama o barajı atlattırması için gülen yüze ihtiyacı yok ve öğretmenin bütün başarısı da ne diyoruz, okulun başarısını hiç utanmadan çocuklara verdik biz. Yüzkarası bir şey ya yani okulun genel başarısıyla bireysel olarak ya başarılı oluyorum ya başarısız oluyorum. Şimdi, böyle bir okulda öğretmen olun, ne yaparsınız? Güldürür müsünüz çocuğu?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, Canım Başkanım, müfettişler...

BAŞKAN – Yani haklı olmak yetmiyor, yani orada biz öğretmenlerden önce müfettişlik sistemini külliye yargılamak lazım ve o müfettişlerle o öğretmen denetlenirse o öğretmenin gireceği kalıp o müfettişin kalıbı kadar olur.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yani sormuyor: “Siz bakayım müzik dersinden ne yapıyorsunuz?”

BAŞKAN – Olsa dükkân senin.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İşte yani sorsa soracak o da.

BAŞKAN – Buyurun Mustafa Bey.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Hocam, öncelikle verdiğiniz bilgiler için teşekkür ediyoruz. Ben sizin sunumlarınızın bir bölümünde burada bulunamadığım için belki sorum sizin anlattığınız konuları şey yapmış olacak ama kusura bakmayın o yüzden.

Ben şunu öğrenmek istiyorum: Sizin tabii çocuk üzerine çok uzun, geniş araştırmalarınız var önceki komisyonlardan da biliyoruz. Deneyimleriniz ve tecrübeleriniz sonucunda, gözlemlerinizi, çalışmalarınız sonucunda bu iş sadece Millî Eğitim Bakanlığının

işi midir? Hangi bakanlıklarla, kurumlarla ortak bir çalışma yapılmasını öneriyorsunuz? Tabii, Türkiye'nin gündemine, Medisin gündemine yeni gelmiş olan bir konu olduğu için çıkacak raporun da bundan sonraki süreçte etkili ve faydalı olması açısından ne tavsiye edersiniz, ne önerirsiniz? Bunu öğrenmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ben de teşekkür ediyorum.

Şöyle belki yani Millî Eğitim Bakanlığı biraz daha eğitim gözlüğüyle bakıyor, oysa üniversitemizin çocuk ruh sağlığı bölümleri, çocuk psikiyatrisi bölümleri biz biraz daha bütüncül bakabiliyoruz. Onun için de hangi yaş çocuklarının neyi ne zaman daha hem ruhsal hem bedensel hem işte bilişsel olarak yapabileceği. Şimdi, biraz bu iletişimin ve bu etkileşimin az olduğunu görüyorum ben. Mesela, çocuk nörologlarınca gelişimin ana kriterlerinin desteklenmesi gerekiyor.

Şimdi, bakın, mesela, bizim çocuklarımızın okudukları matematik ilk birkaç sene Türkiye'deki çocuklar yurt dışına gittikleri zaman deha muamelesi görür. Niye? Çünkü "Aa, dördüncü sınıfta havuz problemini çözüyor." diye bakıyorlar. Hâlbuki onlar havuz problemini ezberliyor, havuz problemini anlamadan çözüyorlar. Onun için de bakın, her sene bu bir daha öğretilir ve bizim o yüzden Türk çocukları matematikten nefret ederler. Bir, hocası da nefret ettiği için o kötü bakışı aktarır. İki, kendi bilişsel gelişiminin üstünde olduğu için nefret eder. Ondan sonra öbür çocuklar bizimkileri yakalarlar, ondan sonra da sollar geçerler. Bu, uluslararası sınavlarda kendini gösterir zaten.

Bu çocuğun bilişsel gelişimi... Dün biz yani üst düzey bir eğitimci kişiyle tartışıyorduk, hani ben dedim ki, işte, mesela, çok önemli bir bu bilişsel gelişimle çalışan Piaget'in kuramları vardır. Hani çocuk işte diyelim ki iki eşit bardaktaki eşit miktardaki suya dersiniz ki: "Bunlar aynı mı?" "Aynı." der okul öncesi çocuk, buna bakar "Aynı." der. Buradaki bir bardaktaki suyu onun gözünün önünde ince, uzun bir bardağa koyarsınız şeyde, "Bunlar aynı mı?" dersiniz, "Hayır, buradaki su daha fazla." der. "Nasıl çoğaldı?" "Bilmiyorum ama çoğaldı." der çünkü o ona inanır.

Şimdi, beni aşağıladı o öğretim üyesi arkadaş. Dedi ki: "Piaget'in kuruma çok gerilerde kaldı." Dedim ki: "Size kötü bir haberim var, çocuklar bunu bilmiyorlar, hâlâ o kurama göre davranıyorlar çünkü hâlâ yine dört yaş çocuğuna, beş yaş çocuğuna sorduğunuz zaman -daha dün çektim, bilgisayarında bulabilirim dilerse- aynı cevabı veriyor ya da beş tane parayı siz deneyin, dizin beş yaş çocuğunun önüne, iki sıra ve eşit bir şekilde beş tane parayı dizin deyin ki: "Bu sırada mı çok para var? Bu sırada mı çok para var?" Sayar, "İkisi aynı." der. Onun gözünün önünde bir tane sıranın paraların arasına açın, o daha uzun bir sıra oluştursun. Deyin ki: "Bununla bu aynı mı?" "Hayır, burada daha çok var." der. Çünkü o uzunluğu, ancak bir taneyi değerlendirebiliyor. O yüzden de hani şimdi bu hâlâ geçerli. Bu evrensel, Amerika'daki çocuk da bunu böyle işliyor, Türkiye'deki benim çocuklarımla aptal olduğu anlamına gelmiyor bu, bu onun doğası ama ben doğasına aykırı bir şey yaptığım zaman onu hırpalamış oluyorum. İşte, mesela diyorlar ki: "El yazısına geçiş." Doğru, hani bazı ülkelerde el yazısı yazılıyor ama o ülkenin çocuklarının hepsi daha önce sesi tanımış oluyor, eğik çizgi çalışmalarını okul öncesi dönemde yapmış oluyor, harfleri tanımış oluyor, harfleri çatmayı öğrenmiş oluyor, ondan sonra da el yazısına geçiyor ama benim çoğum, bismillah, okula başladığı ilk gün el yazısıyla başlarsa işte yalın bir şekilde niye Talat yazdığını anlamadan yazmaya başlıyor.

BAŞKAN – Şunu mu anlıyoruz Hocam, buradan: Dezavantajlı grup, suça itilmiş çocuk, problemlili olan çocuğu hemen psikologlara yetiştiriyoruz. Biz demek ki bütün bu safhalarda Millî Eğitim Bakanlığının sizi önceden yani hiçbir öğretiyi bir psikolog desteği ya da tasavvurunun -doğru mu kullanıyorum, bilmiyorum şeyi- dışında olmaması lazım.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yani evet, gelişimsel. Mesela, çocuk nöroloğu arkadaşlarımla çok çalışıyoruz çünkü bizde nöropsikoloji diye yine bir önemli dal var. Şimdi, o çocuğun algısının nasıl olduğunu ben bilmek zorundayım. Şu dalga hareketi bu sekiz yaşta gelişiyor. Şunu kopya etmez, "Buna bak ve aynıni çiz." deme. Bunu nörologlarla beraber buluyoruz, bu olgunlaşmayı çünkü şu kasların hareketini ben ölçemem ama eğitimci arkadaşlarımız şöyle bir hataya gidiyorlar: Bunu kitaplardan okuyorlar. Bakın, hepsi buraya gelen konuşmalarda size sağ beyin, sol beyinden söz ederler. Şimdi bu tek başıma yani ben nasıl üstüme vazife olmayan hani ben buzdolabının kenarlarını tamir ederim ama ben kendimi mühendis olarak lanse edemem, bilemem çünkü, benim bilgim bir yere kadardır. Ne zaman zenginleşirim? Ancak paylaştığım zaman. Onun için de hani bazen, çoğu kez bir bilenle beraber ya da hani bu çok küçücük bir alandır, olsun ama o alanı bilen vardır, onunla paylaşılması gerekir.

BAŞKAN – Yoksa, ben sorularına devam ediyorum.

Şimdi, Hocam, “Bir nörolog” dediniz, biz bu Komisyona sanıyorum bir nörolog çağırmak durumundayız anladığımız kadarıyla. Her ne kadar konuya bakarken bu bir sağlık konusu değil deseler de ben hem çocuğun ana rahmine düştüğü andan itibaren gelişimiyle ilgili hem de dediğiniz noktalar açısından bir nöroloğu sanki çağırmak gerekiyor.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bunun çocuk nöroloğu olmasında yarar var, evet. Olabilir, çok katkıda bulunacağını düşünüyorum, arkadaşım da var.

BAŞKAN – Yani daha sonra, varsa, öneri de alırsak çok sevinirim.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayhay.

BAŞKAN – Şimdi, sizden bir ricamız var Hocam, Adalet Bakanlığında gelen bir hâkime arkadaşımız var. Bu konu yani bu Komisyonda bir model çalışması çıksın arzu ediyoruz, önerme yani hocaların ve akademisyenlerin yani biz ön açıcı olalım, tabii burası, yoksa akademik bir çalışma yapmıyoruz hem de kamunun hareket etmesini engelleyen bir yasal boşluk varsa bunu tamamlayalım. Nedir bu? Daha önce iki komisyonda da sizle çalıştık, orada gördüğümüzü tanımak, tanımlamak çok kolaydı, hemen emniyetten çağırıyorduk, siz bizi tanımlıyordunuz, bir şey çıkıyordu ortaya ya da işte “şiddet” dediğimizde, “suç” dediğimizde falan ama burada daha soyut bir şeyden yani soyuttan somuta gittiğimiz bir yolculuktan bahsediyoruz ve sonucu da aslında daha soyut gibi geliyor. Niye “soyut” diyorum? Farklı farklı tanımlamalar olunca yani sizin A dediğinizde ben B diyebilirim, bu akademisyenler için de geçerli.

Şimdi, kamu bana diyor ki: “Buna kaynak aktar, diyorsun ama ben buna nasıl, niye aktaracağım?” diyor. Yani “Bir, iki, üç, beş değil yani işte 2 milyon şeye nasıl aktaracağım, ne diyeceğim ben buna?” diyor. “Hadi ki dedim, o kadar farklı tanımların içinde ben doğru tanımı, kayınlmamış tanımı nasıl bulacağım?” derken de o sırada biz Adalet Bakanlığı Kanun Kararlardan bir arkadaş çağırdık ki buna bir tanım getirelim ki onlar da bütçeyi yaparken... Değil mi; yanlış düşünmüyorum değil mi? Ayırılım bir gün...

Bir de, mesela sıfır-on sekiz yaş çocuğa sağlık bakımını ücretsiz yapıyoruz, devlet olarak bir sorumluluğumuz var, çocuk olarak kabul ediyoruz, çocuk engelliye destek oluyoruz, işte ne varsa hayatında veriyoruz. Burada üstün yeteneklilerle ilgili devletin durduğu yerde sorumluluğu çocuk olmaktan ibaret mi? Yani diğeri gibi aynı kategoride olduğu için mi sorumluluğumuz, yoksa bu bir millî politika yani başarılı olanı daha öne iterek diğer problemlerin de çözülmesini kolaylaştırmak mı? Bunları da kayıtlara geçecek şekilde açabilirsek seviniriz.

Siz de dikkatlice dinleyin çünkü sizi işte bir kanun teklifine götürecek şeyden bahsediyor.

Buyurun.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, bu şeyde hani bu çocuklarımıza kullanılacak ya da ayrılacak haklar ve sorumluluklar çerçevesinde götürmemizde yarar var çünkü üstün yetenekli ve üstün zekâlı çocuklar konusunda öyle tek bir model yok. Onun için kendi eğitim sistemimize belki uyarlayabileceğimiz bir bazı katkılar olabilir. Mesela biraz önce bu sözünü ettiğim “apple” yazılıyor, “Ay, ‘elma’ oluyormuş.” diyen ışıl ışıl bu çocuğumuza kendi okulunda ya da o civardaki okulla başlatmak onu doyurmaz ve onu ileriye götürmemizde bir zorluk yaratabilir. Onun için hani daha kabul göreceği, daha şeyini zenginleştirelim isteriz, hani “Matematikse sıvrilip tek matematikle gitsin, özel ders alsın, özel matematik dersi verelim.” değildir ama onun ilgi alanlarını zenginleştirelim ki içinden seçme olanağı bulunsun. Demin sevgili milletvekilimin söylediği gibi, hani “sosyal ile sosyal, öbürü ne” değil, ben ona bir dolu seçenek sunacağım ki kendi yeşermesini de önüne fırsat...

Şimdi, mesela, bu özel okulların bazılarında var ama bu çocuğun ailesinin bunu karşılamaya asla maddi gücü yok ama işte bu çocuğun teşvik olması lazım böyle bir okula gidip, yabancı dilini... İnanılmaz bir yetenek yani üç dakika bekledi, İngilizceyi söktü, trenin yabancı kökenden geldiğini fark etmesi müthiş bir yetenek ama ben bu çocuğu iyi bir okula yerleştirmek için öldüm ama bunun onun doğal hakkı olması lazım. İşte okullarda kontenjan olması lazım, bunun devam ediyor olması gerekir.

BAŞKAN – Ama zaten o puanları alanlara falan kontenjan veriyor hem dershaneler hem okullar.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bu daha altı yaşında, daha bu yeni başlıyor.

BAŞKAN – Küçük yaşta olduğu için bu dezavantajlı duruma gelmiş, öyle mi Hocam?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet.

Mesela, bunu hani dershane olarak değil de, mesela ben Türkiye Zekâ Vakfının da yönetim kurulundayım, böyle her sene nasıl içim istiyor ki öyle şeyler hazırlayalım ki bu çocuklarımıza, okuldan çıktıktan sonra gitsin orada deney yapsın, işte öykülerin sonunu bitirsin, kendi başına aletlerden yararlansın şeyde ama bu yok. Bu olduğu zaman inanın çocuklarımız inanılmaz derecede desteklenecek. Mesela, Ankara'da baktığımızda ta Altınpark'ın içerisinde Feza Gürsey Bilim Merkezi var. Benim çocuğum, yeğenlerimin de, bizim her hafta bütün ömrümüz orada geçirdi çünkü orada çocuklar bilime dokunur ama şimdi ben bu aileye diyemiyorum ki: "Al çocuğunu hafta sonu oraya götür." Çünkü maddi olarak da bunun olanağını ona sunmam gerekiyor, çok zor bir aile için.

BAŞKAN – Tamam Hocam, memleketin bütün güzelini "Ben en güzelim, o zaman bana da para ver." derse, mesela uzun boyluları "Ben uzun boyluyum, bana da para ver." derse, bir konuda bütün mahareti olanlar "Bana da para ver." derse bu nasıl başa çıkılacak bir şey?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Aslında çok iyi bir organizasyonla memleketin bütün güzeline bütün güzellikleri sunulabilir, yeter ki... Mesela Batı'da ne oluyor? Bir tane uyduruk bir kulübeyi alıyorlar, çocukları ta bilmem nereye taşımak değil, o mahallede öyle bir yer yapıyorlar ki oraya, o işte mesela benim yine çok sevdiğim arkadaşlarım var bazı üniversitelerde şey yapıyor, şunların hepsini değerlendiriyorlar. Bundan sera yapıyorlar, bundan...

BAŞKAN – "Bundan" dediği -kayıtlara geçsin diye söylüyorum- su bardağından, atık bardaktan bahsediyoruz.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – ...atık su bardaklarından telefon yapıyorlar, seracılığı bunun üstüne yapıyorlar.

BAŞKAN – Kim yapıyor Hocam? Yerel yönetim mi, belediye mi?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır, hayır.

BAŞKAN – Neresi?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM - İşte bir öğretim üyesi arkadaşım var, o yapıyor ama mesela bunu ben isterim ki işte yerel yönetimler yapsın, yani bu bakış açısıyla...

BAŞKAN – Yani burada üniversite yapabilir.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Tabii ki.

BAŞKAN – Hocam dört dönem belediye başkanlığı yapmış bir arkadaşımız. Kendisi belediye başkanırken bölgesinde bu dediğiniz yani o epey bir donanımlı... İnşallah Hocam'ı ağırlayın bir gün orada Sayın Milletvekilim.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – İnşallah. İstanbul Bayrampaşa.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Öyle mi? Evet.

BAŞKAN – Dert edinmiş bunu kendine, yapmış, yapmasını engelleyen bir şey yok, "Park ne kadar ihtiyacıysa, bu da ihtiyacıdır." demiş.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Aynen öyle.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Bilim Merkezim var Hocam.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ay, elinize sağlık.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Bu sene Marmara Bölgesi fizik birincisi Bayrampaşa Belediyesinin Bilim Merkezinden çıktı, acayip mutlu oldum, evet.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İşte bunu söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Yani sadece kendine dert etmesi, aslında yapmasa, hiç kimse ona "Niye yapmıyorsun?" demez.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Benim gençlik merkezlerim var da yani bilgi merkezlerim var ama öğretmenlik zamanımda, söyleyemedim az önce, ilkokuldan ortaokula kabul ettiğimiz çocuklara müdür başyardımcısıyken müdürümden istediğim şey yani “Ortalama başarıları beş olanları bir sınıf yapsak, dört olanları bir sınıf yapsak, üç olanları bir sınıf yapsak, iki olanları bir sınıf yapsak.” demiştim, “Ayrımcılık olur.” demişlerdi.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ona ben de karşıyım.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Bir şey söyleyeceğim Hocam, arkasından süper liseler çıktı, süper lisede aynısı oldu, başarı çocuklar süper liseye gitti, normal çocuklar normal lisede kaldı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, aynı okulun içerisinde birbirleriyle paylaşmalarında çok sorun çıkabilir çünkü onlar iyi sınıf...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Hocam, bak, tam buraya gelmişken size bir şey söyleyeyim. Ben imamlık yaptım, asıl dünyanın en zor işi imamların işidir. Neden? Sizin gibi bir profesör hocam da orada olabilir, okuma yazması olmayan bir adam olur, imam öyle bir marifet göstermeli ki profesörün de okuma yazma bilmeyen adamın da hesabını yaparak orada bir hocalık yapması lazım ama öğretmen öyle değil, ya lise birin öğretmeni ya lise ikinin öğretmeni ya lise üçün ya da lise dördün. Şimdi, burada öğretmen elindeki çocuğun seviyesini de bilen bir şey ama sizin caminize gelen insanın seviyesini bilmiyorsunuz. Yani profesör de deyin de durur: “Nereden anlatıyor bu adam, köylüden bahsediyor.” Ee, orada köylü de var yani zor olanı söylüyorum. O okul için de nereden çıktığını söylemek açısından söylüyorum, Bayrampaşa’da öğretmenlerin ve müdürlerin en iyi çocuklarını alacağız ve bu çocukları bilim adamı yapacağız. Beyaz önlükleri var, gözlüklerini de böyle bir düşünüyorum onların Hocam, geleceğin müdürü.

BAŞKAN – Neye göre seçip alıyorsunuz onları?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Yani her okulda müdürümüzün, Bilim Merkezinde, Yıldız Teknik Üniversitesinde de kendim alamadım ama doçent çocuklarım var benim, matematikçilerim var.

BAŞKAN – Hayır, öğrenciyi neye göre seçiyorsunuz?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Onlardan da istifade ederek diyoruz ki her sene öğretmenlerden, okul müdürlerinden ve bizim Bilim Merkezinden kurulu bir şey sistemi kuruyoruz.

BAŞKAN – Torpil var mı?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Hayır, hayır, yok, mesela benim çocuğum gidemedi oraya, yok öyle bir şey, benim çok katı kurallarım olur. Yani bilgi evine gidebilir çocuğunuz, gençlik merkezine gidebilir ama bilim merkezine gidebilmesi için başarılı olması lazım, ya çocuk matematikte, fizikte, kimyada.. Hocam, matematik, fen bilgisi, kimya, biyoloji ve fizik laboratuvarlarım var. Üniversitelerden de istifade ediyorum, 900’ün üzerinde kapasitesi var. Bu sene mesela Marmara Fizik Birincisi evet o bahsettiğim sadece bilim merkezinden yetişmiş bir çocuğum. Mesela TÜBİTAK’tan “Bilim Sokağı” diye bir ödül almıştım, ukalaca da bir şey üretmişim, “Bilimin yolu Bayrampaşa sokaklarından geçer.” diye, bütün parklara indirdim, üniversite talebeleri de geldiler mesela buluşları, o bahsettiğiniz testte de kullandığını oyunları, eğlenceleri o çocukların önünde yapıp bazı şeyleri... Geçen Halıcıoğlu arkadaşımız çok enteresan bir şey söylemişti, işte “İki sarıdan bir kırmızı nasıl elde ederiz?” diye bir soru sordu ve meğer iki sarı, iki saat sonra da hakem kırmızı kartı gösteriyormuş. Tabii, bunlar zekâdaki “think-tank”lerin gelişmesiyle alakalı. Ben öğretmenken sorardım işte, “İki 10, bir 30 ‘yüz’ eder.” diyorum, çocuk diyor ki: “Yok, eli eder.” Yani işte “yüz” yani kaş ile göz on, burun ile ağız otuz, topladığınız zaman “yüz” olur. Çocuğun bir şeylere doğru gitmesiyle alakalıydı, üniversiteye hazırladığım çocuklara sorunun başı ile sonu arasında irtibatlılık vardır. Çocuk sorunun başını kaçırdığından dolayı sonundan hiçbir şey anlamaz.

BAŞKAN – Psikolog var mı sizin merkezinizde?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Tabii ki var, sosyolog da var, psikolog da var.

BAŞKAN – Sosyolog, o şey değil ama psikolog var mı? O süreci izleyen, çocuğu izleyen, çocuğun üzerindeki mahalle baskısını izleyen psikoloğunuz var mı?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Yok, o kadar benim gelişmiş şeyim yok.

BAŞKAN – Yani Teknik Üniversiteden bir akademisyen hani fen dalında yardımcı oluyor ama...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Tabii, tabii, onlardan istifade ediyorum ama psikolog ve sosyolog noktasında Cezayir ve Fas’tan bir fizikçi bulmuştuk, o var.

BAŞKAN – Ha, bir de, Hocam, niye biz “zeki” deyince sadece fizikçi, matematikçi akla geliyor? Mesela, “Memlekette lider yetişmiyor.” diye bir derdimiz var yani kimse bunu niye kendine dert etmiyor?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Edin yani.

BAŞKAN – “Edin” diyorsun bize, edelim, tamam.

KOMİSYON UZMANI KORKUT TÜRKYARAR – Başkanım, çok lider de olunca bu sefer de tabi olacak adam sayısında...

BAŞKAN – Hayır canım, bu meziyettir yani mahalleye lider olmak, muhtarlık da bir liderliktir, sınıfta mümessil olmak da bir liderlik ama bakın, kim konuşursa konuşsun ne diyoruz? Hep fen bilimleri ile ilgili...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, Sevgili Milletvekilim, yaptıklarınız elinize sağlık ama şu şeye katılmıyorum izninizle: Yani ben beşlik öğrenciler, dörtlük öğrenciler diye onun ayırımına katılmıyorum çünkü...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Niye dersaneler böyle yapıyor Hocam?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Dersanelerin doğru yaptığını söylemiyorum.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Eyvallah. Yani dersaneler de en iyilerini alıyor da onun için söyledim.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yok, hayır, o zaten baştan yanlış davranılan bir şey ama ben eğer ki işte o sınıfta bir bilim köşesi kurarsam ve derste çocuk kalkar da onlarla şey yaparsa... Zaten bilimle ya da bunlarla ilgilenen çocuk kendiliğinden seçiliyor. Bakıyorsunuz öbür çocuklar, bazıları dili çok iyi kullanarak bunu götürüyor. O yüzden ben onlara o olanağı sağlayacağımı ki o bunların içerisinden nereden sıvriyeceğini ta başından itibaren bana gösterebilirsin.

Ben TÜBİTAK Bilim Çocuk Dergisi Yayın Kurulundayım. Bundan üç yıl önce 30 bindi Bilim Çocuk Dergisi'nin tirajı, şimdi 140 bin oldu. Yani bu sadece 140 bin değil, en az 280 bin çocuk çünkü bir dergi bir sınıfa alınıyor ve bütün çocuklar oradan yararlanıyor. Şimdi o bir derginin yarattığı bir sinerji ama ben istiyorum ki ya da olması gereken ki mesela bir parça desteklenecekse keşke bu dergi bütün çocukların eline ulaşabilse.

BAŞKAN – Hocam, parantez açayım. TÜBİTAK eski Başkanı Hanımefendi'nin döneminde gittiğim de iade edilen ve SEKA'ya geri gönderilen dünya kadar TÜBİTAK Dergisi vardı. O zaman Başkandan rica ettik, “Onları SEKA'ya göndermeyin, yatılı ilköğretim okullarının kütüphanelerine gönderin.” diye. Daha sonra da dedik ki: “Niye okulların kütüphanelerine birer nüsha göndermiyorsunuz? Yani nihayet devletin iki tane kurumu yani Millî Eğitim para ödemek istemiyormuş, gülmekten ölürsünüz, “Dergileri göndermek için araba veremem.” dedi falan, bir sürü şey ama...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Ama SEKA'ya giderken...

BAŞKAN – Yani hiç konuşulacak gibi bir şey değil.

Daha sonra o Hanımefendi bütün okulların kütüphanelerine... Yatılı ilköğretim okullarına -eski ve yeni- hâlâ da gidiyor. Hatta “bilim kütüphaneleri” diye kütüphaneler açmıştı, yerel belediyeler desteklemişti. Bu iş için gerçekten şimdi düşünüyorum da epey gayret etmişiz bir yere gitmesine ama karınca hızıyla gitmiş çünkü kamunun hareket kabiliyeti çok hızlı olmayınca ancak omuz vura vura götürüyorsunuz ve kafanız, gözünüz falan yaralıyor o sırada.

Şeye geleyim, bu arada örnekleme olsun diye söyledik de, tanım kısmını kaçırmayalım. Bir, bu çocukları nasıl tanımlayacağız hukukta çünkü bir kurumun bir şey verebilmesi için yani adam şöyle diyor “Bu zeki, yarın para kazanacak kardeşim, bana ne faydası olacak?” derken bir geri ödemeli burs sistemi mi teşvik etsek? “Geri ödemeli burs sistemi olmayan öğrenciler de olabilir ama geri ödemeli burs sistemini sanki hayata geçirirsek daha mı hızlı mesafe alırız?” diye fikrinize müracaat ediyorum.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yani ben öyle bireysel temelde bir burs da olabilir, açıkçası, çok özür dileyerek, hani bunun hangisinin getirisi, götürüsü fazla onu bilemiyorum ama ona harcayacağımız parayı bu çocukların, her bir çocuğun ulaşabileceği bilim ve sanat merkezi ama böyle kâğıtta kalacak, üstü örtülü şeylerin olduğu yerler olarak değil ama hani okulun yanında, yöresinde, bahçesinde bir baraka dahi olabilir, çocukların bilim ve sanata bire bir dokunacakları ve ortak programlarla keyifli bir şekilde götürecekleri yerlerin desteklenmesi benim rüyam olabilir ancak.

BAŞKAN – Peki.

Devam ediyorum. Zeki doğulur mu? Zeki olunur mu? Zekâ geliştirilir mi? Yine bunu şu açıdan soruyorum: Kamunun sorumluluklarını belirlemek açısından soruyorum yani hangi aşamada “Kardeşim, bunu kaçırmamalısn.” diyeceğiz dönüp onlara, yoksa her sokaktaki şeyden sorumlumu eğitimci ya da Aile Bakanlığındaki sosyal hizmet uzmanları diyelim? Zeki mi doğulur Hocam?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, bu tabloda hep gösterdiğim hani bir küçük karemiz vardı, bir de büyük karemiz vardı, zekânın yüzde 50’si doğuştan getirilen diye kabul ederiz hep, yüzde 50’si de içine doldurulandır, eğitimidir yani.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – “Yüzde 50, yüzde 50” yani.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yüzde 50, yüzde 50’dir. Buna herkes “Yüzde 50, yüzde 50” der. Onun için de aslında bir diğer nokta da var. Ben genel çocukların düzeyini ne kadar yükseltirsem bunların içinden öbürlerinin yükselmesi çok daha kolay olur.

BAŞKAN – Peki, şimdi bu çocukların yaşadığı ailelerde -deminki arkadaşın, sonra da benim muhatap olduklarımda da gerçekten öyleydi- çocuğa yetememekle ilgili özellikle annelerin depresif süreç yaşadıkları söyleniyor, doğru mudur?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Kaygıları oluyor çünkü şimdi bizim eğitimiğimizde iki tane tepede yer olmaya başladı, çok iyiler, çok kötüler. Şimdi, hep işte Finlandiya mesela bu son bütün sınav sistemlerinde çok iyi olmaya başlayınca herkeste bir Finlandiya merakı olmaya başladı. Hâlbuki ben lisedeyken bu ak zambaklar ülkesini lise 2’de okumuştum ve bütün sınıf okuyup bunu tartışmıştık. Şimdi, burada konuşmama başlarken “Biz biraz hep kesitsel bakıyoruz.” dememin altında yatan şey bu. “Aa, ne yapıyor şimdi Finlandiyalılar?” “Şunu yapıyorlar.” Ama Finli çocukların anneleri her gün istisnasız onlara kitap okuyor. Şimdi o yüzden ben anneyi bir şekilde ya da destekleyerek kalkındıracağım ki benim çocuğuma da anneleri kitap okusunlar veya masal anlatsınlar. Onun ne yaptığının farkına varınsınlar. Onun için anne-çocuk ilişkisinin niteliği çok önemli, öyle “Saldım çayıra, Mevlâ’ m kayıra”yla çocukların... Ondan sonra da depresif olurlar.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – İstanbul’da belediyelerde aile, çocuk eğitim seminerleri var, yuvalar olduğu için biz böyle bir şeye başladık ve hakikaten yani enteresan bir şey söylemek istiyorum. Kadın, “Ben kocamı yeni sevdiğimi anladım.” diyenlerden tutun da...

BAŞKAN – Nasıl oluyor o?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Yani birbirine “seviyorum” diyemiyorlarmış.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, Ankara’da da var yani pek çok ilin belediye...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Bunların çok önemi oldu yani yerel yöneticilerin bu konuda bu sosyal aktiviteler içerisinde, az önce söyleyemedim, mesela İSMEK’ler -Kıymetli Başbakanımızın belediye başkanlığı dönemine de şahidim ben çünkü 1994 yılında başladım- çok hanımefendinin, o az önce dediniz ya, yani öyle marifetli hanımefendiler çıktı ki hâlbuki bunlar evin içinde, birbirlerinden haberleri yoktu yani bunların içerisinde şimdi ben ressam biliyorum, kuaför, bunların en iyileri artık bunların içerisinden çıkmaya başladı yani bunlardan tezhip sanatını en iyi kullananların çıktığını iyi biliyorum. Demek ki biraz da mekân ve imkân da var yani insanlara hazırlanacak olan mekânlarla alakalı, bir de bunu eğitici modeline getiriyorsanız değme keyfinize.

BAŞKAN – Hocam, geçen toplantılarda bu üstün yetenekli, sorunlu çocuklarda aldığımızda şöyle veriler oradan: Yirmi ile yirmi altı yaş arasında dünyaya gelen çocuklar veya ailenin ikinci, üçüncü çocuklarının üstün yetenekli ya da zeki olduğuyla ilgili birtakım çıktılar olmuş, bir de onu söyleyeyim dedim bu “Doğarken zeki mi doğuyorlar?” kısmına.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, ilk çocuklar biraz fazla zaman zaman emek görüyorlar ama biraz da acemiliklere geliyorlar. Bizim çocuk psikiyatrisi bölümüne sorun olarak başvuru sırasına baktığımız zaman mesela birinci çocuklar daha fazla geliyor, bunu ikinci çocuklar izliyor, son çocuklar izliyor, en arkada tek çocuklar geliyor, hani bir emek verilmesi. O yüzden zekânın birinci, ikinci çocuğu, şeyi çok yok, o zaman hani “Biri atlayalım, ikide yakalayalım.”, bunu da çok söylememiz mümkün değil. Biraz yine araştırma deseniyle de ilişkili, o ailenin ne kadar bu işe yatırım yaptığı, gönül verdiği, tabii doğuşuna katılamaz onun ama beslenmesi bile daha bir deneyim istiyor, hani anneler gebeliklerini biraz daha yaş ortalığı anlayacak. Onun için mesela adolesan gebeliklerini hiç istemiyoruz, erken gebelikleri hiç istemiyoruz çünkü kendi hem bedensel olarak olgunlaşmamış hem ruhsal olarak

olgunlaşmamış oluyor çocuğuna vereceği emek ve bakım açısından. Oysa beslenme ile gelişimin ne kadar hoş bir dans içerisinde olduğunu da biliyoruz. O yüzden hani daha bilinçli, daha keyifli, daha düşünsel olarak zengin ailelerin çok daha iyi bir sonuç çıkarttığını görebiliyoruz.

İki örnek geldi şimdi aklıma annelerin eğitimiyle ilgili. Bir tanesi, Meksika'da bir köyde bakıyorlar ki çok yan yana iki tane köy ama bir köyün çocuk, bebek ölümleri daha az, anne ölümleri de çok daha az; daha kalkınmış bir köy, çocuklar daha mutlu, iki köy yakın olduğu için çok net karşılaştırma yapabiliyorlar, bir görüyorlar ki bir köy radyo frekanslarını alabiliyor, öbür almıyor ve o köyün anneleri radyodan kadın eğitim programlarını izliyorlar. Aradaki tek parametre, tek ölçüt bu çıkıyor. O yüzden biz annelerin eğitimini ne kadar iyi yaparsak çocuklarına yatırım o kadar iyi gidiyor.

Bir diğer örnek: Benim çok sevdiğim bir Çetin Hocam vardır, bu YİBO'ları, Yatılı İlköğretim Bölge Okulları, ben Türkiye o konuda da çok şey öğrendim, çok içimin titrediği bir çalışmadır o. Orada -Çetin Hocam Vanlı bir öğretmendi- dedi ki: "Hocam, gel, bak, ben seni birkaç tane köye götüreceğim." Olağanüstü bir insandır Çetin Hoca. Eski sararmış bir gazete kupürü çıkardı, hani böyle sizler bilirsiniz, şöyle bir öğretmen, gururlu öğretmen şeyi vardır, sınıfın en arkasında duruyor Çetin Hocam, önü de belik belik örgülü kız çocukları. "Ev ev dolaşım, bu kız çocuklarını topladım okula getirdim, hepsini okuttum. Ondan sonra merak ettim ne oldu benim kızlarım?" dedi hani o köyden tayini çıktıktan sonra. "Gel, bak, o köye gidelim şimdi." dedi. Gittik köye, o belik örgülü kızların hiçbiri okula devam etmemiş ilkokuldan sonra ama hepsinin çocuğu üniversiteye gidiyor. İki adım ötedeki köyde böyle bir şey söz konusu değil. Onun için anne eğitimi sağlıklı ve keyifli ve sorgulayan ve bilen anneler, bu imza atıyor üstümüze, bu kadar çok önemli. O yüzden hani ille şu program diyemiyorum ama anneleri bir elden tutarak, işte yatılı ilköğretim bölge okullarını tutarak çünkü ben bütün çocuklarımın niteliğini yükselttiğim zaman emin olun üstün zekâlı çocuklar böyle pırl pırl parlayacaklar.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Millî Eğitim Bakanlığının ona benzer bir şeyi var şimdi, okulların halka açılmasıyla alakalı.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet, yirmi dört saat çalışmalı okullar.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Müthiş bir boyut bu.

Hocam, bir tane de, kaçırdığım için söylüyorum, geçen Başkanım da dinlemedi beni derken, ben imam hatip lisesinde okuyorken maraton var, işte 100 metre, 200 metre, 400 metre, biz 4 kilometre koşuyoruz, Edirne'de set üzerinde çalışıyoruz, o nehrin kenarında set vardır 13 kilometre, onun üzerinde çalışıyoruz. Şimdi hatırlıyorum yani acaba ya işte siz koşamıyorsunuz, hâlbuki Rusya bu işi çözdü, az önce beş yaşını söylerken de maydanoz olayım dedim ama kaçırdım o aray.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Estağfurullah.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Rusya'da hanımefendiler çocuklarını yüzmeye alakalı düşünüyorlarsa havuzda doğum yaptıklarını söyledi hocamız o günler. Bunun bilimsel boyutu var mı bilmiyorum.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Sadece yüzmeye ilgili düşünenler değil ama Rusya'da spora olağanüstü olanak sağlar. Her çocuğun mutlaka bir sporla uğraşması, -yani bu ders şeyi olarak, zorunluluk olarak- her çocuğun enstrüman çalması, işte gezerler, görürler yani hakikaten çok keyifli bir eğitim şeyleri vardır, disiplinleri vardır. Ben jimnastikçiyim, hem kendim yaptım hem işte antrenör, hakem, sonra federasyon gibi, bizim çocuklarımızdaki bu sporu yaşantılarından çıkartmamızın onlara çok büyük bir ihanet olduğunu düşünüyorum. Biz çocuklarımızın esas olgunlaşacağı bütün şeyleri onların ellerinden aldık. Şimdi yine ders gibi olmasını istiyorum ama hepimizin bir zihinsel gelişim evresi vardır, işte beş yaşındaki çocuk beşe kadar işlem öncesi dönemdedir, büyüsel düşüncesi vardır, her şey olabilir onun için. Altı yaştan sonra, onun için kesin noktaları önemlidir, somut düşünme dönemine geçer. O tamam yargısı artık vardır, kabul eder ama illa somut görecektir. On bir yaş, on iki yaştan sonra soyut yargılama düzeyine geçer. Eskiden zannediliyordu ki yani bunlar elektriği aç-kapa gibi yaş geldi geçecek artık. Bu böyle değil, soyut yargılamayı ya da düşünce sisteminin zenginliğini ben ancak bunlarla yapabilirim çünkü sanat olağanüstü bir soyutlama yeteneği öğreticisidir, spor kendinin farkına vardığını...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Affınıza sığınarak, hanımefendinin çocuğunu yüzmeye göndermesi için kendisinin çocuğunu doğurmasını konuştuğumuz yerde beş veya altı yaş konuşuyor olmamız biraz şey değil miydi? Hocam "Beş mi, altı mı?"yı konuşuyoruz biz şimdi.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Çok geç tabii ki.

BAŞKAN – Hayır, demin şeyi hatırlatmaya çalışıyor Sayın Vekilim, demin hani “Beş yaşında çocukların okula gönderilmesini çok doğru bulmuyorum.” dediniz ya, bir taraftan da “Başarmak için beş yaş önemli...”

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır, o çok yanlış anlaşıldı yani anlattığımı tahmin ediyorum. Çünkü çocuklar okul öncesi eğitimi almak zorundalar. Onun için birkaç kez vurguladım ki “Yedi çok geç.” diye.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Hatta üç yaşında gitmeliler.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Üç yaşında gitmeliler. Üç yaştan sonra zaten hani o yaşa kadar bire bir eğitim, bire bir yaşantıyı tercih ederiz ama ben isterdim ki okul öncesi eğitim zorunlu olsun benim ülkemde.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Hayır, okul öncesi oran ne kadar? Yüzde 90' lara falan ulaştık Hocam.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır, hayır, 70' ler civarında. Ben UNICEF' in projesindeyim, UNICEF' in bu...

BAŞKAN – O zaman demin Hocam, biz yanlış mı anladık?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Aynı sınıfın içerisinde ve aynı müfredatla okuması, bunu kabul edemem.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Hocam, buradaki arkadaşlarla şöyle anladık: Şimdi, mevcutta seksen dört aya kadar yani yedi ile sekiz yaş arasında okutuluyorken bunu biraz öne çekmek sanki yanlışmış gibi söylediniz.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır, aynı müfredat programının içerisine bütün çocukları, bu kadar yaş farkı olan çocukları bunun içine koymak bana hiç uygun değil.

BAŞKAN – Ha, şunu diyorsunuz o zaman siz: Beş yaşında...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Affedersiniz, şu an bu Kanun çıkmazdan evvel ilkokula kabul ettiğimiz yaş neydi?

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Yetmişiki-seksen dördü aşmaması.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Yetmişiki ay okula alım...

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Şimdi, bakın, şöyle: Çünkü herkes 1 Ocakta doğmadığı için mevcut Kanun yetmişiki ay ve seksen dört ay aralığını alıyordu, biz de bunu tam bir yıl öne çektik, altmış ay ile yetmişiki aralığı oldu.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Çekilmedi efendim. Altmış ayda alınan ancak doktor raporu alır, rapor kabul edilirse alabilir, yetmişiki aydır.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Geçirdiğimiz Kanun altmış ay ile yetmişiki ay aralığını alıyor. Bir bakın isterseniz. Yani biz yetmişiki-seksen dört aralığını altmış-yetmişiki aralığına çektik yani bir yıl öncesine alındı.

BAŞKAN – Evet, anlaştınız mı?

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Anlaştık.

BAŞKAN – Tamam, o zaman düzeltelim, kayıtlarda yanlış anlaşılma hocam istemez bir kere baştan. Sanki hani erken eğitime karşıymış gibi...

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – 2 arkadaşın da itiraz etmesi de sanki Hocam' ı, “Evet, bak, biz de öyle düşünüyoruz.” dendi diye Hocam...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır.

BAŞKAN – O zaman şöyle düzeltelim: Yani Hocam, o konuşmasında başlama yaşıyla ilgili bir itiraz değil, yaş aralığı, bir yıl süresinin çok uzun olduğu değil mi? Üç aylık dönemler için bile çocukların çok önemli olduğu için.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet, farklar gösterecek.

BAŞKAN – Yani bir başında doğan ile sonunda doğan arasındaki o fark kısmının ayrı sınıflarda olması gerektiği.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet. Çünkü mesela şimdi başlayan yani hâlihazırda olanlarda “ana sınıfı” dediğimiz bir sınıf var. Şimdi, bu sınıf...

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Yine var.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İşte kreşe gitmesi...

BAŞKAN – O dörtte mi başlayacak o zaman?

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) - Altmış ay öncesinde başlayacak.

BAŞKAN – Dört yaşı o zaman işte.

KALKINMA BANKASI PLANLAMA UZMANI ALPER YATMAZ – Altmış ile yetmiş aralığından isteyen de gidemez mi?

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Evet, altmış iki-yetmiş iki aralığından önceki yıla şey yapıyor, isterseniz üç yaşında verebilirsiniz yani artık üç yaş kreşleri de var.

BAŞKAN – Önümüze de bir şey gelmeden hiçbir şey konuşmuyoruz Hocam.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Hocam’a ben şunu söyleyeceğim: Bakalorya programları uygulanıyor ülkemizde biliyorsunuz. Bu programlarda...

BAŞKAN – Nedir o?

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Merkezi bir sistem üzerinde farklı ülkelerden eğitim yapılması. Yani mesela TED’in uyguladığı bir program...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – IB Programı.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – ...IB Programı var. Bu da uygulama merkezi Cenevre’de olan bir sistem ama diplomayı Cenevre’den alıyorsunuz, Millî Eğitime göre müfredatta iki lise diplomasıyla mezun oluyorsunuz, aldığınız ortalamaya göre dünyadaki bu Bakalorya Programı’nı kabul eden üniversitelere sınavsız giriş hakkı kazanıyorsunuz, yüksek lisans ve doktora hakkı kazanıyorsunuz yani çift diplomalı lise mezunusunuz, beynelmül bir diplomanız oluyor. Normal Millî Eğitimin müfredatı, artı, o programın müfredatı uygulanıyor. O fen bilimleri ile ilgili bir müfredat yani yüksek matematiğe giriş, yüksek fiziğe giriş, yüksek kimyaya giriş, yüksek biyolojiye giriş mantığı içerisinde yani bizim üniversitemizin birinci sınıflarında okutulan sistem liseye alınıyor.

BAŞKAN – Konuyla nasıl ilişkilendireceğiz onu?

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Bu sistemin içerisinde bile ders saatleri içerisinde değil ama eğitime devam ettiğiniz yani eğitim aldığınız yarı dönem içerisinde belli saatte sanata uğraşmak zorundasınız, belli saatte sosyal hizmet yapmak zorundasınız, belli saatte spor dallarının biriyle uğraşmak zorundasınız. Yılın sonunda da bunlarla ilgili bir sunum yapmak zorundasınız. Yani bir müzik aleti çalışırsanız diğer çalanlarla beraber bir grup oluşturuyorsunuz sahneye çıkıyorsunuz.

BAŞKAN – Yani Rusya’ya destek olsun diye bunu söylüyorsunuz herhâlde?

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Yok, güzel bir program, hani yapı entelektüel insan yetiştiriyor o arada, bunu ders için değil, çünkü not vermiyorlar, sadece “Bu saati tamamla.” diyorlar.

BAŞKAN – Üstün yeteneklilerle nasıl bağlayacağız bunu?

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Oradaki sistem de yetenekli çocukları çünkü onun programını alan çocuklara uyguladıkları bir sistem bu.

BAŞKAN – Anladım, tamam, çok teşekkür ederim.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bütün şeylerimizi de aslında özetler gibi bir havası var çünkü hani biz dedik ki “Değer yargılarıyla beraber sanatıyla, müziğiyle yetişsin, işte hizmet etsin, sosyal projelerde görev alsın.” Bakın, bu kadar özenilen bir programda diyor ki: “Bu çocuk sosyal projede görev yapmadan benim için makbul bir eğitim değildir bu.”

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Almıyor ama dönemi tamamlayabilmesi için ilgili raporu götürmüş olması gerekiyor.

Bir de o sistem içerisinde -Başkanım, kayıtlara girsin diye söyleyeceğim- bir konu var. Sosyal hizmet dersi benim için çok sarsıcı olmuştu, böyle bir şey bizde uygulanmadığı için, programı çocuklar kendileri buluyorlar, biri “Sen bunu yap.” diye dikte etmiyor,

aralarında anlaşılıyorlar ya da bireysel ya da takım çalışması şeklinde bir sosyal hizmet programı belirliyorlar. Bu program dâhilinde çalışmalar yapıyorlar. Çalışmalar duyarlılıkları artırıyor, çevrelerine farkındalıkları artırıyor. Üniversiteye geçti benim oğlum, o sistemden çıktığı için şunu yaptı: Üniversitede kulüplere üye oluyorsunuz. Bir kulübün üyesi. “Lösemili çocukların hayallerini gerçekleştirme” diye bir çalışma yapıyorlar, hâlâ o tür programlara istese de istemese de şey yapıyor, hani normalde üniversitedeki bir erkek çocuğundan beklemediğiniz bir davranış ama bunu hâlâ devam ettiriyor çünkü ona üç yıl “Yıl içerisinde mutlaka birilerine yardım etmek ve ilgilenmek zorundasın.” bilinci aşılandı.

BAŞKAN – Peki.

Arkadaşlar, sorunuz var mı?

Buyurun, kendinizi tanıtır.

YASEMİN KARAKAYA BİLİM SANAT MERKEZİ PSİKOLOJİK DANIŞMANI ÖZLEM MİSİRLİ TAŞDEMİR – Öncelikle Hocam'a aile ve ruh sağlığı boyutuyla ilgili yapmış olduğu açıklamalardan dolayı ben çok teşekkür ediyorum. Aile esasında doğumdan itibaren, hatta doğum öncesi ve doğumdan itibaren çocuğu besleyen en önemli kaynak. Şu anda Üstün Yetenekli Bireylerin Destek Eğitimi Programı'nda görevliyim ama bundan önce çalıştığım görev yerlerinde de ailenin beslenmesiyle birlikte çocuğun ruh sağlığındaki iyileşmeler ve paralelinde de bir sürü değişimin olduğunu gözlemlemekteyiz her yaptığımız aile eğitimiyle. Her düzeyde çok katkı sağlıyor ama ilköğretim ya da 1'inci sınıfa başlayan bir anneye eğitim verirken yani “Bunları duymak da biraz geciktik mi acaba?” diye sordukları oluyordu bizlere. Aslında hiçbir şey için geç değildir ama keşke anne eğitimleri, belirttiğiniz gibi, doğumdan itibaren olsa yani anne, baba ehliyetiyle çocuklarımız dünyaya gelseler ve psikolojik olarak sağlıklı bireyler yetişse diye düşünüyorum. Bu anlamda size çok teşekkür ediyorum. Biraz uzaklaştı belki ama sürekli konuşulan bir konu var, bu konuda sizin fikrinizi almak istiyorum, testlerle ilgili. Şu anda rehberlik araştırma merkezleri ve bilim sanat merkezleri öğrenci seçiminde sizin de söylediğiniz gibi 1986 yılında uyarlamasını yaptığınız test kullanılıyor. Günümüz şartlarında yetişen çocuklar için üstün yetenekli birey tanısını alabilmesi için o teste göre 130 toplam zekâ puanına sahip olması yeterli, günümüz koşullarında yetişen bireyler için, çocuklar için bu puanın sanki hani yetersiz olduğu gibi kanılar var. Peki, bizlerin standart bir test üzerinde yani sizin 1986 yılında uyarlamasını yapmış olduğunuz test üzerinde “Ben şimdi 130 değil de 140 olarak belirliyorum, o çocukları üstün yetenekli olarak tanımlayacağım.” gibi bir söylemde bulunma şansımız var mı?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Olmasa daha iyi olur çünkü yani iki nedenle bir Vekle' in bu eski sürümüyle ilgili sorular İnternet'e düştü yani etik çalışmanın boyutunu düşünün, o soruları İnternet'e koydular. Hani aileler de onun için yapıyor, onun için de zaten güvenilir sonuç olmuyor, evde öğretiyor veya rehberlik merkezinde öğretiyorlar, herkes 140, yani elinizi sallarsanız üstün zekâlı çocuğa denk geliyorsunuz.

BAŞKAN – Öyle oldu evet.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Şimdi, bunun sağlıklı bir ölçüm olduğunu söylemem söz konusu değil.

İkincisi de hani bütün dünyada artık bu sadece zekâ puanı üstünden sınıflandırma yapılmasının sakıncalı olduğunu söylüyoruz. Onun için de çok boyutlu değerlendirmelerle böyle bir şeyi... Üçüncüsü de, hani böyle keskin kılıç gibi, “Tamam 130 yukarısı eğitime gelecek” görüşünün de yine hatalı olduğunu düşünüyorum. Daha çok mesela bir ranj verme eğilimindeyiz hani şunlar gelir, öbür çocuk bu ranjin içerisine düştüğü zaman bu üstün zekâlılarla ilgili en önemli konulardan bir tanesi o çocuğun coşkusu ve motivasyonudur. Bu coşku o kadar yeşerir ve kendini gösterir ki mesela biz yine bu bir sene ODTÜ'yle anlaşarak Zekâ Vakfıyla, Emrehan Halıcı'yla beraber böyle bir yaz okulu açmıştık. Bizim hepimizin gözünden uyku akıyor, “Hadi çocuklar kapatıyoruz.” diyoruz, “Teyze bir dakika daha, bir dakika daha” diyor. Şimdi o çocuk belli. (Gülüşmeler)

BAŞKAN – Bu kahkaha da geçiyor mu kayda?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ne güzel, biz de anlatırız “Medi ste kahkaha var, ne hoş.” diye.

BAŞKAN – Var Hocam, var.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – “Okullarda kahkaha duyabiliyor musunuz?” diye sordunuz mu Hocam?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Evet.

BAŞKAN – Duyuluyor.

YASEMİN KARAKAYA BİLİM SANAT MERKEZİ PSİKOLOJİK DANIŞMANI ÖZLEM MISIRLI TAŞDEMİR – İkinci bir sorum o olacaktı Hocam, teşekkür ediyorum çünkü tek bir ölçütü zekâ testi olarak aldığımızda...

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İş çok basite indirgemiş ve hak ettiği saygıyı göstermemiş oluyoruz.

YASEMİN KARAKAYA BİLİM SANAT MERKEZİ PSİKOLOJİK DANIŞMANI ÖZLEM MISIRLI TAŞDEMİR – Çok özür dileyerek bir soru daha sormak istiyorum. Yeni uyarlanacak test bizi çok sevindirdi, çok önemli kriterlerden bahsettiniz, sizlere de verilmiş olan bu testi satın alırken peki sizler bu testi Türkiye normlarında uyarladığınızda burada bu testi kullanma yetkisini vereceğiniz meslek dallarına ilişkin de bir kriter size belirtildi mi, yoksa bunu siz mi belirleyeceksiniz?

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır, imzaladığımız şeyde “Psikologların ve bazı psikiyatristlerin.” diye geçiyor.

BAŞKAN – Sizin sorunuz var mı?

KALKINMA BANKASI PLANLAMA UZMANI ALPER YATMAZ – Yok.

BAŞKAN – Niye yok? Sabahtan beri o kadar şey dinledin, tek sorun yok mu?

KALKINMA BANKASI PLANLAMA UZMANI ALPER YATMAZ – Siz yokken sormuştum. Zekânın çevresel ve kalıtsal olarak duyarlı olduğunu söylemiştik. “Çocuğu görmeden aile ve ebeveynlere bakarak çocuğun zeki ya da üstün zekâli olabileceğini tespit edebilir miyiz?” diye sormuştum.

BAŞKAN – Güzel.

Bizim dergilerimiz gelmedi milletvekili arkadaşlara.

TÜBİTAK TEMSİLCİSİ MİRAY KARAKUZU – Söyledim, olur çıkınca gönderecekler.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Bir dakika, hemen siz ertesi gün gelecek mi zannettiniz.

ÇİĞDEM MÜNEVVER ÖKTEM (Mersin) – Hayır, TÜBİTAK gibi zekâ endekslisi bir yerden çok hızlı bir hareket bekledik, değil mi Sayın Başkanım?

BAŞKAN – Bence kesinlikle kamuya görevli alırken zekâ ve yetenek testlerinden geçmeliler, kayıtlara geçmeli. Yalnız ben bunu söylediğim zaman kıyamet koptu. Nedense yani bir kıyamet kopuyor. Şöyle: “Sen Hitler gibi adam mı üretmeyi düşünüyorsun?” diye ama memleketin yeteneklerini idare etmekten tutun da kaynaklarını idare eden insanların mutlaka bir yetenek... Yani her sene 100 bin çocuk geçiyorsa bunun 50 bini, 20 bini hiç olmazsa kamuda görev alsın ama bu çocukların suçu değil, yani zekâlıları geliştirebilir davranışları. Biz öyle insan tipleri üretmişiz demek ki, o zaman işte sonuçta bu oluyor.

Hocam, bomba sorum geliyor, yine dayak yiyeceğim biliyorum. Mesela öğretmenlere sınav yapıyoruz, kendi meslekleriyle ilgili de soru sormadığımızla ilgili yakınıyorlar, doğrudur da fakat ben şahsi olarak şöyle düşünüyorum, çok abuk bir şey olabilir: Eğitim fakültelerinin çok gereksiz olduğunu düşünüyorum, coğrafya öğretmeniye coğrafya fakültesi okumalı, bu arada paralel pedagojik ve o eğitim fakültesindeki dersleri almalı diye düşünüyorum. Yani esas ana dalıyla. Aksi takdirde, Türk edebiyatı fakültesini bitiren herkes yazar çizer, senarist olmayacağına göre, nihayet olmak istediği şey öğretmen olmak.

Biliyorsunuz, o Anayasa’ya yapılan itirazla birlikte de devlet “Benim memurum diğer vatandaşımın göre üstün bir sınıftır.” dedi. Yani “Öğretmeni sınıfta ihtiyacı olan öğrencinin ihtiyacına göre tayin etmem, benim memurumun mutlu olduğu yere tayin ederim. Sen okulu yönetemedin, beceriksiz misin? Sistemin seni dışarıya atmasına izin vermem hatta seni terfi ettirerek, maaşını artırarak evde bankamatikle para almana...” Bu korkunç bir şey. Sokakta insanlar soruyor: “Siz iktidarsınız, hadi görevden alsanıza.” Bunun sizin iktidar olmanızla, muhalefet olmanızla falan bir alakası yok, milllete karşı korunmuş bir kesim var.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – İdari mahkemeye gidiyor ve dönüyor.

BAŞKAN – Tabii yani korunmuş. Bu, belki cumhuriyetin ilk yıllarında çok doğaldı çünkü hiç kimse bir yere gitmiyordu. Çok doğaldı hatta son on-on beş seneye kadar ama artık bu yükü, bu 657 formatı ve bu sınav sistemi gerçekten kaldırmıyor.

Tam burada karakterli insanlara ihtiyacımız var yani öğretmensem benim mutlu olduğum yerden çok çocuğun ihtiyacı olan yerde olmamı gösteren çünkü ile atıyorsunuz arkadaş -itirazınız varsa Hocam şey yapın yani hepimiz işin içindesiniz- diyor ki: “Ben senin istediğin yerde değil -sınıf boş o sırada- ben kendi istediğim yerde çalışmak istiyorum.” Bir bakıyorsunuz ki bir okulda 10 öğretmene ihtiyaç varken 23 öğretmen var, bir bakıyorsunuz ki bir sürü okulda da öğretmen yok. Bunun için karakter sahibi olmanız gerekiyor. Çünkü vicdan ve karakteriniz olduğu zaman bunu yapamazsınız, yapmazsınız veya farklı bir formül bulursunuz.

Karakter tahlilleri yapılması çok Hitlerci bir yaklaşım mı? Doğru bir yaklaşım mı?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İzninizle, çok benimseyemeyeceğim ama ben eğer ki ilke... Ben bunu ilkesizlik olarak görüyorum ya da öyle bir şey. Eğer ben bir işin liyakat kısmını ön plana çıkartırsam o zaman hakça bir düzen kurmuş oluyorum ama şimdi insanları bu kadar güvensizliğe iten ya da böyle davrandırmanın önemli birkaç nedeninden bir tanesinin liyakata göre değil hamili karta göre olduğunu, o yüzden de hakçalık düzeni bozuluyor. Yani “Bilmem kimin hanımı geliyor burada benim önüme geçiyor, ben niye çalışayım?” diyor çoğu, arka planda görüştüğüm zaman; bu işin birinci kısmı.

İkincisi: İlk sorduğunuz öğretmenlik. Evet, öğretmenlik, bazı mesleklerin ona uygun eğitim alması gerekiyor. Bunun içinde aslında herkesi koyabiliriz. Mesela, bir çocuk mahkemesi hâkiminin mutlaka ve mutlaka çocukla ilgili eğitim alması lazım çünkü alırsa, iki buçuk yaşında babasının tacizine uğramış ama daha olayın ne olduğunu anlamayan bir çocuğun “Ruh sağlığı bozulmuş mudur, bozulmamış mıdır?” diye o hâkim bana bunu sormaz. Yasada da böyle bir şey olmaz. Ya da 12 kişinin tacizine uğramış yedi yaşındaki bir kızın “Ruh sağlığı bozuldu mu, bozulmadı mı? Bozulduysa kimden bozuldu? Hangisinden bozuldu?” diye böyle bir soruyu sormaz. Onun için eğitimin, hukuk okuduğu zaman sadece oradaki yasayla değil, bir adalet anlayışıyla beraber olması lazım. Bunun için de biz, bu İnanç Vakfının şeyini hazırlarken her bulunduğum çalışma bana inanılmaz öğretiler getirmişti. Orada yine sözünü etmişim, bilemiyorum siz burada mıydınız? Orada, bir okulu dünyanın en iyi okulu yapan en önemli tek farkın ne laboratuvarı ne hocası ne şu; hakların ve sorumlulukların aynı bağlamda ele alındığını gördük. Diyor ki: “Bu okulda sessiz bir sınıfta ders yapmak benim hakkımdır ama arkadaşlarının sessiz bir sınıfta ders yapmasını sağlamak benim ödevimdir.”

Şimdi, biz, çarpık bir biçimde haklardan söz ediyoruz ama bunu gerçekleştirecek ödevlerden hiçbir şekilde sağlıklı bir biçimde söz etmiyoruz. Dikkat edin, şiddette de olduğu gibi “Ben gemimi kurtardım, daha köşe dönücüyüm, kısa yoldan nasıl gidebilirim?” Ön plana çıkarttığımız değer sistemleri bu.

Benim öğretmenim, ilkokul 1’e başladığım zaman, yaz tatilinde gelip bütün sınıfı Pamuk Prenses ve Yedi Cücelerin resimleriyle süsleyen, bütün perdelerle nakış işleyip aplikeler yapan ve ben oyun bahçesine mi giriyorum... Öyle şimdiki gibi düğünlerle, şaşaalarla okula başlatılmazdı. Babacığım işine giderken elimden tuttu ve beni bu öğretmene emanet etti. Ben diyordum ki: “Bizim sınıf çok az herhâlde.” Çünkü herkes öğretmenin kucagında yer bulurdu diye düşünüyorum. Birkaç sene evvel saydım, 51 kişiymiş bizim sınıfımız. Bir sınıfta 51 kişi ama öğretmenim, bizim hepimizin, annem kim, kaç kardeşim, 51’imizin sevdiği, sevmediği, üzüldüğü, iyi olduğu her şeyimizi bilirdi. O yüzden, liyakatı kaldırdığımız zaman ya da o öğretmene olan saygınlığı öğretmene limon sattırmadığımız zaman ama gerçek öğretmen olduğu zaman bu sorun ortadan kalkar diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Hocam, bu “liyakat” dediğiniz, sınav sistemine nasıl bir elemeye yansiyacak?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yani benim hep gönlümde -bunun da vardır mutlaka hatalı tarafları ama- bu stajyerlik eğitimi gibi, *asaletin* tasdiklenmesi öyle sadece “laf ola beri gele” şeklinde değil ama insanlar denenir ve bu işe uygun olup olmadığı gerçekten ama liyakat burada da gerçekten uygun olup olmadığının sınanması gerekiyor.

BAŞKAN – Kim? Okul müdürü mü?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Hayır. Yani okul müdürünün de sınanması gerekiyor.

Şimdi, mesela çok özür diliyorum, Kayseri’de beni bir okula davet ettiler, Kayseri’nin suç oranı en yüksek olan bir gecekondulu okulu. Biraz ayak diredim, işlerimden de o okula gitmeye şeydi. Çok ısrarlı davrandılar, sonra gittim, böyle hakikaten bir ara sokakta bir okul. Beni güler yüzlü çocuklar karşıladılar çiçeklerle ve kendine müthiş güvenli çocuklar. Dediler ki: “Öğretmenim hoş geldiniz, bizimle mi önce konuşmak istersiniz, Müdür Bey’le mi?” Dedim: “Çocuklar, bir dakika, ilk şokumu bir atlatayım hele. Böyle bir şeye ben alışkın değilim.” Müdür Bey’le konuştum, Müdür Bey de öyle çok albenili bir müdür değildi. Dedi ki: “Ben okumayı seviyorum Hocam, kafa işletmeyi.” Çocuklara gelmiş, demiş ki: “Biraz ders yok. Şimdi bu okulun kurallarını beraber oluşturacağız. Ne renk forma istiyorsunuz?” Kendileri tartışmışlar. “Grinde karar kıldılar Hocam.” diyor. “İçine ne renk gömlek giymek istiyorsunuz?” Oğlanlar “mavi” demiş, kızlar “pembe.” “Bakın, açık gri, koyu gri giydirmem, aynı şeyden giyeceksiniz.” demiş. Bütün kuralları böyle tartışarak oluşturmuşlar. “Her öğrencimi bir öğretmene ‘bundan sen sorumlusun’ diye zimmetledim. Gittiler dersane ayarladılar, bulamayanlar soru getirdiler, kendileri çalıştılar.” dedi. Halk oyunları kurmuş, dikiş nakış kursu kurmuş. Bir eczacı gelmiş, kimya kursu açmış. Okul kurstan çiçek gibi ve iki yıl içerisinde Kayseri il birincisi oldu.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Sonra ne oldu müdür?

BAŞKAN – Kırk soruşturma geçirmiştir.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bir rahatsızlık geçirdi müdür. Tabii bunun kurumsal kimliğinin olması lazım. Böyle bir müdürün kendi inisiyatifiyle değil, o yüzden “liyakat” diyorum. Bir rahatsızlığı oldu. O dönemde biraz tavsadı ama daha sonra yeniden sağlığına kavuştuğu zaman bir toparlanma olmuştur.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Öyle müdür nereye giderse gitsin o işini yapar.

BAŞKAN – Yapar. Bir de sarraf kantarında değil o adamları odun kantarında tarttırınca yani çok affedersiniz, çok kaba bir ifade olacak -kayıtlardan çıkarırız onu- atı ite bağladığınız zaman ortalık toz duman oluyor. Bütün mesele o.

Hocam, istihdamını da konuşalım, ondan sonra bitirelim.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – İşte liyakat olursa bunların istihdamı hem çok keyifli olur hem çok hak etmiş olurlar üstün yeteneklileri. Çünkü o işin layığı bu çocuk ya da bu kişi.

BAŞKAN – Hocam, bu Millî Eğitim şöyle bir şey diyor: “Yüzücüleri de ben yetiştireceğim.” Olur mu böyle şey? Koca Gençlik ve Spor Bakanlığının işi zaten sporcu yetiştirmek, yetenekleri bulmak. Niye Millî Eğitim Bakanlığı havuz kurup yüzücü yetiştirmek istiyor?

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Herkes kendi işini yapsa iş daha iyi gidecek. O zaman yine liyakata geleceğim ben ama bunu bir yapsak.

BAŞKAN – Peki, çok uzun bir gündü Hocam, çok yorduk, farkındayım.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Affedersiniz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Bir önceki gün konuştuğumuz için söylüyoruz, Hocamın fikri önemli o zaman. Yani bu üstün zekâlı ve üstün yetenekli çocukların tespitinde Millî Eğitim Bakanlığı koordinatör Bakanlık olsa da işte Sağlık Bakanlığı, okul öncesi aile eğitimleri, yerel yönetimler noktasında bir hesabını yapsak, ondan sonra “Güzel sanatlar, Spor Bakanlığı ve üniversiteler.” diye şöyle bir daire çizsek, bunun içine ne konulması gerekiyorsa aslında bu çocuklarımızla alakalı yani okul öncesi eğitim ve yuvaya kadar, hatta aile eğitimine kadar bir daire içerisinde “Koordinatör bakanlık da Millî Eğitim Bakanlığı olsa.” diye varsayımımız vardı Başkanımızın.

BAŞKAN – Böyle bir çalışma verebilir misiniz bize? Zaten var sizin çalışmalarınız da yani bize şablonlayıp verme şansınız var mı? Aktörleri değil mi?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Evet.

BAŞKAN – Aktörleri dağıtabileceğimiz yani çocuğu teşhisinden, eğitiminden istihdamına kadar süreci bir şey hâline getirebilir miyiz? Böyle bir şey verebilir misiniz bize rapora koymak üzere?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Koordinatör de Millî Eğitim Bakanlığı olsa?

BAŞKAN – Sen öyle diyorsun. Belki Sağlık Bakanlığını yaparız.

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Benim canım öyle istiyor.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yani yapmaya çalışayım. Bir zorluğum var, benim tedavim bir parça daha devam etmek durumunda.

BAŞKAN – Nasıl destek verdim Hocam size?

HÜSEYİN BÜRGE (İstanbul) – Dua ediyoruz Hocam.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Bir düşünüyem. Bana izin verebilir misiniz?

BAŞKAN – Tabii, tabii.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Diğer bakanlıklarla da üstlendiğim bazı şeyler var. Kendimi değerlendirmem lazım.

BAŞKAN – Sizin için yarım saatlik bir şey Hocam.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Yok, bu çok önemli.

BAŞKAN – Peki, herkese çok teşekkür ediyorum. Sağ olun, var olun.

H.Ü. ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI ANA BİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. FERHUNDE ÖKTEM – Ben de çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Kapanma Saati: 19.12